

ECOlogica URBO DOO

ECOlogica URBO DOO
 Крагујевац
 Саве Ковачевића 1

Тел: +381 (0) 34 331 332
 Факс: +381 (0) 34 337 237
 e-mail: office@ecourbo.com
<http://www.ecourbo.com>

Excellent SME

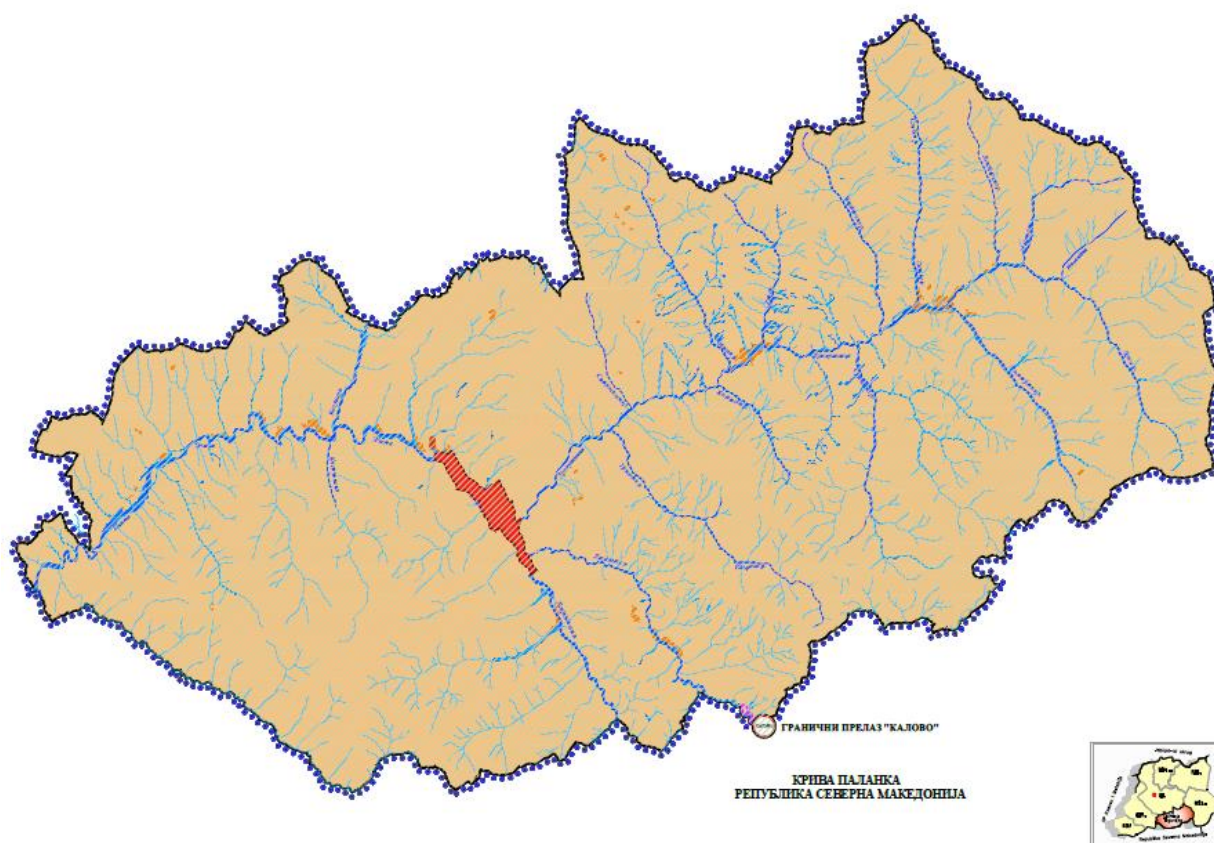
BONTETYN 2017

ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC

Ukr. br. 20222919
 Company VAT: 640.16.11.2017

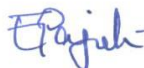

ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035

Крагујевац, октобар 2022. године

НАРУЧИЛАЦ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА	ОПШТИНА ТРГОВИШТЕ	
--	-------------------	--

ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	ECOLOGICA URBO DOO Крагујевац Ул. Саве Ковачевића 1	
ДИРЕКТОР	Евица Рајић директор	

РАДНИ ТИМ	Евица Рајић, дипл. еколог	
	Марија Бабић, мастер биолог-еколог	
	Тијана Цветковић Миловановић, мастер еколог	
	Марин Рајић, дипл. инж. електротехнике	
	Светлана Ђоковић, дипл. еколог	
	Сања Андрејић, мастер еколог	
	Звездана Новаковић, мастер инж. технологије	
	Невена Зубић, мастер хемичар	

Садржај:

УВОД	13
1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035.	15
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035. НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	16
1.1.1. Садржај и циљеви Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.	20
1.1.2. Хијерархијски однос са другим плановима – планска усклађеност	24
1.2. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035.	28
1.2.1. Приказ постојећег стања са аспекта заштићених природних добара	28
1.2.2. Приказ постојећег стања са аспекта културних добара	29
1.2.3. Приказ постојећег стања са аспекта разноврсности биотопа и биоценоза	33
1.2.4. Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи	35
1.2.5. Климатске промене	35
1.2.6. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета ваздуха	35
1.2.7. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета вода (површинских и подземних)	37
1.2.8. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета земљишта	37
1.2.9. Приказ постојећег стања са аспекта буке	38
1.2.10. Приказ постојећег стања са аспекта морфолошких и педолошких карактеристика терена	39
1.2.11. Приказ постојећег стања са аспекта хидрографских и хидролошких карактеристика подручја	41
1.2.12. Приказ постојећег стања са аспекта сеизмичности терена	42
1.2.13. Приказ постојећег стања са аспекта демографских карактеристика	42
1.3. ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ И ПЛАНИРАНОГ СТАЊА ИНФРАСТРУКТУРНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ У ОБУХВАТУ ПЛАНА	44
1.3.1. Саобраћајна инфраструктура	44
1.3.2. Хидротехничка инфраструктура	51
1.3.3. Електроенергетска инфраструктура	55
1.3.4. Телекомуникациона инфраструктура	56
1.3.5. Гасоводна инфраструктура	57
1.4. УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	58
1.5. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ЗОНАМА ГДЕ ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ ДА БУДЕ ИЗЛОЖЕНА ЗНАЧАЈНИМ УТИЦАЈИМА	58
1.6. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035.	61
1.7. ПРИКАЗ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ	61
1.7.1. Приказ варијантног решења не усвајања Плана	63
1.7.2. Приказ варијантног решења усвајања и имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.	64
1.7.3. Приказ најповољнијег варијантног решења са аспекта заштите животне средине	65
1.8. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА НАДЛЕЖНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА, ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ПРЕДУЗЕЋИМА, ИМАОЦИМА ЈАВНИХ ОВЛАШЋЕЊА	67
2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА	69
2.1. Општи циљеви	69
2.2. Посебни циљеви СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	70
2.3. ИЗБОР ИНДИКАТОРА	71
3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	74
3.1. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА ПЛАНА	74
3.2. ЕКОЛОШКА ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035.	75
3.3. ПРИКАЗ ПРОЦЕЊЕНИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	77
3.4. НАЧИН ВРЕДНОВАЊА ЧИНИОЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ, МЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ, ОГРАНИЧАВАЊЕ И КОМПЕНЗАЦИЈУ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА	82

3.4.1. Заштита ваздуха	82
3.4.2. Заштита вода	84
3.4.3. Заштита земљишта	90
3.4.4. Заштита и унапређење природе, природних добара и пејзажа	93
3.4.5. Мере еколошке компензације	96
3.4.6. Заштита непокретних културних добара	98
3.4.7. Мере заштите од буке и вибрација	100
3.4.8. Заштита од нејонизујућег зрачења	101
3.4.9. Заштита од хемикалија и биоцидних производа	104
3.4.10. Управљање отпадом	106
3.4.11. Мере заштите здравља становништва	111
3.4.12. Мере заштите од удеса и удесних ситуација	111
4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ.....	114
5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ТОКУ СПРОВОЂЕЊА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035. (МОНИТОРИНГ).....	115
5.1. Индикатори за праћење стања животне средине	116
5.2. Права и обавезе надлежног органа	117
5.3. Поступање у случају неочекиваних негативних утицаја	119
6.0. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ ОД 2022. ДО 2035.	120
7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА ЗА ИЗБОР ПРЕДЛОЖЕНЕ ПЛАНА	121
8.0. ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	122
9.0. ДРУГИ ПОДАЦИ ОД ЗНАЧАЈА ЗА СТРАТЕШКУ ПРОЦЕНУ УТИЦАЈА	123

У складу са Чланом 10. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС”, бр.135/04 и 88/10) доносим

Р Е Ш Е Њ Е

о именовању мултидисциплинарног тима за израду Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Вођа тима: Евица Рајић, дипл. Еколог

Чланови тима: Марија Бабић, мастер биолог-еколог
Марин Рајић, дипл. инж. Електротехнике
Светлана Ђоковић, дипл.еколог
Тијана Цветковић Миловановић, мастер еколог
Сања Андрејић, мастер еколог
Звездана Новаковић, мастер инж. технологије
Невена Зубић, мастер хемичар

Именовани су дужни да, при изради Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., поштују одредбе Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС”, бр.135/04 и 88/10), Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр.72/09, 81/09-исправка, 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21), Закона о заштити животне средине („Сл.гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 (др. закон), 72/09 (др. закон), 43/11 (УС), 14/16, 76/18 и 95/18 (др. закон)), осталу секторску законску регулативу и подзаконске акте, у складу са Одлуком о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Враћа”, бр. 44/20).

Крагујевац, октобар 2022. године

ECOlogica URBO DOO
Директор:
Евица Рајић

ОПШТА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар Привредних субјеката

БД. 185524/2006

Дана, 22.11.2006 године
Београд

Агенција за привредне регистре, Регистратор који води Регистар привредних субјеката, на основу чл. 4 Закона о Агенцији за привредне регистре (Службени гласник РС 55/04) и члана 23. и 25. Закона о регистрацији привредних субјеката (Службени гласник РС 55/04, 61/05), решавајући по захтеву подносиоца регистрационе пријаве за регистрацију оснивања привредног субјекта, који је поднет од стране:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

доноси

РЕШЕЊЕ

Усваја се захтев подносиоца регистрационе пријаве, па се у Регистар привредних субјеката региструје оснивање привредног субјекта

**PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO
DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

са следећим подацима:

Пуно пословно име: **PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU
ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

Правна форма: Друштво са ограниченом одговорношћу

Седиште: Крагујевац

Опис делатности: PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU

Скраћено пословно име: **ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC**

Регистарски број/Матични број: 20222816

Претежна делатност: 74201 - ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Привредни субјекат је регистрован за спољно трговински промет

Привредни субјекат је регистрован за услуге у спољнотрговинском промету

Подаци о капиталу

Уписани капитал

Новчани 500,00 EUR, у динарској противвредности.

Уплаћен-унет капитал

Новчани 250,00 EUR, 9.11.2006 године, у динарској противвредности.

Подаци о оснивачима:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

Уписани капитал

Новчани 500,00 EUR, у динарској противвредности.

Уплаћен-унет капитал

Новчани 250,00 EUR, 9.11.2006 године, у динарској противвредности.

Удео 100,00 %.

Подаци о директору:

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Адреса: Димитрија Туцовића 8/3, Крагујевац, Србија

Подаци о заступницима:

Заступник

Име и презиме: Евица Рајић

ЈМБГ: 2610958787413

Функција у привредном субјекту: Директор

Овлашћења у промету

Овлашћења у унутрашњем промету неограничена

Овлашћења у спољнотрговинском промету неограничена

Накнаду у износу од 3.600,00 динара за регистрацију напред наведених података наплаћена је од подносиоца регистрационе пријаве.

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је регистрациону пријаву за оснивање привредног субјекта

**PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO
DOO KRAGUJEVAC, SRETE MLADENVIĆA 2**

Решавајући по захтеву подносиоца, обзиром да су испуњени законом предвиђени услови, решено је као у диспозитиву.

Висина накнаде за регистрацију одређена је у складу са члановима 2., 3. и 4. Уредбе о висини накнаде за регистрацију и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре (Службени гласник РС број 109/05)

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против овог решења може се изјавити жалба Министру надлежном за послове привреде у року од 8 дана од дана достављања решења, а преко Агенције за привредне регистре.

РЕГИСТРАТОР
Миладин Маглов

Република Србија
Агенција за привредне регистре

Регистар привредних субјеката
БД 47035/2021

5000188041265

Дана, 04.06.2021. године
Београд

Регистратор Регистра привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре, на основу члана 15. став 1. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Службени гласник РС“, бр. 99/2011, 83/2014, 31/2019), одлучујући о регистрационој пријави промене података код PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO DOO KRAGUJEVAC, матични број: 20222816, коју је поднео/ла:

Име и презиме: Евица Рајић

доноси

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ регистрациона пријава, па се у Регистар привредних субјеката региструје промена података код:

**PREDUZEĆE ZA PLANIRANJE, PROJEKTOVANJE I EKOLOGIJU ECOLOGICA URBO DOO
KRAGUJEVAC**

Регистарски/матични број: 20222816

и то следећих промена:

Промена седишта привредног друштва:

Брише се:

Адреса: Саве Ковачевића 3/1, КРАГУЈЕВАЦ, 34000, Србија

Уписује се:

Адреса: САВЕ КОВАЧЕВИЋА 1, КРАГУЈЕВАЦ, 34000, Србија

Образложење

Подносилац регистрационе пријаве поднео је дана 02.06.2021. године регистрациону пријаву промене података број БД 47035/2021 и уз пријаву је доставио документацију наведену у потврди о примљеној регистрационој пријави.

Проверавајући испуњеност услова за регистрацију промене података, прописаних одредбом члана 14. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, Регистратор је утврдио да су испуњени услови за регистрацију, па је одлучио као у диспозитиву решења, у складу са одредбом члана 16. Закона.

Висина накнаде за вођење поступка регистрације утврђена је Одлуком о накнадама за послове регистрације и друге услуге које пружа Агенција за привредне регистре („Сл. гласник РС“, бр. 119/2013, 138/2014, 45/2015, 106/2015, 32/2016, 60/2016 и 75/2018).

УПУТСТВО О ПРАВНОМ СРЕДСТВУ:

Против ове одлуке може се изјавити жалба у року од 30 дана од дана објављивања одлуке на интернет страни Агенције за привредне регистре, министру надлежном за послове привреде, а преко Агенције за привредне регистре. Административна такса за жалбу у износу од 480,00 динара и решење по жалби у износу од 550,00 динара, уплаћује се у буџет Републике Србије. Жалба се може изјавити и усмено на записник у Агенцији за привредне регистре.

РЕГИСТРАТОР
Милатин Мартов

ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

Увод

Одлуком о изради просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20), приступило се изради Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. Одлуком о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20), прописана је израда Стратешке процене утицаја на животну средину изради Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. У складу са наведеним, приступило се поступку стратешке процене утицаја на животну средину и изради Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (у даљем тексту Извештај о СПУ).

Подручје еколошке анализе, односно вредновања карактеристика постојећег и планираног стања, са аспекта могућих и очекиваних промена и утицаја у простору и животној средини, представља обухват Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. Стратешка процена утицаја на животну средину (SEA – Strategic Environmental Assessment) представља механизам којим се, у процесу планирања, обезбеђује одрживо коришћење простора и заштита животне и друштвене средине:

- у поступку припреме планског документа и доношењу Одлуке о изради Измена и допуна Плана и Стратешке процене утицаја Плана на животну средину;
- у току раног јавног увида и упознавању јавности о предмету Планског документа;
- у процесу израде Нацрта Плана и јавног увида, јавне расправе и стручне контроле планског документа;
- у фази усвајања Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. уз планирање, примену и поштовање интегралних мера заштите природе, животне средине и простора, предмета анализе и стратешке процене утицаја.

Поступак процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и израда Извештаја о Стратешкој процени на животну средину планског документа, дефинисани су Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10).

Примена Закона о стратешкој процени утицаја представља усклађивање националне законске регулативе са европском Директивом 2001/42/ЕЦ о „Процени утицаја одређених планова и програма на животну средину“. Циљ ове Директиве је да обезбеди висок степен заштите животне средине и да допринесе интеграцији захтева за заштитом животне средине при изради и усвајању планова и програма у циљу промоције одрживог развоја. Еколошка процена је важан инструмент за интеграцију захтева за заштитом животне средине при изради и усвајању планова и програма за које се установи да имају или могу имати значајан утицај на природу и животну средину.

Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину подручја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. представља основу за утврђивање обавезујућих, хијерархијски усаглашених смерница (еколошких захтева) и интегрисање мера заштите животне средине у све фазе израде Плана.

Стратешка процена утицаја на животну средину (Извештај о Стратешкој процени утицаја) се ради истовремено са израдом Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. чиме су створени услови за благовремено интегрисање захтева везаних за заштиту природних вредности простора, заштиту биодиверзитета, заштиту животне и друштвене средине у поступак израде, излагања јавности, усвајања као и, по усвајању, у процесу имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Извештај о Стратешкој процени утицаја и процена могућих стратешких утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. обухвата:

- анализу природних карактеристика и створених вредности просторне целине у границама Плана, са непосредним и ширим окружењем, од значаја за предлог интегралне заштите, презентације и одрживог коришћења простора;
- анализу потенцијала и ограничења у простору од значаја за поступак процене утицаја на животну и друштвену средину;
- анализу услова и смерница документације вишег реда и ширег подручја од битног значаја и утицаја за поступак стратешке процене утицаја - хијерархијска условљеност;
- анализу услова ималаца јавних овлашћења, надлежних институција и осталих релевантних услова и захтева;
- анализу постојећег стања медијума животне средине (анализа постојеће базе података о стању животне средине), анализу тренутног („нултог“) стања животне средине и очекиваних, процењених будућих трендова са дефинисањем циљева заштите животне и друштвене средине;
- дефинисање општих и посебних циљева интегралне заштите простора и животне средине за процену утицаја планског документа;
- идентификацију и утврђивање свих чинилаца простора и еколошких елемената на анализираном подручју (локално становништво, природне вредности, медијуми животне средине) који већ трпе извесне утицаје и за које је вероватно да ће на њих утицати доношење Плана;
- анализу захтева заинтересоване јавности, појединаца и осталих корисника простора у границама планског документа;
- организовање консултација са заинтересованим странама, органима и институцијама, непосредним корисницима простора, о обиму и обухвату анализе и процене утицаја Плана на животну средину;
- процену утицаја предложених стратешких одлука на елементе животне средине, процена кумулативних, синергетских, директних, индиректних, локалних, иреверзибилних и других утицаја;
- дефинисање стратешких смерница и кључних мера заштите животне средине, мера потенцијалне еколошке компензације у поступку имплементације Плана;
- учешће јавности (имаоца јавних овлашћења, стручне, остале јавности, НВО и заинтересованих појединаца) у поступку стратешке процене утицаја на животну и друштвену средину Плана;
- дефинисање смерница и мера заштите и мониторинга животне средине за поступак стратешке процене утицаја на животну средину планског документа и за нижи хијерархијски ниво, односно поступак процене планираног пројекта на животну и друштвену средину;
- еколошку валоризацију подручја Плана, вредновање подручја, непосредног и подручја ширег окружења са аспекта могућих ограничења, начина и услова коришћења простора и реализације планиране намене.

1.0. Полазне основе Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. је процес који ће обезбедити:

- приказ садржаја и циљева планског документа и однос са другим плановима, стратегијама, програмима и осталом документацијом од значаја за поступак стратешке процене утицаја на животну средину;
- анализу обавезујућих смерница, мера и услова документације вишег реда и ширег подручја од битног значаја и утицаја за поступак стратешке процене утицаја Плана на животну средину и одрживи развој - хијерархијска условљеност;
- анализу природних карактеристика и створених вредности просторне целине у границама Плана са непосредним и ширим окружењем, од значаја за предлог интегралне заштите природе, природних и створених вредности животне средине и одрживог коришћења простора;
- анализу потенцијала и ограничења у простору од значаја за поступак процене утицаја на животну и друштвену средину, односно анализу природних вредности, стања биодиверзитета, карактеристика предела, однос локалног становништва и зона становања, односно свих заступљених осетљивих рецептора;
- анализу постојећег стања и створених услова на анализираном подручју и животној средини, што обухвата анализу базе података о квалитету и стању животне средине, као и очекиваних, процењених будућих трендова, дефинисање циљева заштите природе, животне и друштвене средине;
- анализу услова надлежних институција, имаоца јавних овлашћења, услова и захтева осталих релевантних органа, организација и институција;
- консултације са свим заинтересованим странама, органима, организацијама, институцијама, имаоцима јавних овлашћења, заинтересоване јавности (удружења, НВО, појединаца) о обиму и обухвату анализе и процене утицаја Плана на животну средину;
- дефинисање општих и посебних циљева интегралне заштите простора, природних вредности и животне средине, са дефинисањем индикатора за процену и мониторинг утицаја планског документа на природне вредности, животну и друштвену средину;
- идентификацију и утврђивање свих чинилаца простора и еколошких елемената на анализираном подручју, за које је вероватно да ће на њих утицати доношење Плана;
- процену утицаја кумулативних, синергетских, индиректних, локалних и других утицаја предложене стратешке одлуке за планирање на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- дефинисање стратешких смерница за нижи хијерархијски ниво са кључним мерама заштите и мониторинга животне средине за поступак имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- учешће јавности (стручне, остале јавности, удружења, невладиних организација и заинтересованих појединаца) у поступку стратешке процене утицаја на животну средину Измена и допуна Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- дефинисање смерница и мера којима се могу превенирати, спречити, смањити, ублажити или отклонити сви значајни негативни утицаја на природу и животну средину, у раним фазама процеса планирања и одлучивања, фази Нацрта Плана и излагања јавности и фази имплементације планског документа;
- дефинисање мера еколошке компензације;
- дефинисање мера заштите и мониторинга животне средине;
- вредновање предметног подручја, непосредног и подручја ширег окружења са аспекта могућих ограничења, начина и услова коришћења простора у обухвату

Плана, на еколошки прихватљив начин уз поштовање принципа одрживог развоја (еколошка валоризација простора);

- усвајање обавезујућих смерница и мера заштите животне средине у поступку израде и усвајања Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Стратешка процена утицаја на животну средину се ради у циљу обезбеђивања заштите животне средине и одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Израда СПУ обухвата припрему Извештаја о стању животне средине, спровођење поступка консултација, усвајање Извештаја и резултата консултација у поступку одлучивања и доношења, односно усвајања Плана, као и пружање информација и података о донетој одлуци, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10). Поступак Стратешке процене утицаја на животну средину Плана заснован је на:

- **начелу одрживог развоја**, односно разматрању и укључивању свих битних аспеката животне и друштвене средине, природних и створених вредности и медијума животне средине у анализираној просторној целини, у фази Раног јавног увида, Нацрта и фази усвајања планског документа и утврђивању услова за заштиту, очување и унапређење квалитета животне средине, односно одрживо и рационално коришћење простора, као предуслова за остваривање циљева одрживог развоја Плана и подручја на које планска решења могу утицати;
- **начелу интегралности**, што представља обавезно укључивање у План услова заштите, односно услова свих заинтересованих органа, организација и ималаца јавних овлашћења, у циљу одрживог коришћења земљишта као природног, тешко обновљивог ресурса, воде и водних ресурса и осталих ресурса;
- **начелу предострожности**, које укључује пажљиво планирање намене у функцији заштите и прихватљивог коришћења простора у границама Плана и његовом повезивању са окружењем, на начин да се превенирају, спрече или смање негативни утицаји на животну и друштвену средину, са свођењем на минимум ризика појаве негативних утицаја;
- **начелу хијерархије и координације**, што подразумева усвајање смерница Просторног плана Републике Србије и Извештаја о СПУ ППР Србије („Службени гласник РС”, бр. 88/10), као обавезујућих, што представља услов за обезбеђивање узајамне координације битне планске документације, ималаца јавних овлашћења, надлежних и заинтересованих органа, предузећа и појединаца, у поступку процене утицаја стратешког карактера, израде Стратешке процене утицаја Плана и исходавање сагласности на Извештај о Стратешкој процени, кроз консултације, обавештавања и прибављања мишљења на Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину и Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- **начелу јавности**, као кључном делу процеса, све у циљу информисања јавности о изради Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., мерама и активностима и његовом могућем утицају на животну и друштвену средину, услове живота становништва, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме Нацрта Плана и доношење (усвајање) Плана, где јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања Плана, имати приступ информацијама које се односе на План.

1.1. Правни и плански основ Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. на животну средину

Правни основ за израду Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештај о Стратешкој процени утицаја) је:

- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 81/09, 64/10-одлука УС и 24/11 и 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 32/19);
- Одлука о изради просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања”, бр. 44/20);
- Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања”, бр. 44/20);

Плански основ за израду Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и Стратешке процене утицаја Плана на животну средину представљају плански документи вишег реда:

- Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010 до 2020. године („Сл. гласник Републике Србије”, бр. 88/10);
- Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног Поморавља („Сл. гласник Републике Србије”, бр. 83/10);
- Просторни план општине Трговиште („Сл. гласник града Врања”, бр. 10/11).

Стратешка и остала значајна документација за поступак стратешке процене утицаја на животну средину:

- Стратегија одрживог развоја Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 57/08);
- Одлука о утврђивању Националног програма заштите животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 12 /10);
- Стратегија управљања отпадом за период 2010-2019. године („Сл. гласник РС”, бр. 29/10);
- Програм управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031.године („Сл. гласник РС”, бр. 12/22).

Остала коришћена документација, услови институција, ималаца јавних овлашћења и подаци од значаја за Извештај о СПУ на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.:

- Услови бр. Д211-404932/1-2021 од 21.09.2021. године, Предузеће за телекомуникације а.д. „Телеком Србија”;
- Услови бр. 130-00-UTD-003-1392/2021-002 од 22.09.2021. године, „Електроурежа Србије“ АД;
- Обавештење бр. 35-54/2021-08/1 од 27.09.2021. године, Град Врање, Градска управа, Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове, комунално стамбене делатности и заштиту животне средине;
- Услови бр. 922-3-81/2021 од 27.09.2021. године, Републички хидрометеоролошки завод, Београд;
- Услови бр. 3/2021-1374 од 22.09.2021. године, „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.;
- Водни услови бр. 8591/1 од 30.09.2021. године, Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш;
- Услови бр. НМ-566 од 22.09.2021. године, „ЈУГОРОСГАЗ”;
- Обавештење бр. 15230-4 од 27.10.2021. године, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру;
- Обавештење бр. 350-01-00102/2021-09 од 22.09.2021. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;

- Услови бр. 217-14234/21-1 од 21.09.2021. године, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Врању;
- Обавештење бр. 952-846/2021 од 22.10.2021. године, Републички геодетски завод, Сектор за катастар непокретности;
- Акт бр. 1179/2-03 од 06.10.2021. године, Завод за заштиту споменика културе Ниш;
- Решење 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завод за заштиту природе Србије;

За израду Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештаја о Стратешкој процени утицаја), вредновање планираних активности са аспекта одрживости и еколошке прихватљивости, избор најприхватљивијег варијантног планског решења са предлогом смерница и мера заштите и мониторинга животне средине, предлогом смерница и мера за нижи хијерархијски ниво, коришћена је и поштована следећа законска регулатива:

- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/09, 81/09, 64/10-одлука УС и 24/11 и 121/12, 42/13-одлука УС, 50/13-одлука УС, 98/13-одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21);
- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-одлука УС, 14/16 и 95/18 - др. закон);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр.135/04 и 36/09);
- Закон о енергетици („Сл. гласник РС”, бр. 145/14, 95/18 и 40/21);
- Закон о коришћењу обновљивих извора енергије („Сл. гласник РС”, бр. 40/21);
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16, 95/18 (др. закон) и 71/21);
- Закон о културним добрима („Сл. гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 (др. закон), 99/11 (др. закон), 6/20 (др. закон) и 35/21 (др. закон));
- Закон о климатским променама („Сл. гласник РС”, бр. 26/21);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Сл. гласник РС”, бр. 36/09);
- Закон о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 др. закон);
- Закон о заштити земљишта („Сл. гласник РС”, бр. 112/15);
- Закон о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС”, бр. 62/06, 65/08, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18 - др. закон);
- Закон о шумама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18);
- Закон о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21 др. закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 96/21);
- Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС”, бр. 11/09, 20/15, 87/18 и 87/18 др. закон);
- Закон о управљању отпадом („Сл.гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 др. закон);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС”, бр. 87/18);
- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине („Сл. гласник РС - Међународни документи”, бр. 38/09);
- Уредба о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр. 102/10);
- Уредба о учешћу јавности у изради одређених планова и програма у области заштите животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 117/21);
- Правилник о компензацијским мерама („Сл. гласник РС”, бр. 20/10);
- Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС”, бр. 5/10, 47/11, 32/16 и 98/16);

- Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС“, бр. 35/10);
- Правилник о специјалним техничко-технолошким решењима која омогућавају несметану и сигурну комуникацију дивљих животиња („Сл. гласник РС“, бр. 72/10);
- Правилник о условима које морају испуњавати прихватишта за збрињавање заштићених дивљих животиња („Сл. гласник РС“, бр. 15/12);
- Правилник о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл. гласник РС“, бр. 92/08);
- Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС“, бр. 23/94);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник РС“, бр. 31/82);
- Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Сл. гласник РС“, бр. 96/10);
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник РС“, бр. 33/16);
- Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“, бр. 74/11);
- Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник РС“, бр. 33/16);
- Правилник о листи мера превенције стварања отпада („Сл. гласник РС“, бр. 7/19);
- Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/10, 93/19 и 39/21);
- Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Сл. гласник РС“, бр. 21/10, 10/13 и 44/18 (др. закон));
- Правилник о годишњој количини амбалажног отпада по врстама за које се обавезно обезбеђује простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење („Сл. гласник РС“, бр. 70/09);
- Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС“, бр. 98/10);
- Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 114/13);
- Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 17/17);
- Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 7/20 и 79/21);
- Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС“, бр. 92/10 и 77/21);
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл. гласник РС“, бр. 72/10);
- Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 37/11);

Поштовани су услови и смернице остале релевантне регулативе:

- ЕУ Директива о приступ јавности информацијама о животној средини (2003/4/ЕК);
- ЕУ Директива о учешће јавности (2003/35/ЕЗ);
- ЕУ Директива о одговорност за штету у животној средини (2004/35/ЦЕ);
- Оквирна директива о буци (2002/49/ЕК).

1.1.1. Садржај и циљеви Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Садржај Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. урађен је у складу са одредбама и методологијом Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр.72/09, 81/09- исп., 64/10–одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13–одлука УС, 50/13–одлука УС, 98/13–одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21).

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ			
ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА			
1.	Правни и плански основ за израду плана		
	1.1.	Обавезе, услови и смернице из планова вишег реда	
		1.1.1.	Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године
		1.1.2.	Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља
2.	Обухват и опис границе подручја Просторног плана		
3.	Принципи, циљеви и концепција просторног развоја		
	3.1.	Принципи просторног развоја	
	3.2.	Циљеви просторног развоја	
	3.3.	Концепција просторног развоја	
II ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПТАВЕ			
1.	Опис и одређење намена простора		
	1.1.	Опис подручја плана према катастарским општина	
2.	Заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса		
	2.1.	Пољопривреда и пољопривредно земљиште	
		2.1.1.	Анализа и оцена стања
		2.1.2.	Приоритетни циљеви за развој пољопривреде
	2.2.	Шуме и шумско земљиште	
		2.2.1.	Анализа и оцена стања
		2.2.2.	Потенцијали, ограничења и циљеви развоја
	2.3.	Воде и водно земљиште	
		2.3.1.	Анализа и оцена стања
		2.3.2.	Потенцијали, ограничења и планска решења
	2.4.	Геолошки ресурси	
		2.4.1.	Анализа и оцена стања
		2.4.2.	Потенцијали, ограничења и планска решења
	2.5.	Фауна	
3.	Просторни развој, дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби		
	3.1.	Становништво	
		3.1.1.	Демографска обележја и социјални развој општине Трговиште
		3.1.2.	Анализа и оцена стања
		3.1.3.	Потенцијали, ограничења и циљеви развоја
		3.1.4.	Циљеви развоја становништва
	3.2.	Мрежа насеља	
		3.2.1.	Анализа и оцена стања
		3.2.2.	Концепција развоја и организације система насеља и центра
		3.2.3.	Циљеви развоја и организације система насеља и центра
	3.3.	Јавне службе	
4.	Просторни развој и дистрибуција привредних делатности		
5.	Просторни развој туризма, организације и уређење туристичких и рекреативних простора		
	5.1.	Концепција развоја туризма	
		5.1.1.	Анализа и оцена стања
	5.3.	Секундарни туристички центри	
		5.3.1.	Потенцијали, ограничења и планска решења
		5.3.2.	Циљеви развоја туризма у општини

6.	Просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система, повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама		
	6.1.	Просторни развој саобраћајне инфраструктуре	
	6.2.	Хидротехничка инфраструктура	
	6.2.2.	Остала хидротехничка проблематика	
	6.3.	Енергетска инфраструктура	
	6.4.	Обновљиви извори енергије	
	6.5.	Телекомуникациона инфраструктура	
	6.6.	Гасоводна инфраструктура	
7.	Правила и мере заштите животне средине, предела, природних и културних добара		
	7.1.	Начин вредновања чиниоца животне средине у поступку процене утицаја плана на животну средину, мере за спречавање, ограничавање и компензацију негативних утицаја	
	7.1.1.	Заштита ваздуха	
	7.1.2.	Заштита вода	
	7.1.3.	Заштита земљишта	
	7.1.4.	Заштита и унапређење природе, природних добара и пејзажа	
	7.1.5.	Заштита непокретних културних добара	
	7.1.6.	Заштита и одрживо коришћење рибљег фонда и дивљачи	
	7.1.7.	Мере заштите од буке и вибрација	
	7.1.8.	Мере заштите од нејонизујућег зрачења	
	7.1.9.	Заштита од хемикалија и биоцидних производа	
	7.1.10	Управљање отпадом и амбалажним отпадом	
	7.1.11	Мере заштите од удеса и удесних ситуација	
	7.1.12	Смернице за ниже хијерархијске нивое	
	7.2.	Заштита, уређење и унапређење природних добара	
	7.2.1.	Природа као основ просторног развоја, заштићене целине, природни предели, природно-просторне целине и биодиверзитет	
	7.3.	Заштита, уређење и унапређење културних добара	
	7.4.	Заштита земље и становништва	
	7.4.1.	Организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода	
	7.4.2.	Заштита од елементарних непогода, удеса и пожара	
	7.4.3.	Заштита од осталих елементарних непогода и акцидената	
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОПОЗИЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА			
1.	Правила уређења и правила грађења		
2.	Правила грађења за грађевинско, пољопривредно, водно и шумско земљиште		
3.	Имплементација плана		
	3.1.	Смернице за израду планске документације	
	3.2.	Мере за подстицање равномерног територијалног развоја	
	3.3.	Кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе	
	3.4.	Учесници у имплементацији Плана	
	3.5.	Мере и инструменти за имплементацију Плана	
ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ			

Циљ израде и доношење Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. је да дефинише основна начела просторног уређења и услове заштите простора, у складу са принципима одрживог развоја, са циљем унапређења социо-економских услова уз очување природних вредности. Општи циљеви развоја подручја општине Трговиште проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја у планској документацији ширег подручја и специфичности подручја општине Трговиште у просторно-функционалном смислу и подразумевају:

- одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора у складу са реалним потенцијалима и ограничењима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја;
- унапређење квалитета живота и стварање услова за демографску обнову, задржавање и подстицање насељавања и повратка становништва, посебно у економски заостале руралне пределе и центре са значајним природним потенцијалима, инвестирањем у изградњу, обнављање и одржавање инфраструктуре, јавних служби и услуга;
- очување квалитета и разноврсности расположивих природних и створених ресурса и обезбеђење рационалног коришћења необновљивих ресурса;
- активирање и одрживо коришћење локалних ресурса, подстицајним мерама за развој малих и средњих индустријских предузећа и других облика мале привреде, која ће омогућити демографску обнову у руралном подручју;
- обезбеђивање учешћа јавности у поступку припреме и доношења планова развоја и одлука;
- просторно-функционална интегрисаност у регионално окружење;
- унапређење квалитета живљења и задовољавање потреба становника.

Циљ Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., је потреба да се простор, предмет стратешке процене утицаја, еколошки вреднује, уреди, заштити и користи у складу са еколошким критеријумима одрживог коришћења и заштите животне и друштвене средине.

С тим у вези, поступак стратешке процене утицаја планских решења и избор најбоље понуђене варијанте планског документа, врши се паралелно са фазама планирања прописаних Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр.72/09, 81/09- исп., 64/10–одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13–одлука УС, 50/13–одлука УС, 98/13–одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21) и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10).

1.1.1.1. Обухват Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Општина Трговиште према територијалној и административној организацији Републике Србије припада Пчињском управног округу (2769 km²), заједно са Врањем, Босилеградом, Владичиним Ханом, Сурдулицом, Бујановцем и Прешево.

Општински центар Трговиште налази се у средишњем делу административног подручја, 43° 33' СГШ и 22°17' ЈГД, на ушћу трију река: Трипушница, Козједолска и Лесничка река, од којих настаје река Пчиња. Конфигурација терена је типично рурално брдско-планинско подручје окружено планинама и висоравнима и то: Беле Воде, Дуката, Чупиног брда, Козјака. Однос најниже и највише надморске висине је 520-1.828 m (разлика 1.308m).

Општина Трговиште граничи се са следећим градовима и општинама: са градом Врање на северу, општином Босилеград на истоку, општином Бујановац на западу, док јужну границу представља државна граница са Северном Македонијом.

Граница подручја обухваћеног Планом поклапа се са административном границом општине Трговиште. Површина обухвата Плана износи 370 km². Општину Трговиште чине 34 катастарских општина, 35 насељених места и 5 месних заједница, а број становника према попису из 2011. године износи 5091 становника.

Границу подручја Плана дефинишу границе целих катастарских општина које улазе у састав административног подручја општине Трговиште, а утврђене су Одлуком о изради Просторног плана и то Бабина Пољана, Барбаце, Владовце, Голошевац, Горња Трница, Горњи Козји Дол, Горњи Стајевац, Дејанце, Доња Трница, Доњи Козји Дол, Доњи Стајевац, Думбија, Ђерекарце, Зладовце, Калово, Лесница, Мала Река, Марганце, Мездраја, Нови Глог, Ново Село, Петровац, Пролесје, Радовница, Рајчевце, Сурлица, Трговиште, Црвени Града, Црна Река, Црновце, Шајинце, Шапранце, Широка Планина и Шумата Трница.

Табела бр. 2: Основни подаци о насељеним местима на територији општине Трговиште

Р.б.	Катастарска општина	Насељено место	Тип насеља (градско и остало)	Број становника попис 2011.	Површина (m ²)	Тип насеља (збијено и разбијено)	Надморска висина (мнв)
1	Бабина Пољана	Бабина Пољана	Остало (сеоско)	492	368	разбијен	1300-1450
2	Барбаце	Барбаце	Остало (сеоско)	37	154	разбијен	600
3	Владовце	Владовце	Остало (сеоско)	53		разбијен	800
4	Голочевац	Голочевац	Остало (сеоско)	145	63	разбијен	900-1400
5	Горновац	Горновац	Остало (сеоско)	86	74	разбијен	900
6	Горња Трница	Горња Трница	Остало (сеоско)	56	86	разбијен	800-1200
7	Горњи Козји Дол	Горњи Козји Дол	Остало (сеоско)	381	101	разбијен	650
8	Горњи Стајевац	Горњи Стајевац	Остало (сеоско)	784	11,46	разбијен	850-1370
9	Дејанце	Дејанце	Остало (сеоско)	59	2,86	разбијен	750-1100
10	Доња Трница	Доња Трница	Остало (сеоско)	171	2,48	разбијен	500-1250
11	Доњи Козји Дол	Доњи Козји Дол	Остало (сеоско)	406	13,01	разбијен	680-1150
12	Доњи Стајевац	Доњи Стајевац	Остало (сеоско)	56	6,69	разбијен	850-1300
13	Думбија	Думбија	Остало (сеоско)	333	11,55	разбијен	600-900
14	Ђерекарце	Ђерекарце	Остало (сеоско)	55138	58,23	збијен	700-1100
15	Зладовце	Зладовце	Остало (сеоско)	99	4,57	разбијен	800-1250
16	Калово	Калово	Остало (сеоско)	5347	7,89	разбијен	900-1300
17	Лесница	Лесница	Остало (сеоско)	1175	17,63	разбијен	750-1200
18	Мала Река	Мала Река	Остало (сеоско)	786	26,17	разбијен	500
19	Марганце	Марганце	Остало (сеоско)	5	4,31	разбијен	850
20	Мездраја	Мездраја	Остало (сеоско)	86	3,42	разбијен	700-800
21	Нови Глог	Нови Глог	Остало (сеоско)	30	5,51	разбијен	1100
22	Ново Село	Ново Село	Остало (сеоско)	204	3,9	разбијен	530-900
23	Петровац	Петровац	Остало (сеоско)	332	2,88	разбијен	800
24	Пролесје	Пролесје	Остало (сеоско)	187	8,46	разбијен	1000-1400
25	Радовница	Радовница	Остало (сеоско)	5	6,54	разбијен	950-1400
26	Рајчевце	Рајчевце	Остало (сеоско)	486	2,81	разбијен	800

27	Сурлица	Сурлица	Остало (сеоско)	55	6,44	разбијен	1000-1300
28	Трговиште	Трговиште	Центар општине	1767		збијен	650-1000
29	Црвени Град	Црвени Град	Остало (сеоско)	79	3,82	разбијен	1200-1400
30	Црна Река	Црна Река	Остало (сеоско)	86	2,34	разбијен	1200-1400
31	Црновце	Црновце	Остало (сеоско)	339	4,93	разбијен	900-1250
32	Шајинце	Шајинце	Остало (сеоско)	7	3,66	разбијен	570-930
33	Шапранце	Шапранце	Остало (сеоско)	774	7,47	разбијен	500-750
34	Широка Планина	Широка Планина	Остало (сеоско)	930	4,49	разбијен	1000-1300
35	Шумата Трница	Шумата Трница	Остало (сеоско)	40	15	разбијен	800-900

1.1.2. Хијерархијски однос са другим плановима – планска усклађеност

Смернице планова вишег реда и планова од значаја за предметни плански документ су обавезујуће и морају се узети у обзир при процени могућих стратешких утицаја Плана на животну средину, у складу са начелом хијерархије и координације на свим нивоима. Еколошки извештај о могућим утицајима Плана мора да обезбеди и информације о вези са другим плановима од значаја и циљевима заштите животне средине датим у тим плановима, као и начин на који су ти циљеви узети у обзир при изради Стратешке процене утицаја предметног Плана.

Као основ и обавезујуће еколошке смернице за израду Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештаја о стратешкој процени утицаја) од значаја је следећа стратешка, просторно планска и урбанистичка документација:

- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Сл. гласник РС”, бр. 88/10) и Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана Републике Србије на животну средину;
- Регионални просторни план општина Јужног Поморавља („Службени гласник РС”; бр. 83/10);

Просторни план Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 88/10) и Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину представља хијерархијски важан документ вишег реда од значаја пре свега, за опште циљеве и смернице заштите простора и животне средине.

Општи циљеви ППР Србије и Стратешке процене утицаја ППРС, садрже стратешка питања заштите животне средине на националном нивоу, као и циљеве и захтеве у области заштите животне средине релевантних секторских докумената. У том контексту, као општи циљ ППР Србије и Стратешке процене утицаја ППР Србије, дефинисана је:

- заштита основних чинилаца животне средине;
- одрживо коришћење природних вредности и ресурса;
- унапређење управљања отпадним водама и отпадом;
- смањивање загађења и притисака од антропогених активности,

све са циљем смањивања загађења и антропогених притисака на природу и животну средину.

Посебни циљеви ППР Србије и СПУ ППР Србије:

- заштита и одрживо коришћење вода и земљишта;
- заштита ваздуха;
- заштита биодиверзитета и станишта;
- заштита и одрживо коришћење природних добара и предела;
- унапређење управљања отпадом (смањење количине, поновна употреба (рециклажа) и депоновање);
- веће коришћење обновљивих извора енергије (биомасе, хидроенергије, соларне, геотермалне и енергије ветра);
- смањење загађивања у урбаним, индустријским, пољопривредним и другим еколошки угроженим подручјима и
- смањење притиска од привредних, саобраћајних и стамбених активности на животну средину.

За подручје овог плана општине Трговиште од 2022. до 2035. посебно су релевантни следећи циљеви, мере и планска решења ППР Србије:

- Поглавље II1. о Плану коришћења и заштите пољопривредног земљишта:
 - чување површина и плодности пољопривредног земљишта;
 - побољшавање бонитетне структуре; реструктурирање коришћења земљишних ресурса;
 - потпуније искоришћавање компаративних погодности појединих подручја/газдинстава; повећање сточног фонда;
 - подстицање процеса укрупњавања;
 - специјализација и интензификација радно способних породичних пољопривредних газдинстава;
 - подстицање ситних пољопривредних газдинстава; стварање услова за обнову, опстанак и развој породичних пољопривредних газдинстава на подручјима од великог геостратешког и културно-историјског значаја;
 - развој пољопривредног задругарства и других облика заједничког организовања производње;
- Поглавље II2. о Плану коришћења и заштити шума, шумских земљишта и ловних подручја:
 - унапређење стања шума, уређење и повећање шумских комплекса око великих градских центара, производних комплекса и инфраструктурних коридора;
 - значајно повећање бројности популације ситне дивљачи (посебно Јужноморавске зоне);
- Поглавље II3. о Плану коришћења и заштити вода и водопривредној инфраструктури:
 - коришћење локалних изворишта подземних и површинских вода;
 - ревитализација постојећих хидромелиорационих система и изградња, одбрана од поплава у оквиру интегралних система;
 - заштита и унапређење квалитета вода; унапређивање пловидбе на унутрашњим пловним путевима;
 - заштита од водне ерозије; заштита од поплава; спречавања механичког засипања водних акумулација и механичког и хемијског загађивања водотока;
 - регионални системи коришћења, уређења и заштите речних вода у оквиру Јужноморавског система обухвата читав слив Јужне Мораве, у систему заштите вода планирано је више ППОВ, са предтретманима за индустрије, при чему је на одређеном броју постројења предвиђено продужено биолошко пречишћавање;
- Поглавље II5. о Плану коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре:
 - коришћење/примена геотермалне енергије за топлотне и бањско-рекреативне потребе (при- мат ће имати градови и насеља који су повољно лоцирани са становишта могућности увођења централизованог коришћења геотермалне енергије);

- изградња нове ТС 400 kV „Врање”, увођење трансформације 400 kV у постојећу „ТС Лесковац” 220/110 kV, изградња ДВ 400 kV „Врање-Лесковац 2” и „Врање-Скопље”;
- резервација коридора за далеководе и постројења преносне и дистрибутивне мреже 110 kV; гасификација источног и јужног дела Републике (магистрални гасовод Ниш – Лесковац – Врање – Бујановац – Прешево);
- Поглавље III5. о Развоју и размештају индустрије:
 - селективно усмеравање нових производних капацитета у индустријско-градске центре локационо атрактивних појаса индустријског развоја, између осталих и у долини Јужне Мораве (Лесковац и Врање);
 - селективно лоцирање малих индустријских капацитета у мањим градовима, општинским и секундарним центрима критично-развојног подручја (недовољно развијеног, пограничног, емиграционог, депопулационог);
- Поглавље IV. о Саобраћају и везама:
 - заштита и резервација простора за планирани аутопутски коридор Ниш-граница Републике Македоније као и друге коридоре магистралних и регионалних путева, развој регионалне мреже у недовољно развијеним и пограничним подручјима;
 - изградња РТЦ-а (дистрибутивни центри, камионски терминали, контејнерски терминали и погранични терминали) између осталих у зонама Лесковца и Прешева;
 - резервација коридора за пруге за велике брзине Ниш-Прешево-државна граница са Републиком Македонијом (Е-85) као и простора/земљишта за будући аеродром у Врању;
 - Поглавље V1. о Развоју туризма и организацији туристичких простора: у складу са основним дугорочним циљевима, концептом и критеријумима развоја и организације туристичке понуде, утврђена је класификација туристичких простора, између осталог и:
 - источне туристичке зоне са туристичком регијом Крајиште и Власина (Острозуб, Чемерник, Варденик, Дукат, Козјак, Герман, клисура Јерме, Власинско језеро, Врање, Сурдулица, Власотинце, Црна Трава, Босилеград и Трговиште, Врањска бања, Прохор Пчињски и др.);
 - транзитни туристички правац ауто-пута Е-75 Ниш - граница Републике Македоније, пловно туристички систем Морава-Вардар који се до привођења намени користи као пољопривредно земљиште;
 - градски туристички центар Врање;
 - бања: Врањска Бања;
- Поглавље V2. о Заштити животне средине:
 - просторно-регионална диференцијација животне средине у Јужно-моравској зони;
 - пречишћавање отпадних вода;
 - гасификација и топлификација;
- Поглавље V3. о Заштити природних добара:
 - дефинисање статуса, просторног обухвата и режима заштите за природне целине и пределе: Кукавица, Бесна Кобила;
 - регионални приоритети заштите природних добара у Пчињском округу су: заштита планинских подручја (заједно са заштитом изворишта и водотокова прве категорије) и заштита влажних и забарених површина уз Мораву (са циљем да се успостави мрежа заштићених површина), у градским насељима: заштита секундарно измењених средина и заштита пејзажа и амбијенталних вредности;
- Поглавље V4. о Заштити непокретних културних добара:
 - интегрална заштита културних добара са простором у коме се налазе, као и обавезна интеграција са заштитом природе у природним просторима;

- третирање културних добара и њихове заштите као економског потенцијала развоја подручја; заштита непокретних културних добара од непланске градње и реконструкције, којима се деградира окружење културног добра, идентитет и интегритет добра;
- неопходност додатних истраживања ради потпуног евидентирања и валоризације добара, посебно културно-историјских целина и културних подручја, као и њиховог третмана у планским документима; установљење заштитне зоне - заштићене околине добара (утврђују службе за заштиту споменика културе и природе) и околног простора (предела) од значаја за презентацију добра (утврђује се одговарајућим планским документом);
- са аспекта планирања, посебан третман треба да добију сеоска подручја са вредним примерима аутентичне народне архитектуре, специфичних типолошких одлика и амбијената, са историјским наслеђем, културолошким и традиционалним одликама од значаја за разумевање историје и културе народа и начина живота у сеоским заједницама;

Регионални просторни план општина Јужног Поморавља („Сл.гласник РС”, бр. 77/02, 127/14 и 102/17) представља утврђивање дугорочне основе развоја, организације, коришћења, уређења и заштите простора у општинама Јабланичког и Пчињског округа и оспособљавање њихових насеља за одрживи развој. Овај регион карактерише неразвијеност, изражени структурални проблеми у индустрији и пољопривреди, недовољно развијена инфраструктура, угроженост природних ресурса и неразвијен систем насеља.

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља обухваћена су два округа: Јабланички и Пчињски и њиме се дефинише Регионална економска стратегија, као услов за уравнотежен економски и друштвени развој и интегрални систем насеља, остварује секторска координација која између осталог укључује оживљавање и привлачење становништва у данас депресивна подручја, развој инфраструктуре као услова за развијање привреде, развој туризма и заштиту околине и природних, културних вредности и ресурса. Непосредан разлог за израду Регионалног просторног плана општина јужног поморавља је заустављање негативних демографских тенденција и економског заостајања, односно стварање предуслова за реализацију националних, регионалних и локалних развојних интереса. У тим условима први задатак овог плана је да понуди стратегије развоја и просторно-планска решења која ће омогућити очување вредности и валоризацију погодности овог простора за дугорочни и уравнотежени економски развој.

Општи циљеви развоја и уређења простора подручја Јабланичког и Пчињског округа јесу:

- одговорно управљање развојем, уређењем и заштитом простора у складу са реалним потенцијалима и ограничењима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја;
- унапређење квалитета живота и стварање услова за демографску обнову, задржавање, и подстицање насељавања и повратка становништва, посебно у економски заостале руралне пределе и центре са значајним природним потенцијалима, инвестирањем у изградњу, обнављање и одржавање инфраструктуре, јавних служби и услуга, очувањем и унапређењем природног и културног наслеђа, развојем малих и средњих предузећа, туризма и других економски исплативих и статусно привлачних активности;
- уравнотежен развој на интрарегионалном и интеррегионалном нивоу, подстицање развоја и повећање доступности планинских и периферних подручја и иницирање трансграничних програма за пригранична подручја.

Доношењем Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. обезбедиће се плански основ за:

- рационалну организацију, изградњу, уређење и коришћење простора;

- заштиту животне средине;
- побољшање квалитета живљења локалног становништва унапређењем инфраструктурне и комуналне опремљености и развојем привреде (у првом реду малих и средњих предузећа и туризма).

1.2. Преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

За поступак стратешке процене утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. коришћени су подаци о простору и животној средини из постојеће планске и остале расположиве документације, подаци постојећег мониторинга животне средине општине Трговиште као базе података, подаци добијени увидом, евидентирањем и идентификацијом извора загађивања у обухвату планског документа, на основу чега је извршена анализа и процена стања животне средине и процена степена угрожености медијума животне средине, природних вредности и еколошког капацитета простора у границама Плана.

1.2.1. Приказ постојећег стања са аспекта заштићених природних добара

На основу увида у постојећу документацију и према Решењу 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завода за заштиту природе Србије, утврђено је да се у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. налази Споменик природе „Вражји камен – Просечник“ са режимом заштите II степена, као и део заштићеног подручја Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ са режимом заштите II и III степена. Планском обухвату припада и еколошки значајно подручје „Пчиња“ еколошке мреже Републике Србије (IBA – значајна подручја за птице „Долина Пчиње“, IPA – значајна подручја за биљке „Долина Пчиње“ и РНА – значајна подручја за осоліке муве „Пчиња“), утврђено Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. Гласник РС“, бр. 102/10). У границама Плана је већи број станишта заштићених птица и заштићених дивљих врста.

Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ - долина Пчиње обухвата подгорину Планина. Козјак и Старац, и долину реке Пчиње која раздваја ова два масива. Ток реке Пчиње је кроз развијен рељеф формирао и кањонски и равничарски ток између планина Козјак и Старца на супротној страни, у чијој се позадини налази Планина Рујан. На овом подручју преовлађују полидоминантне топлољубиве шуме и шикаре храста медунца (*Quercus pubescens*), цера (*Quercus cerris*), сладуна (*Quercus frainetto*), грабића (*Carpinus orientalis*), црног јасена (*Fraxinus ornus*), црвене клеке (*Juniperus oxycedrus*), мечје леске (*Corylus colurna*) и друге. Фауну карактерише кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*), грчки гуштер (*Chalcidius ocellatus*), степски смук (*Coluber caspius*), даурска ластва (*Hirundo daurica*), јастреб кокошар (*Accipiter gentilis*), краткопрсти кобац (*Accipiter brevipes*) и друге. За подручје Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ урађена је ревизија и израђена Студија заштите Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“, којом се предлаже за заштиту као Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ I (прве) категорије - међународног, националног, односно изузетног значаја у режимима I (првог), II (другог) и III (трећег) степена заштите. На основу члана 42, став 7. Закона о заштити природе Студија заштите Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ са утврђеним границама и режимима заштите; постављена је на званичну веб страницу Министарства за заштиту животне средине чиме је покренут поступак заштите и сматра се заштићеним у складу са наведеним законом, а до доношења акта о проглашењу примењују се мере прописане у Студији заштите.

Споменик природе „Вражји камен - Просечник“ - Вражји камен налази се у долини реке Пчиње, у простору за који је доказано да је један од центара геодиверзитета и биодиверзитета. Представља изузетну природну вредност геоморфолошког карактера са стеновитим одсечима, ерозионим гредама и већим бројем остенака различитих димензија и облика насталих селективним деловањем процеса ерозије. У оваквом природном амбијенту високо изнад долиноског дна на ивици остенака налази се објект културне баштине црква Св. Богородице на „Вражјем камену“. За Споменик природе

„Вражји камен – Просечник“ израђена је Студија заштите којом се предлаже за заштиту као природно подручје II (друге) категорије у режиму заштите II (другог) степена на целој површини заштићеног подручја. На основу члана 42. став 7. Закона о заштити природе Студија заштите Споменик природе „Вражји камен - Просечник“ са утврђеним границама и режимима заштите, постављена је на званичну web страницу Министарства за заштиту животне средине чиме је покренут поступак заштите и сматра се заштићеним, у складу са наведеним законом, а до доношења акта о проглашењу примењују се мере прописано у Студији заштите.

У циљу заштите, обавезне су превентивне мере, односно ако се у току извођења било каквих радова на простору планског подручја наиђе на геолошко-палеонтолошке или минеролошко-петролошке објекте, за које се предпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да радове обустави и о истом обавести Министарство заштите животне средине, односно предузме мере како се природно добро не би оштетило до доласка овлашћеног лица.

1.2.2. Приказ постојећег стања са аспекта културних добара

На основу Услови Завода за заштиту споменика културе Ниш бр. 1179/2-03 од 06.10.2021. године и увида у планску документацију, константовано је да се у просторном обухвату планског документа налази једно проглашено НКД и више објеката са споменичким својствима која су регистрована у службеној документацији Завода.

Непокретна културна добра

- **Црква Св. Богородице на Вражјем камену**, Доња Трница, СК 50, На основу Решења Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС бр. 573 од 14.05.1958. године, категорисано за НКД од великог значаја за РС, на основу Одлуке о категоризацији објављене у Службеном гласнику Социјалистичке Републике Србије бр. 28/83;

Објекти са споменичким својствима

Градитељско наслеђе:

Трговиште

1. Кућа Александра и Јованче Спасића у Трговишту, на кп.бр. 351 и 352 КО Трговиште;
2. Потез дуж десне обале реке Трипушнице од Ловачког дома (стара хидроцентрала, на кп.бр. 2534 КО Трговиште), до моста који се повезује са улицом Краља Петра Првог Карађорђевића, махала Ђеракарци. Потез обухвата канал на коме се налазе воденице и вуновлачаре од којих су сачуване следеће:
 - Стара хидроцентрала - данас Ловачки дом на кп. бр. 2534 КО Трговиште;
 - Воденица и јар Станоја Табаковића, два објекта на кп.бр. 2536 КО Трговиште (данас у власништву Павловић Александра и Милана и Ташић Драгутина);
 - Вуновлачара и воденица са стамбеним простором на спрату Ристић Драгутина и Милошевић Стојана на кп. бр. 634 и 635 КО Трговиште;
 - воденица Ђорђа Јовића на кп. бр.634 КО Трговиште;
 - Воденица и јар Тасић (Раде) Славољуба на кп.бр. 636/1 КО Трговиште, и темељи старе воденице на к.п. бр. 636/2 КО Трговиште;
 - Воденица и јар Љубе Стефановића на кп. бр. 646 КО Трговиште;
3. Низ трговачко - занатских радњи у центру Трговишта:
 - некадашња кројачка радња Станковића у ул.Краља Петра Првог Карађорђевића бр.56 на кп. бр.481 КО Трговиште;
 - пекара Тицка Стојилковића у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр.48, 44, 42, на кп. бр. 496 и 494 КО Трговиште у власништву Цветковић (Сазда) Стоилка и кп.бр. 495 КО Трговиште Стојановић (Благоја) Драгана;

- продавница Стошић (Станко) Вене у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 40 на кп. бр. 501 КО Трговиште;
 - кројачка радња Арсића у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 34 на кп. бр. 502 КО Трговиште;
 - трговачке радње у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 32, 30 и 28 на кп. бр. 504, 505/1 и 505/2 КО Трговиште;
 - текстилна продавница у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 24 и 22 на кп. бр. 506 КО Трговиште, док је радња на броју 20, на кп. бр. 508 КО Трговиште срушена;
 - низ трговачко-занатских локала (локал Бранка Недељковића у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 43 на кп. бр. 476 КО Трговиште, кројачка радња Горана Ристића у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 45 на кп. бр. 475 КО Трговиште, бонбонџиска радња Душка Савића у ул. Краља Петра Првог Карађорђевића бр. 47 на кп. бр. 473 КО Трговиште)
 - стамбена спратна кућа Јовановић (Стојан) Велка у ул. 29. Новембра бр. 2, на кп. бр. 318 КО Трговиште;
4. Спратна кућа са дрвеним тремом у Ул. 8. српска ударна бригада на кп. бр. 489 КО Трговиште;
 5. Стамбена кућа са елементима грађанске архитектуре на кп. бр. 491 КО Трговиште;
 6. Амбијентална целина народног градитељства на десној страни реке Трипушнице, у северозападном делу насеља, на благом узвишењу налази се већи број сачуваних стамбених и других привредних и помоћних објеката народног градитељства;

Барбаце

7. Кућа Љубе Недељковића, махала Загарци у селу Барбаце;
8. Кућа Тозе и Добринке Стоилковић, махала Загарци у селу Барбаце;
9. Продавница, кош, амбар, штала и бунар Добринке Стоилковић, махала Загарци у селу Барбаце;
10. Кућа Коне Тасић Белајска кућа, махала Загарци у селу Барбаце;
11. Кућа Божицара Васиљевића, махала Кузманци у селу Барбаце;
12. Кућа Зорана Цветковића, Соскинска махала у селу Барбаце;
13. Кућа Благоја Трајковића, Шутковска махала у селу Барбаце;

Ново Село

14. Кућа Трајковића, махала Вуканска у Новом Селу;
15. Кућа Душна Стефановића у Новом Селу;
16. Кућа Бранислава и Боре Стефановића у Новом Селу;
17. Споменици на гробљу поред цркве Св. Јована Крститеља у Новом Селу;

Шапранце

18. Кућа Божицара Ђорђевића, Доња махала у Шапранцу;
19. Три куће Божицара Тасића, Доња махала у Шапранцу;
20. Св.масло - камени крст и софре- посвећено Св. Николи у Шапранцу;

Шајинце

21. Кућа Љубомира Анђелковића у Шајинцу;
22. Две куће Властимира Стошића у Шајинцу;
23. Кућа Стане Здравковић у Шајинцу;
24. Кућа Милојка у центру села у Шајинцу;
25. Кућа Драгана Додића у Шајинцу;
26. Кућа и казаница Благоја Стошића Зајкова кућа у Шајинцу;
27. Стари камени крстови на гробљу у Шајинцу;

Доњи Стајевац

28. Две црквене куће код цркве Св. Петра и Павла у Доњем Стајевцу;

29. Камени крстови на гробљу код цркве Св. Петра и Павла у Доњем Стајевцу;

Козји Дол

30. Кућа Драгослава Живановића, Живана Пауновића и Власте Станојковића у Козји Дол;
31. Кућа Данице Поповић – црквена кућа (црква Преображења Господњег) у Козји Дол;
32. Црквена кућа у порти цркве (црква Преображења Господњег) у Козји Дол;
33. Камени крстови на гробљу у порти цркве Преображења Господњег у Козји Дол;

Зладовце

34. Црквена кућа код цркве Св. Тројица, Старо Село у Зладовцу;
35. Гробље, Старо Село у Зладовцу;
36. Школа, Бранко Радичевић, Старо Село у Зладовцу;

Сакрални објекти

1. Свети Отац Николај у Трговишту;
2. Преображење Господње у Козијем Долу;
3. Света Параскева у Лесници;
4. Света Тројица у Зладовцу;
5. Свети апостоли Петар и Павле у Доњем Стајевцу;
6. Свети Јован Богослов у селу Шајинце;
7. Свети Јован Крститељ у Новом Селу;
8. Свети Никола у Шапранцу;
9. Свети Илија у Радовници;
10. Свети архангел Гаврило у селу Доња Трница;
11. Стара црква-Јабланица у селу Барбаце;
12. Камени крстови на гробљу код цркве Св. Никола у Трговишту;

Ратни меморијали:

1. Споменик чесма из Ноб-а у селу (погинулим 1941-1945.) у Новом Селу;
2. Спомен чесма из Ноб-а (1941-1945) у Шајинце;
3. Спомен чесма из Нор-а у Трговишту;
4. Спомен чесма и Нор-а у Доњем Стојевцу;
5. Спомен плоча из Нор-а на зиду школе Жарко Зрењанин –Уча у Радовници;
6. Споменик из Нор-а у Доњој Трници;

Археолошки локалитети:

Праисторија:

- Козји Дол - у атару села на локалитету Град, на узвишењу источно од цркве на десној обали Козједолске реке, налазе се трагови праисторијског насеља;
- Трговиште - на локалитету Жабљак који се налази на десној обали реке Пчиње, на благој тераси уздигнутој 80 до 100 m изнад нивоа реке, налазе се остаци праисторијског насеља;

Антика:

- Трговиште - локалитет Жабљак, на коме су откривени остаци из предримског периода веома је значајан и за антички период. Нешто северозападније од центра насеља, на десној обали реке Пчиње, нађени су остаци градских зидина, водовода и храмова. Од покретног материјала на овом локалитету је ископано више римских питоса, који указују да је ово насеље постојало и у античко доба. Остаци градских зидова свакако су обнављани и у доба цара Јустинијана I (527-565) на шта указују новци који су пронађени на овом локалитету;
- Козји Дол - на локалитету Град, у атару села на узвишењу источно од цркве на десној обали Козједолске реке, пронађени су остаци зидова утврђења из доба

римљана и рановизантијског периода. Поред остатака утврђења, који су још увек видљиви, са овог локалитета потичу и новци из доба Јустинијана;

- Шајинце - у северозападном делу села, на месту где се налази махала Грамађе, налазе се остаци античког насеља. На овом локалитету мештани су, приликом орања, налазили на остатке античких питоса и керамичких судова, као и опеке римског формата;
- Шапранце - локалитет Думбинска чука/Преслап. Налази се источно од сеоске цркве на једном билу на надморској висини од 700 m. Било дужине око 150-200 m, ширине 15-50 m пружа се правцем север-југ. На више места могу се видети гробови са конструкцијом направљени од камених плоча са покровом од имбрекса и тегула а ређе и са каменим плочама. Гробови се пружају правцем север-југ 150 m, а јужно од ове некропле на узвишењу налазе се остаци римског утврђења. Ради се о једном веома значајном комплексу из античког периода;
- Црвени Град - у атару села евидентирани су остаци из античког периода. Приликом орања налажени фрагменти крамике, опека, тегула, имбрекса и малтера;
- Радовница - у атару села констатовани остаци објеката из античког периода;
- Нови Глог - на локалитету Градиште код Старог Глога нађени су остаци античког насеља. Налажен је грађевински материјал, керамика и новац;
- Ново Село - локалитет Доња Махала. Налази се на левој обали реке Пчиње на мањем узвишењу. Овде су налажени гробови од опека и као камене цисте неке веће античке некрополе;

Средњи век и турски период:

- Зладовце - у атару овог села постоји црквиште - сакрални објекат посвећен Св. Марку;
- Трговиште - локалитет Селиште, налази се непосредно преко пута Жабљака уз реку Пчињу. Овде су се могли видети остаци старијих средњовековних објеката. Неколико катастрофалних поплава прилично су девастирали овај локалитет;
- Трговиште - локалитет Село. На овом локалитету виде се остаци темеља кућа, као и шљакишта некадашње рударске активности;
- Трговиште - Непосредно уз локалитет Селиште налази се старо гробље које мештани зову „Турско гробље“;

Потребно је обезбедити услове за израду посебне Студије заштите непокретног природног добра и Студије заштите археолошког наслеђа са превентивним археолошким истраживањима, са релевантним подацима о свим објектима и локалитетима, обрађеним тако да се на основу њих могу утврдити критеријуми заштите (значај, вредност, аутентичност) и конкретни појединачни услови и мере заштите.

1.2.3. Приказ постојећег стања са аспекта разноврсности биотопа и биоценоза

Граница подручја обухваћеног Планом поклапа се са административном границом општине Трговиште. Површина обухвата Плана износи 370 km².

Увидом у централни регистар заштићених природних добара и према Решењу 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завода за заштиту природе Србије, утврђено је да се у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. налази Споменик природе "Вражји камен – Просечник" са режимом заштите II степена, као и део заштићеног подручја Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ са режимом заштите II и III степена. Планском обухвату припада и еколошки значајно подручје „Пчиња“ еколошке мреже Републике Србије (IBA – значајна подручја за птице „Долина Пчиње“, IPA – значајна подручја за биљке „Долина Пчиње“ и РНА – значајна подручја за осоліке муве „Пчиња“), утврђено Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. Гласник РС“, бр. 102/10). У границама Плана је евидентиран и већи број станишта заштићених птица и заштићених дивљих врста.

Газдинска јединица „Трговиште“ налази се на крајњем југоистоку Републике Србије и улази у састав Јужноморавског шумског подручја. Граница ГЈ "Трговиште" поклапа се са административном границом општине Трговиште. Гранична линија газдинске јединице претежно иде планинским гребенима и косама, а један мањи део потоцима и странама поред приватног поседа.

Газдинска јединица „Трговиште“ (530-1.652 мнв) према вертикалном распореду шумске вегетације, припада брдском (до 1100 мнв), планинском (1100-1400 мнв) и предалпском (1400-1800 мнв) појасу.

За ову газдинску јединицу издвојена су три појаса шумске вегетације и то:

1. појас алувијалних-хигрофилних типова шума;
2. појас ксеротермофилних сладуново-церових и других типова шума;
3. појас мезофилних букових и буково-четинарских типова шума;

Појасеви се даље рашчлањују на ценоеколошке групе типова шума, на основу сазнања о вегетацији и земљишту. Према наведеном критеријуму за ову газдинску јединицу издвојене су следеће ценоеколошке групе типова шума:

- Шуме беле врбе и тополе (*Salicion albae*) на неразвијенијим (рецентним) алувијалним наносима, глејним и семиглејним земљиштима;
- Шуме сладуна и цера (*Quercion frainetto*) на смеђим и лесивираним земљиштима;
- планинске шуме букве (*Fagenion moesiacaе montanum*) на различитим смеђим земљиштима;

Ценоеколошке групе типова шума даље се рашчлањују на групе еколошких јединица, које представљају поједине биљне заједнице, најчешће ранга асоцијације окарактерисане земљиштима на којима се јављају. У овој газдинској јединици издвојене су следеће групе еколошких јединица:

- Шуме беле тополе (*Populetum albae*) на сувљим рецентним алувијалним наносима, иницијалним фазама и другим сувљим варијантама алувијалних парарендзина;
- Типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris typicum*) на различитим смеђим и лесивираним земљиштима;
- Планинске шуме букве (*Fagetum moesiacaе montanum*) на различитим смеђим земљиштима;
- Шуме беле тополе (*Populetum albae*) на сувљим рецентним алувијалним наносима, иницијалним фазама и другим сувљим варијантама алувијалних парарендзина – монодоминантне заједнице беле тополе јављају се мозаично на малим површинама, на вишим положајима, где је аерација земљишта боља, а плављење знатно краће. Бела топола (*Populus alba*) се јавља на најсувљим деловима терена

у приобалним деловима алувијалних равни Дунава, Саве, Велике Мораве, Ибра и других река у Србији. Алувијални наноси су овде лаког механичког састава. Учешће ове еколошке јединице на подручју ГЈ „Трговиште“ је релативно мало. Овде спадају високе шуме топола и вештачки подигнуте састојине топола. Све ове шуме су антропогено измењене. Поред економског значаја имају и заштитну улогу јер штите обале од обрушавања и клизања. У најнижим деловима спречавају замочваривање. У равничарским деловима имају приоритетне заштитне функције (утицај на климу и заштита пољопривредног земљишта).

- Типичне шуме сладуна и цера (*Quercetum frainetto-cerris typicum*) на различитим смеђим и лесивираним земљиштима – ове шуме представљају климатоналну заједницу највећег дела Србије без покрајина, која је развијена на мањим нагибима и надморским висинама до око 600 m, на различитим смеђим земљиштима (најчешће гајњачама, формираним на језерским седиментима). Едификатори су сладун и цер, а јавља се још и већи број дрвенастих врста, претежно ксерофилних као што су *Sorbus torminalis*, *Sorbus domestica*, *Fraxinus ornus*, *Tilia argentea*, *Pyrus pyrastra*, *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Viburnum lantana*, *Rosa arvensis*. Заједнице сладуна-цера су углавном искрчене (због проширивања пољопривредних површина), или јако деградиране и налазе се очуване само спорадично на малим површинама. На подручју ГЈ „Трговиште“, на површинама ове еколошке јединице налазе се девастиране шуме сладуна, шибљаци, изданаčke шуме багрема, вештачки подигнуте састојине осталих лишћара, црног и белог бора.
- Планинске шуме букве (*Fagetum moesiaceae montanum*) на различитим смеђим земљиштима – одликују се апсолутном доминацијом букве, јаком сенком, врло повољним микроклиматским условима и великом стабилношћу. Карактерише их читав низ мезофилних својствених врста (*Daphne mezereum*, *Sambucus nigra*, *Athyrium filix-femina*, *Anemone nemorosa*, *Mercurialis perennis*, *Epilobum montanum*, *Sanicula europaea*). Смеђа земљишта су овде средње дубока и дубока, довољно влажна, повољних физичких и хемијских особина и високе продуктивности. На подручју ГЈ „Трговиште“ на површинама ове еколошке јединице налазе се девастиране шуме багрема, високе, изданаčke и девастиране шуме букве, високе шуме црног бора и вештачки подигнуте састојине смрче, црног и белог бора.

У ГЈ „Трговиште“ жбунаста вегетација се јавља у форми шибљака.

Ливаде и пашњаци су доминантни облик вегетације на подручју ГЈ „Трговиште“ и заузимају испод 30% површине газдинске јединице. Ливаде се обично налазе око сеоских насеља, а пашњаци нешто даље и на већим надморским висинама.

Стање површина газдинске јединице према обраслости је следеће:

1.	Шумом обрасле површине	2.332,34 ha
2.	Шумске културе	49.60 ha
Укупно обрасло:		2.381,94 ha
3.	Шумско земљиште	893.84 ha
4.	За остале сврхе	1,51 ha
5.	Неплодно	24,48 ha
6.	Заузеће	11.42 ha
Укупно необрасло		931.25 ha
Укупно газдинска јединица		3.313,19 ha

Посебну вредност флори и планском обухвату дају значајне количине јестивих гљива (вргањ, лисичара, црна труба) које расту на овом подручју, као и ендемске и ретке врсте попут једића, боровница, брусница, линцура.

1.2.4. Климатске карактеристике и метеоролошки показатељи

Клима на подручју општине Трговиште је умерено континентална, са свежим и краћим летњим периодима и дужим и доста оштрим зимама. Средње месечне температуре у јануару и фебруару су негативне, а остали месеци имају позитивне вредности. Заступљени су ветрови из свих праваца. У најчешће и најјаче спадају североисточни ветрови. Количина падавина у појединим деловима области током године креће се од 600 до 1200 mm. Највише падавина има на планинским врховима Козјака и Дуката, а најмање у западном делу општине, низводно од села Шајинце (600 - 700 mm). Град је веома честа појава, и најчешће се јавља у периоду од маја до августа.

1.2.5. Климатске промене

Климатске промене представљају промене климе које се директно или индиректно приписују људским активностима, које мењају састав атмосфере и које се, за разлику од климатских варијабилности, бележе током дужег временског периода.

Климатске промене имају значајне негативне социоекономске последице и један од битних циљева јесте унапређење одрживог управљања природним ресурсима, са фокусом на функционалност различитих екосистема. Климатске промене као генерална претња, захтева прилагодљив начин управљања, који омогућава укључивање свих важних сектора, првенствено саобраћаја, пољопривреде, управљања водама, шумарства, заштите природе, јавног здравља и енергетике.

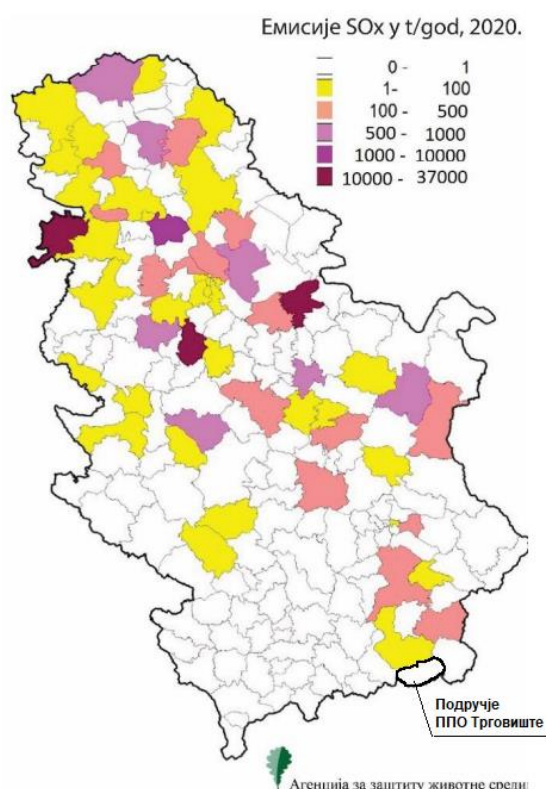
Климатске промене представљају врло значајан задатак и интерес и то локални, национални и међународни. Према подацима и проценама Светске метеоролошке организације (WMO), процењени ефекти климатских промена на Републику Србију биће средњег димензиона – топлија лета, смањене количине падавина и повећан ризик од летњих суша. Према тренду, а на основу података у последњих 35 година, на територији Републике Србије у последњих 100 година примећено је повећање просечне годишње температуре ваздуха за 1°C. Такође, процене су да ће атмосферске - кишне падавине бити екстремније што имплицира да ће долазити до појава већег броја поплава у току године.

Из наведеног разлога, обавеза локалних и националних заједница је да примене све превентивне мере заштите животне средине.

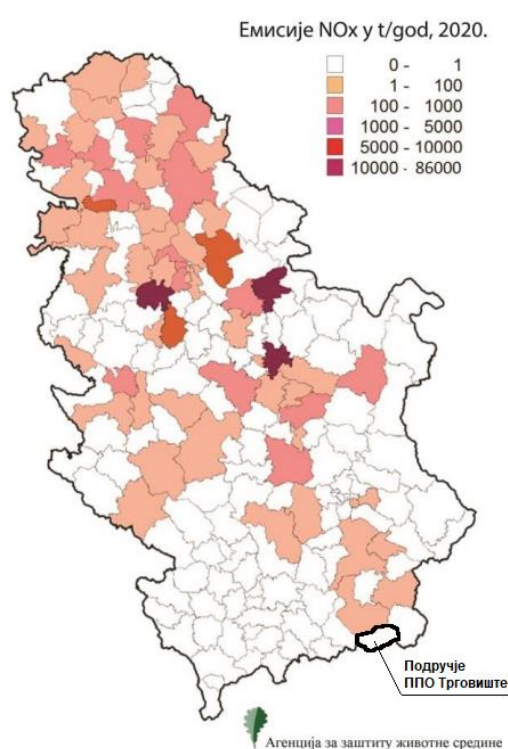
1.2.6. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета ваздуха

Квалитет ваздуха у границама Плана може се проценити на основу постојећих података делимичног мониторинга као и опсервацијом на терену и идентификацијом извора загађивања. Сви извори загађења су сврстани према физичким и просторним карактеристикама у три основне категорије извора (тачкасти, површински и линијски), а према врсти загађујућих материја на изворе са продукцијом сагоревања фосилних горива и на индустријске изворе. Тачкасти извори представљају изоловане тачке са великом емисијом загађујућих материја (индустријски погони, топлане, котларнице) или индустријске погоне са одређеним специфичним технологијама производње. Површински извори представљају групу одређеног броја малих извора, распоређених по одређеним зонама. То су простори са ложиштима за загревање стамбених просторија или подручја на којима је заступљен аутомобилски саобраћај са малом густином. Линијски извори загађења представљају друмски, железнички и авио саобраћај.

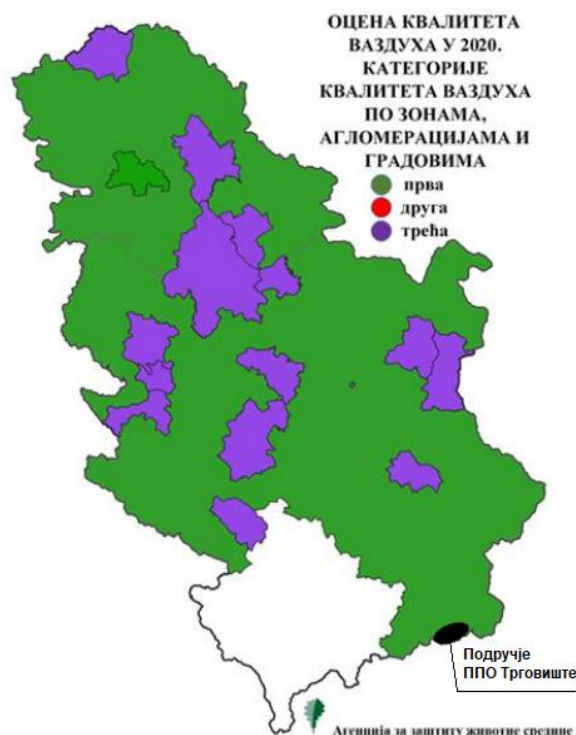
На основу годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха у Републици Србији за 2020. годину, Агенције за заштиту животне средине, урађена је анализа емисије загађујућих материја (емисија оксида сумпора и емисија оксида азота). На следећим сликама дата је просторна расподела емисије оксида сумпора и азота у Републици Србији.

Слика бр. 1: Просторна расподела емисије оксида сумпора по општинама

Слика бр. 2: Просторна расподела емисије оксида азота по општинама

Слика бр. 3: Категорије квалитета ваздуха у 2020. години за територију општине Трговиште

Оцена квалитета ваздуха, по зонама и агломерацијама, за 2020. годину, приказана је на Слици бр.3. Тако извршена категоризација представља званичну оцену квалитета ваздуха за 2020. годину и она гласи:

- I категорија, чист ваздух или незнатно загађен ваздух (где нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју);
- II категорија, умерено загађен ваздух у 2020. години није био ни у једној агломерацији;
- III категорија, прекомерно загађен ваздух (где су прекорачене граничне вредности, ГВ, за једну или више загађујућих материја).

На основу овако извршене категоризације може се закључити да подручје Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. припада I категорији.

На планском подручју није успостављен јединствен систем праћења и мониторинга нивоа загађености ваздуха и не постоји база података у мрежи државног мониторинга стања животне средине у Републици Србији. На основу процене стања, главни извори загађења ваздуха на територији општине Трговиште су:

- индивидуална ложишта домаћинства, односно мање котларнице стамбених објеката и јавних служби, пре свега у општинском центру, градском насељу Трговиште;
- привредни објекти у оквиру индустријских и пословно – производних зона градског насеља као и појединачне, просторно издвојене локације и комплекси;
- саобраћај дуж саобраћајних коридора;
- депоније и сметлишта комуналног отпада.

1.2.7. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета вода (површинских и подземних)

Квалитет површинских и подземних вода је битан параметар у оцени стања животне средине. Загађивање површинских и подземних вода последица је низа фактора, пре свега због:

- упуштања и изливања непречишћених комуналних отпадних вода из насеља у природне реципијенте без одговарајућег третмана;
- неконтролисаног упуштања, изливања или просипања непречишћених технолошких отпадних вода из производних процеса и разливање зауљених атмосферских отпадних вода у животну средину као реципијент (водотокове, земљиште, јавну канализациону мрежу);
- недовољна покривеност подручја канализационом инфраструктуром (посебно сеоских насеља), односно непрописно изграђених септичких јама;
- неконтролисаног одлагања свих врста и категорија отпада, неконтролисаног депоновања отпада на несанитарним депонијама и сметлиштима (у форландима речних токова, у путним појасевима, утринама);
- локална појава, повремене прекомерне неконтролисане употребе агрохемијских средстава (пестициди, хербициди, средства за заштиту биља) у пољопривредној производњи;
- неадекватног начина одлагања течног и чврстог отпада са сточних фарми;

На територији општине Трговиште не постоје подаци о стању и квалитету површинских и подземних вода, односно није успостављен мониторинг.

Заштита квалитета површинских и подземних вода заснива се на мерама и активности којима се њихов квалитет штити преко мера забране, превенције, обавезних мера заштите, контроле и мониторинга, у циљу очувања живог света, постизања стандарда квалитета животне средине, спречавање загађења, површинских вода, подземних вода и обезбеђење несметаног коришћења вода за различите намене.

1.2.8. Приказ постојећег стања са аспекта квалитета земљишта

Земљиште, као важан ресурс и медијум животне средине представља важан индикатор стања животне средине.

Квалитет земљишта није угрожен у значајнијој мери. С обзиром да се средства за заштиту биља релативно брзо разграђују, пољопривредне површине под ратарским културама нису угрожене у већој мери од ове врсте загађивања. Значајнији извори загађивања земљишта су неуређене депоније и сметлишта комуналног отпада, односно објекти изграђени ван граница грађевинских рејона насеља, на пољопривредном земљишту високих бонитетних класа.

У мањој мери, деградацији земљишта доприносе депозиција седиментних материја из ваздуха и саобраћајна фреквенција дуж државних путева I и II реда (услед таложења честица олова који се продукују путем издувних гасова моторних возила и заслањивања земљишта, као последица посипања соли натријум-хлорида ради одржавања путева током зимске сезоне).

У већини сеоских насеља значајан извор загађивања земљишта представљају септичке јаме и упојни бунари.

1.2.9. Приказ постојећег стања са аспекта буке

Бука је један од значајних фактора утицаја и угрожавања животне средине и здравља становништва, пре свега у градској зони, зонама утицаја радних комплекса и фреквентних саобраћајница. Бука је најизраженија у радним зонама и дуж значајних саобраћајница. Најзначајнији извори буке су интензиван саобраћај, индустријски процеси, грађевинске и друге машине и технички уређаји.

У зонама утицаја саобраћајних активности, бука представља перманентну појаву и фактор угрожавања животне средине. Из тих разлога, у циљу заштите од штетних ефеката буке по животну средину и здравље становништва у зонама утицаја, обавезна је примена мера заштите, односно мера за спречавање емисије буке, посебно импулсне, у току припремних радова, у фази извођења земљаних и грађевинских радова и за време редовне експлоатације саобраћајница свих категорија и то:

- максималним очувањем постојећег зеленила и подизањем дрворедног зеленила и/или заштитних појасава у зонама утицаја;
- постављањем заштитних ограда и/или заштитних, антизвучних панела у зонама угрожених рецептора.

У циљу заштите животне средине и здравља локалног становништва и свих осетљивих рецептора, утицаји буке морају бити сведени у прописане границе еколошке прихватљивости.

Табела бр. 3: Граничне вредности индикатора буке на отвореном простору

Зона	Намена простора	Ниво буке у dB (A)	
		За дан и вече	За ноћ
1	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	40
2	Туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
3	Чисто стамбена подручја	55	45
4	Пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечја игралишта	60	50
5	Градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме пралазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

У циљу заштите од појаве прекомерне буке, обавезне су мере превенције, мере за спречавање и отклањање извора и мере заштите од штетних ефеката буке на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

1.2.10. Приказ постојећег стања са аспекта морфолошких и педолошких карактеристика терена

Основна предеона и морфолошка целина подручја је импозантна долина Пчиње са северном падином планине Козјак и југоисточна падина Старца дуж развођа са десне стране. Значајне морфолошке целине су и долине Мгленске и Узовске реке, које су притоке Пчиње.

Током дугог геолошког периода, Пчиња је усекла импозантну долину клисурских одлика усецајући је у метаморфите Српско-македонске масе, у пределу развођа Егејског и Црноморског слива. Сматра се да је долина иницијално била предиспонирана раседним правцем. Кроз бурна геолошка дешавања Пчиња је усецала своју долину од еоценог Пчињског басена ка Кумановском басену Прешевске удолине. Износ усецања од 360-420 m може се пратити од нивоа десне долиנסке стране на широком развођу између Костиног чукара (834 m) и Старачке куле (840 m). Висински распон између речног корита и највиших делова Козјака износи 800 m. Стрме долиנסке стране су значајно разбијене системом секундарних долина, кратких притока Пчиње, али и интезивном селективном денудацијом. У рељефу на долинским странама местимично су заостали управни структурни гребени са остеоњацима и гомилама блокова и плитке и стрме клисурасте долине на сталним и повременим водотоковима бујичног карактера. Отуда се на појединим оваквим долинама, као на Злом Долу, срећу вишефазни нивои пролувијалних плавина. На теменима коса секундарних локалних развођа, очуване су поједине заравни без поуздане корелационе повезаности. Услед интезивних ерозионих процеса на долинским странама углавном изостају праве речне терасе.

Највиши део на десном развођу Пчиње је Старачка кула (840 m), а на левој страни је један од врхова Козјака, Вирови (1284 m). Највиши део Козјака у пределу према Пчињи је у виду пространог плећатог била са којег се дижу заобљени врхови, Вирови (1284 m) или стеновите целине као на Средњем камену (1196 m) и Китки (1211 m). Услед интезивне денудације на метаморфитима била Козјака, образоване су површине и гомиле са блоковима где местимично има и структурних ерозионих прозораца. Падина Козјака директно прелази у долинску страну Пчиње, са системом секундарних долина, структурних гребена, али и пространих равних нивоа, слично као на страни према Старцу.

Најзначајнија карактеристика долине Пчиње су укљештени или дубоко усечени меандри ове реке који су показатељ извесног, вишефазног, меандрирања реке по широком долинском дну после кога је успостављено вертикално усецање са „фиксирањем“ наслеђених меандара. Најизразитије меандарске кривине настале су на месту Превалац и код села Воганце. Темена ових укљештених меандара налазе се на висини 40-50 m изнад Пчиње, а запажа се и неколико нижих укљештених меандара висине 20-30 m, посебно бројни између Воганца и Мале Реке. Стварање меандара објашњава се дуготрајним мировањем доње ерозионе базе Пчиње у нивоу садашње висине темена меандара. У време мировања преовладавала је бочна ерозија реке са појавом меандрирања по долинском дну.

Активирањем вертикалне ерозије успостављени меандарски правац задржао је свој положај, најпре кроз наплавне седimente, а потом и кроз основну стену тако да су меандри фиксирани до односа укљештености.

У савременим условима Пчиња има релативно пространо дно са акумулативним алувијалним нивоом различите ширине. Речно корито је максимално широко 30-50 m, асиметрично у зависности од положаја конвексних или конкавних делова према његовом кривудању, односно меандрирању. Већа проширења долине јавља се на ушћу Мгленске реке и у пределу села Барбаце. Код ушћа Мгленске реке настала је пространа активна шљунковита равница са појавом умрежавања корита по наплавним шљунковитим наслагама. Проширени део долине код Барбаце, део је широке долине Пчиње према Трговишту где углавном изостају укљештени меандри. Извесно сужавање долиноског

дна везано је за зону са укљештеним меандрима или низводно од манастира Свети Прохор Пчињски, где долина Пчиње има одлике клисуре. Са овим односима су у вези и појаве различитих нагиба долинских страна.

Због доминирајућег вертикалног усецања у пределу укљештених меандара и клисури низводно од манастира, честе су појаве стрмих стенских одсека и падина, као на Орловом камену код Воганца или на десној страни клисури према граничном прелазу. Овакви морфолошки односи условљени су развојем долине на контакту различитих литолошких јединица или крупнијих морфо-структурних целина, какав је Кумановски басен према коме тече Пчиња.

Појаве литолошких и структурних дисконтинуитета у стенској маси на мезо нивоу одговорне су за појаве остењака или заосталих блокова као по широком билу Козјака и Старца, или два стубастао-пирамидална остењака са десне стране Пчиње наспрам манастира изнад ушћа потока Бучило.

На подручју Пчињске долине доминирају нагиби терена преко 20-30°, што је фактички и потенцијално предуслов изразите површинске и линијске водне ерозије у оквиру детритичног хоризонта на метаморфитима. На обешумљеним деловима главне долине и секундарних долина јављају се појаве екцесивне ерозије са јаругама и вододеринама. Заустављању ових процеса једино доприноси ефикасно пошумљавање. На заступљеност интезивне ерозије указују и појаве вишефазних пролувијалних плавина, као на Љутом долу, или секундарне плавине око Мале Реке дуж старих шумских влака.

Према ранијим истраживањима слив Пчиње је обухваћен процесима ерозије I и II категорије (екцесивна и јака ерозија) на обешумљеним деловима слива. Један од показатеља интезивне ерозије је и депоновани суспендовани нанос којим се запуњује акумулација бране хидроцентрале код манастира или шљунковите наследе дуж корита Пчиње и на ушћу Мгленске реке.

Педолошке карактеристике - у региону Јужне Србије преовлађују ранкери нарочито заступљени на метаморфитима, кисела смеђа земљишта везана за све типове стена, еутрична и подзоласта смеђа земљишта, смонице, смонице у огајчавању и варијетети земљишта алувијалног и делувилалног порекла као и гајњаче формиране на језерским седиментима и гајњаче у оподзолавању. Алувијална земљишта су карактеристична за ниже надморске висине и речне дчине, посебно Јужне Мораве и њених већих притока, а планинско и шумско земљиште за земљиште на вишој надморској висини.

Дејством различитих фактора створени су разноврсни типови земљишта на релативно малом простору општине Трговиште, која су по вертикалној зоналности сврстана у три ареала:

- Први ареал обухвата алувијалне равни Пчиње, Трипушнице, Козједолске и Лесничке реке на чијим су се наносима формирала алувијална некарбонатна земљишта. Производне могућности као физичке и хемијске особине овог земљишта су доста променљиве због утицаја подземних вода и честих поплава. Она су најчешће плитка и средње дубока без јасно диференцираних хоризоната на попречним профилима. Претежно су песковитог и крупнозрног састава, пропустљива за воду, добрих ваздушних особина и лаку обраду, па спадају у ред потенцијално најплоднијих земљишта на којима се гаје ратарске и повртарске културе;
- Други ареал обухвата читаво побрђе долине Пчиње и њених притока, на чијим су се терасама развила земљишта из групе смоница и гајњача. Смонице су развијене изнад алувијалног земљишта, на благо нагнутим нижим речним терасама долинског побрђа на претежно глиновитим и лапоровитим подлогама. То су плодна, дубока и глиновита земљишта која са повећавањем надморске висине еволуирају у еродирание смонице;
- Трећи ареал обухвата брдско планински обод у коме је рељеф најизраженији, клима

- хладнија, влажнија и вегетација бујнија. На геолошку подлогу коју у основи чине кристаласти шкриљци Српско - македонске серије, вертикална зоналност се креће од еутрично смеђих земљишта на шкриљцима до дистрично смеђих на филитима. Зоналност у овом ареалу је условљена на подзоластим земљиштима и шкриљцима, од којих су саграђене Широка и Зладовачка планина.

На подручју општине постоји квалитетно земљиште погодно за пољопривредну производњу, али свакако је неопходно детаљније истражити педолошке карактеристике овог подручја, као и актуелизовати податке о коришћењу/намени земљишта у Пчињском окруфу и општини Трговиште. Све то би допринело да се употребе и користе адекватне сорте, агротехничке мере, те као резултат добију већи и квалитетнији приноси већег броја рентабилних врста, подигне ниво пласмана и повећа конкурентност пољопривредних производа региона на тржишту.

Минералне сировине - на подручју општине Трговиште индикована су лежишта металичких и неметаличких сировина. На основу геолошке карте са утврђеним појавама минералних сировина општине Трговиште и досадашњег степена истражености на ширем подручју општине Трговиште издвојено је седам перспективних рудних поља. Минералне сировине, чије је присуство установљено (олово, цинк, кварц, уранијум, злато) на подручју насеља Глог, Радовница и Пролесје, потребно је даље истражити ради утврђивања резерви и економске исплативости експлоатације. Од неметала на овом подручју утврђено је присуство цементних лапораца, каолина и полудрагог камена. На подручју Општине Трговиште утврђене су резерве око 120 милиона тона цементног лапорца који испуњава све прописане стандарде за производњу портланд цемента, што је утврђено лабораторијским испитивањима. Изградња цементаре није започета због лоше саобраћајне инфраструктуре. Од енергетских минералних сировина на овом подручју је утврђено присуство угља и урана. Геолошки потенцијали на овом подручју су у протеклом периоду нису коришћени, што је последица одсуства инвестиционих улагања. Процењује се да ће у наредном периоду ови ресурси представљати све значајнији потенцијал, и то посебно: појаве минералних сировина руде олова и цинка, шљунка, песка и кварцног песка.

1.2.11. Приказ постојећег стања са аспекта хидрографских и хидролошких карактеристика подручја

Територију општине Трговиште карактерише густа речна мрежа. Пчиња представља једини речни ток која одводи воду са подручја општине Трговиште. Настаје изворишних кракова Трипушнице и Козједолске реке у самом насељу, на надморској висини од 630 m. Пчиња тече према југозападу у дужини од 135 km и улива се у Вардар, јужно од Скупља. Укупна површина њеног слива је 2.840 km² од чега је у Србији 512 km². Пчиња је хидроенергетски потенцијал где средњи годишњи протикај износи 14 m³/s. Максимални протикаји су у априлу, мају и марту, а минимални у септембру и октобру.

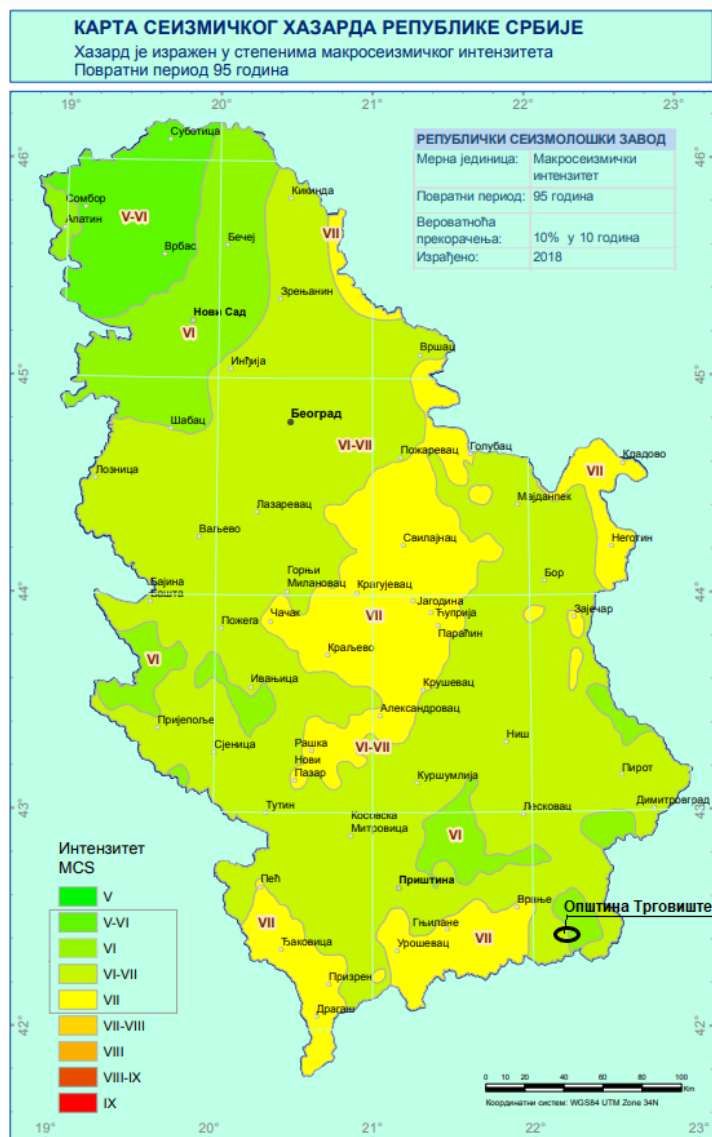
Горњи ток Пчиње са својим притокама, спада у ред бујишних токова, а њен слив у подручја са израженим ерозивним процесима. То је један од највећих водопривредних проблема у сливу Пчиње. Поред Пчиње, најпознатије реке су Трипушница, Лесничка, Козједолска, Мала и Коћурска река. Трипушница извире на падини Доганице, код села Црне Реке на 1480 m. Извориште Лесничке реке је на висини од 1450 m на падини планине Чупина, а Козједолске реке код села Нерава, на висини од 1430 m. Мала река је лева притока Пчиње са извориштем код села Длабочице на граници Козјака и Ђерманске планине, док се извориште Коћурске реке (десне притоке Пчиње) налази на истоименој планини, код села Нове Брезовице. Област којој припада општина Трговиште карактеришу честе поплаве, које се углавном јављају у пролеће.

Поплаве су најчешће на реци Пчињи и Козједолској реци, а најмање на Трипушници. Минералних вода на подручју обухвата Плана нема. Само у појединим селима постоје мали слани извори (Трговиште, Пролесје), који се сматрају лековитим.

1.2.12. Приказ постојећег стања са аспекта сеизмичности терена

На основу досадашње сеизмичке активности и доступних података сеизмичких хазарда, објављених од стране Републичког сеизмолошког завода (РЗС), планско подручје се налази у зони од 6-7° по скали МЦС за повратни период од 95 година, те се може закључити да подручје општине Трговиште није подложено разорним земљотресима.

Заштита од земљотреса се спроводи кроз примену важећих сеизмичких прописа за изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката. Ради заштите од земљотреса, планирани објекти мора да буду реализовани и категорисани према прописима и техничким нормативима за изградњу објеката у сеизмичким подручјима.

Слика бр. 4: Положај општине Трговиште на сеизмолошкој карти

1.2.13. Приказ постојећег стања са аспекта демографских карактеристика

Подручје општине Трговиште карактерише велика уситњеност насеља. Просечан број становника по насељу износи 97 становника без општинског центра Трговиште а са општинским центром 145 становника.

Анализирајући кретање становништва на подручју општине Трговиште у периоду од 1948-2011. године уочава се демографски пад, осим у општинском центру Трговиште. Општински центар Трговиште бележи перманентни пораст броја становника од 1948.

године осим у последњем десетогодишњем пописном периоду где се бележи благи пад броја становника.

Просторно – демографски развој одвија се у два правца:

- увећава се становништво у општинском центру,
- насупрот повећању становништва у градском центру, у сеоским насељима јавља се тенденција даљег опадања.

Подручје општине Трговиште формирано је од насеља неједнаке величине према броју становника и густини насељености. Тако се број становника 2011. креће од 5 становника у најмањем насељу (Рајчевце) до 1767 становника у општинском центру Трговиште. У истом периоду евидентирано је 16 насеља са бројем становника испод 50 становника, 12 насеља од 50-100 становника, 7 насеља преко 100 становника, што представља нерационалну величину насеља са аспекта организовања инфра и супраструктуре (здравствених станица, школа, сеоских центара и сл.).

Највећи број насеља је у групи насеља величине до 50 становника, што говори о великој уситњености насеља. Становништво сеоских насеља упућено је већим делом на општински центар Трговиште као центар повремених и неких изузетних потреба (здравство, култура, школство).

Табела бр. 4: Приказ броја становника на територији општине Трговиште у периоду од 1991.- 2020. године

Насеља	Попис 1991.године	Попис 2002. године	Попис 2011.године	Пројекција 2020. године
Бабина Пољана	83	53	21	24
Барбаце	214	154	125	90
Владовце	57	50	42	52
Голочевац	113	63	39	23
Горновац	86	74	40	57
Горња Трница	117	86	51	51
Горњи Козји Дол	119	101	257	76
Горњи Стајевац	221	160	90	92
Дејанце	75	57	40	35
Доња Трница	248	213	171	165
Доњи Козји Дол	270	291	87	331
Доњи Стајевац	560	461	386	483
Думбија	53	36	8	18
Ђерекарце	95	156	97	267
Зладовце	142	114	99	78
Калово	68	48	24	26
Лесница	217	159	97	93
Мала Река	31	21	17	11
Марганце	56	38	28	19
Мездраја	30	33	15	39
Нови Глог	172	137	76	95
Ново Село	131	145	131	173
Петровац	27	13	10	4
Пролесје	77	67	39	53
Радовница	1041	998	865	1004
Рајчевце	22	11	5	3
Сурлица	156	101	43	48
Трговиште	1787	1864	1767	2007
Црвени Град	195	149	79	94
Црна Река	94	41	36	10

Црновце	186	136	92	86
Шајинце	79	90	60	113
Шапранце	105	83	74	55
Широка Планина	165	119	65	68
Шумата Трница	54	50	15	44
Општина укупно	7115	6372	5091	5887

На основу података из табеле можемо закључити да се на територији општине Трговиште после 2002. године јавља тренд опадања броја становника, док се на територији Пчињског округа и територији Републике Србије тај тренд бележи од 1991. године. Подручје Пчињског округа је у периоду између два последња пописа изгубило готово трећину становништва.

Неповољни животни услови су у брдско-планинским сеоским насељима која су лоше повезана са општинским центром и слабо опремљена пратећим заједничким друштвено-услужним објектима и инсталацијама. Потреба насељавања у близини сопственог пољопривредног земљишта мале продуктивности у тим насељима условљава ниску густину насељености.

Лоша економска ситуација изразито је утицала је на демографску слику. Од Другог светског рата, када је на територији трговишке општине живело око 24000 становника, константно се смањује број становника, да би је према последњем Попису из 2011. године насељавало свега 5091 становника. Бележи се знатно виша стопа морталитета него наталитета.

Табела бр. 5: Витални догађаји 2017. године

	Општина Трговиште	Пчињски округ	Република Србија
Живорођени	41	1837	66461
Стопа живорођених на 1000 становника	9,2	9,4	9,3
Умрли	81	2948	101247
Стопа умрлих на 1000 становника	18,1	15,1	14,2
Природни прираштај	-40	-1111	-34786
Стопа природног прираштаја на 1000 становника	-8,9	-5,7	-4,9

Извор – РЗС, Статистика становништва, Витални догађаји, Природно кретање становништва 2017.

1.3. Приказ постојећег и планираног стања инфраструктурне опремљености у обухвату Плана

1.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Путна мрежа - Регионални подсистеми насеља и њихова интензивна унутрашња веза су одређени на основу значаја и улоге Трговишта као општинског центра у мрежи насеља и као центра развоја. Основно концепцијско опредељење јесте саобраћајно отварање и повећање доступности подручја, у првом реду квалитетним повезивањем са мрежом државних путева Републике Србије. Основно планско опредељење јесте повећање доступности подручја. То се у првом реду односи на реконструкцију државног пута ДП IIA реда број 235 и изградњу новог граничног прелаза према Републици Северној Македонији, у циљу квалитетнијег повезивања са мрежом ДП Републике Србије и Коридором 10.

Веза са Републиком Македонијом ће се остварити коридором ДП IIA реда број 234: деоница Бујановац - Трговиште и коридором ДП IIA реда број 235: Трговиште -гранични прелаз „Калово“ - веза ка Кривој Паланци (Република Северна Македонија).

Државним путем ДП IIA реда број 234 Трговиште остварује везу са општином Босилеград на истоку и коридором 10 на западу. Ова саобраћајница представља приоритетни путни правац у Општини и од виталног је значаја за њено функционисање.

Државним путем ДП IIA реда број 223, уз изградњу недостајућих деоница, остварују се везе са Градом Врање.

Мрежа државних путева је потребно употпуњена мрежом општинских путева, за коју је предвиђена реконструкција, рехабилитација и доградња појединих везних деоница. Мрежа некатегорисаних путева у и ван насеља развијаће се у складу са развојем насеља и могућностима локалне заједнице и плановима нижег реда.

Већи степен приступачности, повећање капацитета, побољшање квалитета услуге путне мреже, а тиме и повећање безбедности одвијања саобраћаја, оствариће се:

- **реализацијом граничног прелаза „Калово“;**
- реконструкцијом, модернизацијом и доградњом мреже државних путева;
- измештањем транзитних токова из општинског центра;
- реконструкцијом, модернизацијом и изградњом деоница општинских путева; и
- побољшаним одржавањем путне мреже.

Јавни Државни путеви - Просторни План подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније као и Измене и допуне Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш-граница Републике Македоније, планира изградњу аутопута Е-75 на деоници од Ниша до границе са Републиком Македонијом.

Коридор аутопута Е-75 (ДП IА реда број А1 - према Уредби о категоризацији државних путева ("Службени гласник РС", број 105/13, 119/13 и 93/15)), у даљем тексту: Уредба, дужине око 152 km започиње на његовом укрштању са коридором аутопута Е-80 (ДП IА реда број 4; М-1.12) испред града Ниша, у близини насеља Трупале (на стационажи km 812+000), а завршава се на граници са Републиком Македонијом (на стационажи km 963+954).

Примарна функција аутопута је обезбеђивање саобраћајнице великог капацитета и високог нивоа услуге за задовољавање очекиваних саобраћајних токова, док је секундарна функција непосредни подстицај развоју подручја и саобраћајно повезивање у зони утицаја аутопута.

Територија општине Трговиште није у заштитном појасу државног пута IА реда А1, али је просецају мреже државних путева IIA реда.

Државни путеви II реда - На територији општине Трговиште протежу се државни путеви II реда, и то:

- **Државни пут IIA реда број 227** Лесковац - Стројковце-Мирошевце-Власе-Врање-Доњи Стајевац

Деоница 22701 чвор 3910-22701, стационажа 11.540, деоница 22702 чвор 22701-22702, стационажа 27.958, деоница 22703 чвор 22702-22703, стационажа 41.198 (*Студена*), деоница 22704 чвор 22703-22704, стационажа 48.540 (*Власе*), деоница 22705 чвор 22704-22705, стационажа 48.704 (*Градина*) и деоница 22706 чвор 22705-25807, стационажа 73.689 (Врање југ петља) и деоница 22707 чвор 25807-22706, стационажа 109.273. На територији општине Трговиште у дужини од 12,70 km.

- **Државни пут IIA реда број 234** Света Петка-Трговиште-Доњи Стајевац-Босилеград

Деоница 23401 чвор 23301-23401, стационажа 24.531, деоница 23402 чвор 23401-22706, стационажа 33.338, деоница 23403 чвор 22706-23402, стационажа 41.549, деоница 23404 чвор 23402-23403, стационажа 66.169 - неизграђена деоница, и деоница 23405 чвор 23403-23103, стационажа 75.372.

На територији општине Трговиште у дужини од 38,30 km.

- **Државни пут IIА реда број 235** Трговиште - државна граница са Северном Македонијом Македонијом (гранични прелаз Калово)

Деоница 23501 чвор 23401-23501, стационажа 8.312, деоница 23502 чвор 23501-23502, стационажа 10572 - неизграђена деоница (граница СРБ/БЈРМ(Калово)).

На територији општине Трговиште у дужини од 10,57 km.

Просторним Планом је предвиђена изградња, реконструкција и рехабилитација ДП IIА реда, и то:

- **Државни пут IIА реда број 234:** на деоници од Новог Села до Радовнице треба урадити проширење коловоза на 6,0m, санацију, уређење банкина, обнову асфалтног застора, рехабилитацију вертикалне и хоризонталне сигнализације у дужини од око 33,2km. Неизграђену деоницу у дужини од 4,8 km од Доњег Стрижевца до Доње Љубате (општина Босилеград) на територији општине Трговиште је потребно изградити. Траса је просечена, треба дефинисати ширину коловоза и изградити елементе коловозне конструкције који задовољавају критеријуме прописане за ДП II реда. Део просечене трасе државног пута прелази преко масива Дукач (1.700 мнв). па је препорука иаде предходне студије изводљивости која ће дефинисати могућност и оправданост изградње тунела на овој деоници (дужина од око 3,2 km) као и израда пројектно-техничке документације.
- **Државни пут IIА реда број 227:** деоница од Доњег Стајевца до границе Општине Трговиште и даље до „Светог Илије“ (општина Врање) је непроходна. Потребно је изградити пут на већ просеченој траси, у дужини од око 10,0 km на територији Плана, са елементима који задовољавају критеријуме прописане за ДП II реда (поштовање пуног попречног профила, повећање радијуса хоризонталних кривина и ублажавање нагиба већих од 10%). На траси пута од Доњег Стајевца (веза са ДП IIА реда број 234) према Новом Глогу, у дужини од око 2,50 km, предвиђа се рехабилитација и обнова коловозног застора, уз решавање одводњавања и обнову вертикалне и хоризонталне сигнализације;
- **Државни пут IIА реда број 235** је просечен од оптинског центра Трговиште до границе са Републиком Северном Македонијом, изграђени су мостови али није изграђена коловозна конструкција. Планом се предвиђа изградња коловозне конструкције на целој деоници, у дужини од 10,5 km, уз обезбеђивање косина и проширење трасе на појединим местима. На граници са Републиком Северном Македонијом је планирана изградња граничног прелаза „Калово“.

У складу са Референтним системом ЈП"Путеви Србије" Београд дате су стационаже:

- Државни пут IIА реда број 234 - улаз у општину Трговиште км007+957
- Државни пут IIА реда број 234 - центар Трговишта км024+531
- Државни пут IIА реда број 234 - спој са ДПIIА реда број 227 км033+338
- Државни пут IIА реда број 234 - крај изграђене деонице км041+549
- Државни пут IIА реда број 234 - излаз из општине Трговиште км046+238
- Државни пут IIА реда број 227 - улаз у општину Трговиште км109+273
- Државни пут IIА реда број 227 - спој са ДПIIА реда број 234 км121+968
- Државни пут IIА реда број 235 - спој са ДПIIА реда број 234 км000+000
- Државни пут IIА реда број 235 - почетак граничног прелаза км008+312
- Државни пут IIА реда број 235 - гранични прелаз Калово км010+572

Резервише се простор за коридоре наведених деоница ДП IIА реда дужине око 63,0 km, од тога мин 6,50 m за појас регулације, по 10,00 m обострано, за непосредни појас заштите и обострано 10,00 m за појас контролисане изградње (који обухватају и

појасеве заштите животне средине), са оријентационо датим положајем државног пута на Рефералној карти 2.1 - "Мрежа насеља, јавних служби и саобраћајне инфраструктуре".

Постојеће и планиране зоне са великом фреквенцијом саобраћаја уз државни пут, потребно је даље разрадити плановима нижег реда и дефинисати прикључак. Просторни план представља синергију перспективних решења планираних путева и исти обезбеђује приоритет транзита на државним путевима.

Приликом **планирања саобраћајних прикључака на државне путеве, или реконструкције постојећих**, потребно је водити рачуна о следећем:

- предвидети реконструкцију, односно проширење државних путева у складу са одредбама важећег правилника;
- ширина коловоза приступног пута мора бити минималне ширине 5,00 m и дужине 20,0 m;
- даљини прегледности; коловоз мора бити димензионисан за врло тешко саобраћајно оптерећење;
- просечном годишњем дневном саобраћају ПГДС;
- полупречнике лепеза у зони раскрснице утврдити на основу криве трагова меродавних возила који ће користити предметне саобраћајне прикључке;
- рачунској брзини на путу;
- просторним карактеристикама терена;
- зонама потребне прегледности;
- обезбедити приоритет саобраћаја на државним путним правцима;
- адекватно решење прихватања и одводњавања површинских вода, уз усклађивање са системом одводњавања државних путева.

Општински путеви - Повећање саобраћајне доступности и повезаности центара у мрежи насеља, привредних потенцијала, туристичке понуде и руралних рејона обезбедиће се темељном реконструкцијом и изградњом општинских путева. Планирана је реконструкција свих јавних општинских путева на територији Просторног плана, оквирне дужине око 364,00 km и то:

1. **ОП-1:** Трговиште - Широка Планина, дужине 10;
2. **ОП-2:** Трговиште - Доња Трница - Црновце, дужине 5 km;
3. **ОП-3:** Доња Трница - Црновце, дужине 7 km;
4. **ОП-4:** Трговиште - Дејанце - Зладовце - Нови Глог, дужине 17 km;
5. **ОП-5:** Трговиште - Лесница - Огут, дужине 10 km;
6. **ОП-6:** Лесница - Калово, дужине 5 km;
7. **ОП-7:** Трговиште - Козји Дол - Репетитор, дужине 3 km;

Дуж пута је потребно предвидети одморишта, са циљем да се истакну локалитети са вредним пејзажним и туристичким карактеристикама (нпр. воденице поточаре дуж Козједолске реке и слично)

8. **ОП-8:** Трговиште - Козји Дол - Ђерман, дужине 15 km;

Планирана изградња савременог коловозног застора на дужини од 13 km

9. **ОП-9:** Зладовце - Горња Трница, дужине 6 km;
10. **ОП-10:** Горња Трница - Калово - Широка Река, дужине 3 km;
11. **ОП-11:** Ново Село - Русце, дужине 3 km;
12. **ОП-12:** Ново Село - Мездраја - Марганце, дужине 10 km;
13. **ОП-13:** Ново Село - Барбаце - Мала Река, дужине 10 km;
14. **ОП-14:** Ново Село - Широка Планина, дужине 28 km;
15. **ОП-15:** Ново Село - Петровац - Шумата Трница, дужине 12 km;
16. **ОП-16:** Шајинце - Марганце - Кочанска река, дужине 10 km;
17. **ОП-17:** Шајинце - Широка Планина, дужине 10 km;
18. **ОП-18:** Шајинце - Горновац - Шумата Трница, дужине 10 km;
19. **ОП-19:** Шајинце - Црновце, дужине 6 km;

20. **ОП-20:** Трговиште - Ђерекарце - Калово, дужине 22 km;
21. **ОП-21:** Нови Глог - Бабина Пољана - Црна, дужине 25 km;
22. **ОП-22:** Горњи Стајевац - Сурлица, дужине 13 km;
23. **ОП-23:** Радовница - Пролесје - Преслап, дужине 12 km;
24. **ОП-24:** Радовница - Бабина Пољана, дужине 10 km;
25. **ОП-25:** Радовница - Петрова Гора, дужине 10 km;
26. **ОП-26:** Ново Села - Горновац, дужине 8 km;
27. **ОП-27:** Црвени Град - Буков Рид, дужине 5 km;
28. **ОП-28:** Горњи Стајевац - Букова Падина, дужине 10 km;
29. **ОП-29:** Букова Падина - Пролесје, дужине 5 km;
30. **ОП-30:** Црвени Град - Извор, дужине 10 km;
31. **ОП-31:** Горња Трница - Пролесје, дужине 5 km;
32. **ОП-32:** Трговиште - Драсиница - Чергарски Рид, дужине 8 km;
33. **ОП-33:** Козји Дол - Падиште, дужине 5 km;
34. **ОП-34:** Козји Дол - Крњино, дужине 5 km;
35. **ОП-35:** Трговиште - Жабљак - Прибилица, дужине 5 km;
36. **ОП-36:** Козји Дол - Чукар, дужине 3 km;
37. **ОП-37:** Козји Дол - Селиште, дужине 3 km;
38. **ОП-38:** Зладовце - Голочевац, дужине 10 km;
39. **ОП-39:** Црвени Град - Ивовик - Рије, дужине 5 km, и
40. **ОП-40:** Црвени Град - Орнице - Рије, дужине 5 km.

Планом се предвиђа изградња везних и засебних деоница општинских путева-ОП, укупне дужине 23,3 km и то:

1. **ОП-10.1:** Калово - Сурлица - Пролесје, дужине 10,1 km,

Боље саобраћајно повезивање насеља у јужном делу Општине и њихова директна веза са планираним граничним прелазом „Калово“

2. **ОП-21.1:** Радовница (веза са ДП II А реда број 234) - Катранџићи - ОП-21, дужине 6,0 km,

У циљу остваривања везе са путем ОП-21,

3. **ОП-31.1:** Деда Стојановци (веза са ОП-31) - Тошкинци - Стајевац (веза са ДП III А реда број 234), дужине 5,7 km,

У циљу остваривања квалитетније везе овог дела Општине са мрежом државних путева и општинским центром и

4. **ОП-33.1:** Падиште - Камена глава (веза са ОП-1), дужине од 1,5 km.

Планиране трасе везних деоница већ постоје али припадају некатегорисаној путној мрежи и немају задовољавајуће елементе геометрије коловоза и квалитета коловозног застора. Просторним планом се планира реконструкција, доградња и модернизација некатегорисаних путева који су од значаја за побољшање туристичке понуде, међусобно повезивање насеља у заједницама насеља и делова насеља у истој катастарској општини.

Резервише се простор за коридоре општинских путева, планирану реконструкцију, доградњу и изградњу везних деоница, укупне дужине око 364,00 km од тога мин 3,50 m за путно земљиште и по 5,00 m обострано за непосредне појасеве заштите и по 5 m за обостране појасеве контролисане изградње (са појасом заштите животне средине), са оријентационо датим положајем општинског пута на Рефералној карти 2.1 - "Мрежа насеља, јавних служби и саобраћајне инфраструктуре".

Јавни путнички превоз - аутобуски саобраћај - Друмски саобраћај остаје носилац јавног превоза путника и у планском периоду. Неискоришћење потенцијала железничког саобраћаја, његово непостојање као и непостојање алтернативних видова саобраћаја,

представља недостатак који се може надокнадити подизањем квалитета услуга постојећег система.

Реализација планираних радова на мрежи општинских путева омогућиће прилагођавање праваца, кретање и величину возног парка јавног аутобуског саобраћаја потребама корисника, у првом реду становницима руралног подручја. Линеје јавног путничког превоза се могу реализовати аутобусима, минибусевима, комби возилима, џиповима и слично, у складу са саобраћајним захтевима и потребама, а у обзир долази и организован „приватни” сектор, у складу са важећом законском регулативом из области јавног превоза путника у друмском саобраћају као што је и досада рађено.

Развој овог вида саобраћаја потребно је усмерити ка:

- изградња нове аутобуске станице на локацији која је планирана Генералним урбанистичким планом и Плановима генералне регулације Зоне 3 и 4;
- реконструкцији и модернизацији постојеће главне аутобуске станице имајући у виду да тренутно задовољава локацијски и по капацитету;
- давању приоритета овом виду саобраћаја у односу на индивидуални, поготово у централним зонама насеља;
- формирању аутобуских стајалишта на отвореним путним правцима у облику ниша, како би се повећала безбедност путника при уласку и изласку из возила;
- оспособљавању општинске путне мреже за безбедно одвијање јавног градског саобраћаја у циљу оптималног повезивања свих насељских центара са општинским центром.
- Стајалишта јавног путничког превоза се могу организовати на свим државним и општинским путевима, у складу са саобраћајним захтевима и потребама. Стајалишта на државним путевима морају бити одвојена разделним острвом од проточне саобраћајне траке.
- Потенцијална локација нове аутобуске станице није у власништву Града. Потребно је преузети све предрадње да се планирано земљиште приведе намени.

Јавни путнички превоз - железнички саобраћај - На подручју Просторног плана везано за **железничку саобраћајну инфраструктуру**, не налази се деоница магистралне једноколосечне електрифициране железничке пруге E70/E85: Београд - Младеновац - Лапово - Ниш - Прешево - државна граница (Табановци), која је део коридора X. Основни циљ развоја Коридора X су брзе, квалитетне и конкурентне железничке везе са значајно редукованим временима путовања између великох градских, комерцијалних и индустријских центара Републике Србије и Европе. Развој железничке инфраструктуре планира се ревитализацијом, реконструкцијом, изградњом и модернизацијом (електрификација, савремена СС, ТК и друга опрема), са циљем да се при дефинисању реконструкција траса максимално задрже постојећи коридори у којима су формиране просторне целине и садржаји, са минимумом неопходног заузимања новог земљишта. Коридор X представља кичму железничке мреже Републике Србије, природну и најрационалнију везу централне и западне Европе са Грчком и Блиским истоком. Реконструкција, изградња и модернизација постојећих пруга са Коридора X у двоколосечне пруге високе перформансе за мешовити саобраћај, комбиновани транспорт и пројектоване брзине од 160 km/h, а где је то могуће 220 km/h се одвија у фазама.

Општина Трговиште се налази изван заштитног пружног појаса, а на растојању већем од 12 километара од постојећих и планираних железничких пруга.

У близини постојећих јавних објеката обавезно је обезбедити потребне капацитете за организовано паркирање путничких возила и аутобуса. Капацитети и локације појединих паркиралишта се утврђују на основу потреба становништва, броја туриста и укупне туристичке понуде, у складу са утврђеним бројем корисника.

У општинском центру предвидети изградњу паркинг простора код Скупштине општине, Дома здравља, аутобуске станице и спортског центра.

Паркирање путничких возила и аутобуса, обавезно је решавати уз објекте на припадајућим парцелама, према захтевима који проистичу из намене објеката, а у складу са важећим стандардима и нормативима. За туристичке капацитете у приватним објектима (тип сеоског туризма) захтеве за паркирањем је обавезно решавати на припадајућој парцели.

Нормативи за прорачун капацитета стационарног саобраћаја утврђују се на основу следећих оквирних норматива:

Саобраћајни објекти и пратећи путни објекти

Планира се развој и модернизација саобраћајних објеката (аутобуске станице) и прате их путних објеката (путне базе, станице за снабдевање горивом, сервиси) у функцији унапређења и побољшања квалитета саобраћајне услуге.

Гранични прелаз "Калово"

На државном путу ДП II А реда број 235 планиран је гранични прелаз „Калово“ - веза са Северном Републиком Македонијом.

Предвиђа се повећање опремљености и функционалности постојећих граничних прелаза, планирани гранични прелази са СР Македонијом:

- "Калово" - на путу IIА реда број 238 Трговиште(Калово)-Македонија(Огут) Крива Паланка (Извод из РПП општина Јужног Поморавља) Међудржавни уговор је потписан 2003. године и на основу њега гранични прелаз "Калово" треба реализовати са свим потребним садржајима који обезбеђују безбедан и ефикасан прелаз државне границе друмским возилима, бициклистима и пешацима.

За гранични прелаз "Калово" је урађен и План детаљне регулације ("Службени гласник града Врања, број 11/14).

Аутобуска станица У Општинском центру Трговиште постоји и иста задовољава по питању локације и капацитета. Коридор државног пута је главна линија јавног превоза. Потребно је дефинисати локације аутобуских стајалишта за пријем и отпрему путника (у складу са чланом 85. Закон о путевима), које ће бити издвојене као посебно организоване површине -нише са надстрешницом. За потенцијалне локације и уређење аутобуских стајалишта потребно је одабрати атрактивне локације од значаја за развој туристичке понуде, а да при томе исте не наруше природни пејзаж и учествују у очувању животне средине.

Станица за снабдевање горивом у Општинском центру Трговиште се задржава. Могућа је њена реконструкција уз модернизацију опреме. Планом се предвиђа изградња објеката ове намене у секундарном центру (Радовница) и центрима заједнице насеља (Ново Село, Доњи Стајевац.), што би у великој мери смањило потребу за одласком до Општинског центра због набавке моторног горива. Дозвољена је изградња станица за снабдевање горивом и у другим насељима и ван њих.

Пуњачи за електрична возила, течни нафтни гас-плин и природни гас-метан спадају у врсту горива за моторна возила савременог доба, па се са развојем аутомобила на природни гас и електричну енергију очекује и развој инфраструктуре (потенцијалне станице за снабдевање горивом). Препорука је да се примена природног гаса за погон аутомобила придружи као гориво за градске аутобусе, такси службе, комунална службе и унутрашњи транспорт.

За изградњу ових садржаја на државним путевима потребно је издавање услова и сагласност за прикључење на исте од стране ЈП "Путеви Србије" Београд. Издавање грађевинске дозволе за изградњу саобраћајног прикључка на државни пут је услов за добијање грађевинске дозволе за изградњу самог садржаја, као и обавезна израда Студије процене утицаја на животну средину.

Сервиси за путничка возила и аутобусе о остала моторна возила, се планирају у Општинском центру, секундарном и центрима заједнице насеља где се за то укаже потреба и интерес. Изградња ових врста објеката је условљена заштитом земљишта од површинских и подземних вода као и сепараторима уља и масти. Мере заштите је потребно ближе утврдити стратешком проценом утицаја на животну средину, а према важећој законској регулативи.

Просторним Планом се планира локација базе за одржавање путева у општинском центру, у циљу редовног одржавања и санације оштећења, као и зимског одржавања путева.

Службе за одржавање путне мреже, у смислу организовања мањих пунктова за осматрање стања путева и брзе интервенције са циљем правовремене реакције и спречавања појаве већих оштећења, планирају се у Новом Селу и Радовници.

За безбедно и ефикасно функционисање саобраћаја је неопходно постојање квалитетног система саобраћајне сигнализације. У том смислу је потребно обновити вертикалну и хоризонталну сигнализацију на територији целе Општине и наставити активности на њиховом континуираном одржавању.

1.3.2. Хидротехничка инфраструктура

Основни циљ у области водопривреде је интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса Јужног Поморавља, што подразумева вишенаменски водопривредни систем, који је оптимално уклопљен у окружење и усклађен са свим другим корисницима простора и са водним системима вишег реда, утврђеним у Водопривредном основом Србије и Просторним планом Републике Србије. С тим у складу, постављају се следећи посебни циљеви:

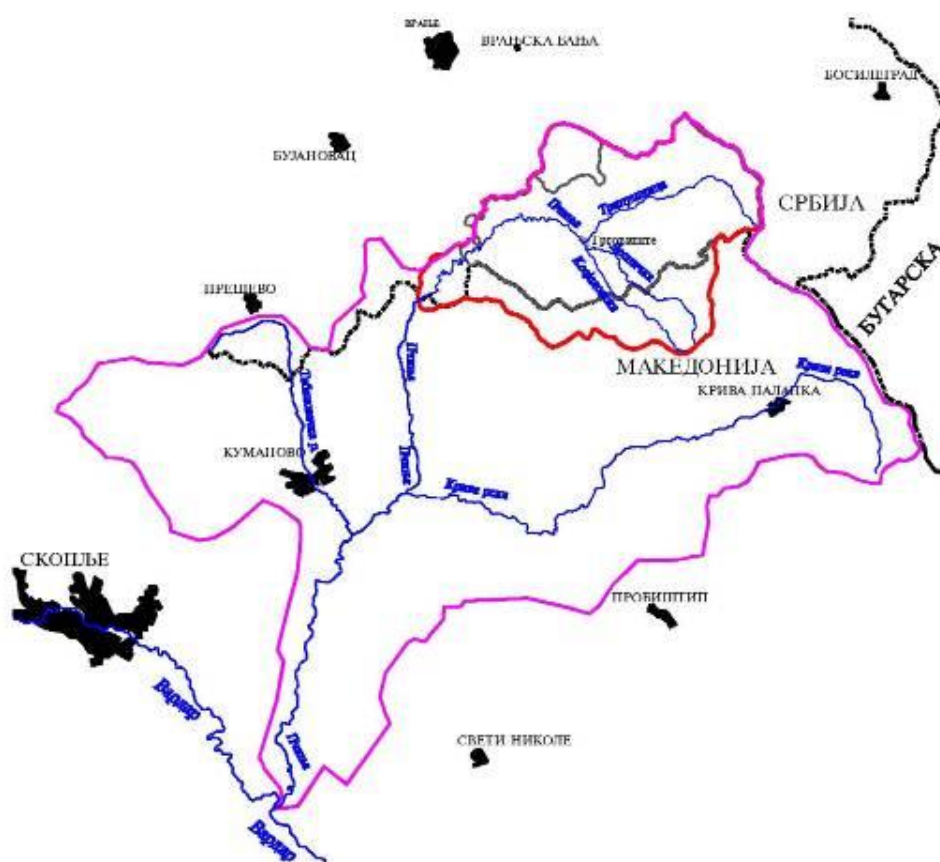
- трајно обезбеђење класа квалитета свих водотока у I и II класи квалитета
- заштита изворишта воде регионалног система водоснабдевања, приоритетно сливова водоакумулација;
- очување, унапређење и повећање биолошке разноврсности водених екосистема, и трајна заштита непокретних културних добара у зони развоја интегралних водопривредних система;
- антиерозивна заштита сливова акумулација, које су екстремно угрожене од засипања ерозивним материјалом;
- трајно решење снабдевања водом насеља, са обезбеђеношћу урбаних центара не мањом од 97%; сеоских насеља са 95% и индустрије са 95-97%;
- потпуна санитација насеља са обухватом домаћинства већим од 90%
- заштита од поплава већих насеља најмање од стогодишњих великих вода, а пољопривредних земљишта и малих насеља од педесетогодишњих великих вода;
- побољшање режима малих вода у свим рекама на којима се налазе или планирају водоакумулације (оплемењавање малих вода) наменским испуштањем воде из акумулација тако да проток никада не би био мањи од мале месечне воде обезбеђености 95%;
- ефикасна контрола експлоатације грађевинског материјала на основу пројеката експлоатације усклађених са пројектима регулације река.

Област којој припада Трговиште карактерише густа речна мрежа. Главна река је Пчиња, лева притока реке Вардар. Пчиња настаје од неколико потока на западној падини планине Дукат код села Радовница одакле даље тече на запад под именом Трипушница. Код насеља Трговиште се у Трипушницу са југа улива Лесничка река, одакле река тече даље на запад под именом Пчиња. Пчиња потом тече на запад северно од Широке планине. Код села Шајинце прима десну притоку Коћурицу и наставља на југ уском долином између планина Рујен и Козјак. Поред Пчиње, најпознатије реке су Трипушница,

Лесничка, Козједолска, Мала и Коћурска река. Трипушница извири на падини Доганице, код села Црне Реке на 1480 m. Извориште Лесничке реке је на висини од 1450 m на падини планине Чупина, а Козједолске реке код села Нерава, на висини од 1430 m. Мала река је лева притока Пчиње са извориштем код села Длабочице на граници Козјака и Ђерманске планине, док се извориште Коћурске реке (десне притоке Пчиње) налази на истоименој планини, код села Нове Брезовице. Област којој припада Општина карактеришу честе поплаве, које углавном наступају с пролећа. Поплаве су најчешће на реци Пчињи и Козједолској реци, а најмање на Трипушници.

Минералних вода у Општини нема. Само у појединим селима постоје мали слани извори (Трговиште, Пролесје), који се сматрају лековитим.

Кључна хидролошка анализа 3 слива са њиховим водотоцима, који обухватају најкритичније бујичне водотоке. Сви водотоци на подручју Трговишта спадају у категорију бујичних водотока. Бујични водотоци на територији Трговишта су приказани у табели 6.

Слика бр.5: Приказ целог слива реке Пчиње до улива у Вардар

Табела бр. 6: Рељефне карактеристике за сливно подручје општине Трговиште

РЕЉЕФНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЗА СЛИВНО ПОДРУЧЈЕ ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ									
Редни број	Назив тока	Ф слива	Обим слива	мин. кота	мах. кота	L тока	L слива	Јср. %	Јур. %
1	ТРИПУШНИЦА	197,53	62,59	624	1806	27	20,25	29,19	7
2	ЛЕСНИЧКА	76,65	47,89	634	1671	20,86	16,22	25,71	6,9
3	КОЗЈЕДОЛСКА	71,43	45,28	634	1528	18,28	15,78	27,22	5,9
4	СЛИВ ОПШТИНЕ ТРГОВИШТЕ	626,87	107,48	459	1806	53,51	36	27,98	6,2

Генерално, карактеристика скоро свих бујичних водотока на подручју Трговишта јесте врло велика неуређеност и лоше еколошко стање. Оваква, веома неповољна ситуација

проузрокована је интеракцијом природних и антропогених фактора. Природни фактори се углавном манифестују бујањем вегетације у кориту и на обалама водотока, као и ефектима проласка таласа великих вода. Поломљено дрвеће и грање, које се проноси у челу таласа великих вода, задржава се на постојећој вегетацији у речном кориту. Тиме се стварају природне баријере, које у великој мери смањују пропусни капацитет корита. Најнегативнији антропогени утицај на стање уређености бујичних водотока на подручју Трговишта односи се на активно, директно погоршање постојећих природних услова. Пример таквих активности је стварање дивљих депонија у коритима бујичних водотока. На основу детаљног теренског рекогносцирања сливова бујичних водотока на подручју Трговишта дошло се до поражавајућег закључка да већина водотока депонија отпада у речном кориту. Са хидрауличког аспекта, депоније отпада проузрокују драстично смањење пропусне моћи корита и тиме знатно увећавају ризик од поплава. Са еколошког аспекта, депоније отпада представљају директан атак на природну и животну средину. У најдрастичнијим случајевима, када се на депонијама налазе угинуле животиње, док се дуж водотока размножавају глодари, ови водотоци остављају слику праве еколошке катастрофе. Упоредно посматрајући хидрографску мрежу и положај насеља на ширем подручју Трговишта, може се закључити да се велики број насеља налази у близини бујичних водотока. Међутим, са аспекта заштите од бујичних поплава, срећна је околност да се највећи делови насеља налазе изван потенцијалних плавних зона бујичних водотока. То је посебно карактеристично за старије делове сеоских насеља. Очигледно је да се оваква ситуација може објаснити народном мудрошћу и вековним искуством, јер је народ памтио поплаве и схватао да је безбедније градити куће на мало вишем терену, на ободу речних долина.

Водотоци на територији општине Трговиште, углавном су са бујичним хидролошким режимом. Поплаве на овим водотоцима су специфичне, јер у формирању и кретању бујичног таласа (са осталим пратећим феноменима као што су бујична лава, одрони, клизишта) учествује не само речно корито већ и слив. Због неуређености, ови водотоци проузрокују највеће штете на градској територији (насељима, саобраћајној и другој инфраструктури, пољопривредном земљишту). За одбрану од поплава на овим водотоцима није довољно само уређење речног корита, већ је потребно радове и мере проширити и на сливно подручје. У заштити од поплава на малим водотоцима на територији Трговиште примењивани су различити типови објеката у циљу заштите насељених места, привредних објеката, саобраћајница и пољопривредног земљишта. Зависно од садржаја брањеног подручја, типови објеката пасивне заштите су били: класични одбрамбени објекти (насипи), регулација "градског" типа кроз поједина насеља или "пољског" типа, за заштиту пољопривредног земљишта.

Објекти за активну заштиту од поплава су слабо заступљени.

Основно обележје поплава на бујичним водотоцима произлази из специфичне динамике бујичних феномена. Карактеристична генеза и брза концентрација великих вода у бујичним сливовима онемогућава примену класичних хидротехничких принципа и метода одбране од поплава. Уобичајени приступ одбрани од поплава на већим рекама, са увођењем степена редовне и ванредне одбране, није могуће применити код водотока са бујичним хидролошким режимом. Нагли надолазак и кратко трајање великих вода најчешће не остављају довољно времена ни за проглашење одбране од поплава (која никада не може бити редовна, већ само ванредна). Нажалост, код нас се у већини бујичних поплава не предузимају никакве мере активне одбране, већ се све своди на пасивно санирање последица поплаве.

Препорука:

- На водотоцима II реда, осим радова на редовном одржавању, које општина Трговиште редовно спроводи, потребно је извести радове на изградњи регулације:

- Козједолске реке, Трипушнице и Лесничке реке - деонице дужине око 300 м, где пролазе кроз насеља и на тај начин угрожавају пољопривредно земљиште и становништво. Како на скоро свим водотоцима на подручју општине Трговиште, који припадају водама II реда и који имају бујични карактер, нису регулисана речна корита нити су изграђени одбрамбени насипи у средњим или доњим токовима водотока који пролазе кроз насељена места и пољопривредно земљиште, тако да након наиласка већих вода долази до изливања вода из речних корита и причињавају се велике штете становништву и пољопривредном земљишту, у циљу заштите од поплава, спречавања изливања воде из речних корита, плављења и наношења штете становништву и пољопривредном земљишту, Општина Трговиште би на својој територији предузела неопходно превентивне мере у виду чишћења нерегулисаних делова бујичних водотока од биолошко старих стабала и комуналног отпада на водотоцима II реда и то на следећим водотоцима: Коћурске реке, Пролесјачке реке, Сурличке реке, Селске реке, Рибнарске реке, Црновске реке, Црвеноградске реке и Црноречке реке, као и на потоцима: поток у Селиште, Глошки поток, Бељев поток, петровацки потоци на друга места где је потребно.

Водоснабдевање

Снабдевање насеља водом за пиће на територији општине Трговиште је ослоњено на мања локална изворишта подземних вода, тако да се за водоснабдевање користе извори, копани бунари, чесме и каптаже који локалним, најчешће гравитационим мини водоводима дистрибуирају воду до потрошача. Највећи систем за водоснабдевање је изграђен у општинском центру Трговишту, који се снабдева са изворишта подземних вода, али је веома непоуздан и са великим губицима.

Развијеније локалне водоводе имају насеља Барбаце, Ново Село, Думбија, Ђерекарце,

Гоњи Стајевац и Радовница. У појединим насељима постоје изграђене црпне станице, и то у Трговишту, Барбацу, Новом Селу и Шајинцу.

Према Водопривредној Основи Републике Србије (ВОС) Општина припада врањско-пчињском регионалном подсистему, пчињском краку водоснабдевања, где се у први план издваја планирана акумулација "Прохор пчињски" на реци Пчињи. Водоводни регионални подсистем се ослања и на постојећу акумулацију "Првонек", на Бањској реци и на извориште подземних вода.

Према Регионалном просторном плану општина Јужног Поморавља, поред реализованих пет водоакумулација (Власине, Лисине, Барја, Брестовца и Првонека) у склопу регионалних водопривредних система, планира се:

- „Прохор Пчињски”, у оквиру Врањско-пчињског подсистема, за снабдевање водом насеља у општинама Врање, Бујановац, Прешево и Трговиште (у спрези са Првонеком) и Јужноморавског речног система (побољшање режима вода, годишње регулисање просечног протока од 4,6 m³/s, наводњавање, хидроенергетика, рибарство, туризам).
- Површина слива 542km², КНУ(м нв) 530, корисна висина језера 58.000.000 m³.
- Водоводни регионални подсистем се ослања и на постојећу акумулацију "Првонек", на Бањској реци и на извориште подземних вода.

Основне смернице развоја водоводних система за општину:

- Трговиште - замена застареле мреже, смањење великих губитака, уз развој водовода утемељен на реализацији Пчињског крака Врањско-пчињског регионалног система, са водоакумулацијом Прохор на Пчињи као коначним и поузданим решењем.

Каналисање отпадних и осталих вода

На територији Општине постоји делимично изведен систем јавне канализације Општинског центра Трговиште. У сеоским насељима употребљене воде се изливају у примитивно изграђене упијајуће септичке јаме, најближе потоке, јаруге и земљиште, чиме се директно загађују копани бунари намењени водоснабдевању. Пречишћавање комуналних отпадних вода нема ни једно насеље.

Изграђен Систем за пречишћавање отпадних вода у Трговишту треба ставити у функцију, као и акценат на могућност организованог одвођења отпадних вода из 12 насеља у приобаљу реке Пчиње, са изградњом мањих стандардних пакета постројења за пречишћавање отпадних вода (ППОВ). За остала насеља предвидети изградњу непропусних септичких јама.

Постојеће постројење за пречишћавање отпадних вода општинског центра прихвата истовремено комуналне и делом индустријске отпадне воде. Услов да се индустријске отпадне воде из различитих технолошких процеса могу прихватити централном канализацијом је да се одговарајућим предтретманима сведу на квалитет који треба да одговара параметрима из Правилника о санитарно-техничким условима упуштања отпадних вода у градску канализацију.

Будући канализациони системи се формирају као сепарациони системи, тј. раздвајање атмосферских од фекалних вода, како планирано ППОВ била оптималног капацитета и рационалнија. Увођење технологије пречишћавања мањих ППОВ, су готови пакетни уређаји савремене генерације. Предвиђа се повећање обухвата насеља на више од 90%. У долинским насељима ће се градити групни магистрални системи, спајањем канализационих система више насеља, ради довођења отпадних вода на заједничко ППОВ.

Отпадне воде са сточних фарми обавезно прикупљати у прописане отоке и третирати пре упуштања у систем, или их прописно евакуисати. "Црвену воду" из кланица скупљати у предвиђене специјалне септичке јаме и евакуисати по пропису.

1.3.3. Електроенергетска инфраструктура

Насеља општине Трговиште електричном енергијом се снабдевају из производних, дистрибутивних и преносних система који су саставни део електромереже Србије.

Насеља се електричном енергијом снабдевају из ТС "Трговиште" 35/10 kV преко далеководне мреже напонског нивоа 35 kV који је пројектован и изграђен за напонски ниво 110 kV и преносно-дистрибутивне напонског нивоа 10 kV.

Далековод 110 (35) kV број 1190 ТС Трговиште - ТС Врање 4, под напонским нивоом 35 kV, долази до постојеће ТС "Трговиште" 35/10 kV, одакле се снабдева територија општине Трговиште.

Број и снага трансформаторских станица по напонским нивоима је следећа:

- једна ТС 110/35 kV, снаге 20 (31,5) MVA, односно ТС 35/10 kV, у општинском центру Трговиште;
- две ТС 35/10 kV, снаге 2 x 4 MVA, за општински центар Трговиште;
- осам ТС 10/0,4 kV, снаге 630 KVA, за општински центар Трговиште;
- једна ТС 35/10 kV, снаге 1 x 4 MVA, за центре заједница насеља Радовницу и Ново Село и локалне центре Доњи Стајевац, и Шајинце; и
- 23 ТС 10/0,4 kV, снаге 630 KVA, за остала сеоска насеља.

Присутни напонски нивои су 35 kV, 10 kV и 0,4 kV. Са напонског нивоа 35 kV, помоћу три ТС 35/10 kV, напон се обара на 10 kV мрежу која је развијена до свих насеља. У насељима се помоћу ТС 10/0,4 kV напон доводи на потрошачку мрежу.

Снабдевање електричном енергијом обезбеђено је за сва насеља, а реконструкција нисконапонске електроенергетске мреже је започета у највећем делу Општине. Капацитети постојећих ТС 10/0,4 kV условно задовољавају тренутне потребе за

електричном енергијом, тако да ће се у наредном планском периоду повећати инсталисана снага. Такође јавна расвета која је започета, увешће се у сва насеља.

За загревање објеката у зимском периоду се као огрев користе дрво и угаљ. У општинском центру, у објектима управе и друштвених активности користе се блоковске и индивидуалне котларнице.

Компензација реално скромних могућности гасификације, види се у искоришћавању хидро потенцијала, изградњом мини хидро електрана (мХЕ), чиме ће се покрити будуће потребе.

Планира се изградња ТС 110/35/10 kV (на делу катастарске парцеле 1621 КО Трговиште).

Планира се искоришћавање капацитета у постојећим ТС 35/10 kV и појединачна изградња неопходних ТС 10/0,4 kV у привредним и услужним зонама. У сеоским насељима тешко је предвидети потребан број нових ТС 10/0,4 kV и динамику изградње, јер ће то бити у директној вези са отварањем нових производних и прерађивачких погона, сточних фарми и хладњача. Основна планска решења су везана за електроенергетску мрежу и то:

- реконструкција и модернизација мреже и објеката; и
- ширење система у перспективно развојним привредним и услужним зонама; и
- изградња потенцијалних мХЕ, укупне инсталисане снаге 4.690 kW, са добијањем електричне енергије од 16.578 kWh, чиме ће се стабилизovati поузданост електроснабдевања.

У планском периоду посебно ће се потенцирати коришћење алтернативних извора енергије: ветра, сунца, биомасе. Посебно се истичу потенцијали планског подручја за коришћење хидроенергије мањих водених токова, која ће се користити за производњу енергије у малим хидроелектранама. Основа за одабир локација је Катастар малих хидроелектрана, а конкретне локације ће се утврдити кроз одговарајућу техничку документацију у складу са условима надлежних институција.

Према Плану развоја преносног система за период од 2016 - 2025. године сагледане су активности на изградњи далековода 110 kV ТС Врање 4 - ТС Прешево.

1.3.4. Телекомуникациона инфраструктура

Територија општине Трговиште је покривена поштанском, телеграфском и телефонском мрежом, као и мрежама мобилне телефоније и телевизијског и радио преноса. Различит је степен просторне и функционалне развијености поменутих мрежа, тако да је неопходна њихова модернизација, комплетирање и ширење према концентрисаним корисницима (насеља, производне зоне и саобраћајни терминали). Поштанским саобраћајем и услугама су покривена сва насеља општине, а три поште се, налазе у: Трговишту, Доњем Стајевцу и Радовници. Број пошта са шалтерима задовољава потребе становништва и нема потребе за новим објектима овог типа услуге. Функционисање мобилне телефоније омогућено је преко четири постојеће базне станице (Доњи Стајевац, Радовница, Доња Трница и Козји Дол). Остале телекомуникације се обављају преко постојећег комутационог система. Телекомуникациона мрежа покрива целу општину, с тим да расположиви капацитет аутоматских телефонских централа не задовољава потребе у појединим сеоским насељима. Планира се и изградња нових базних станица мобилне телефоније (планирани број је четири), за потребе подизања квалитета услуге и будућих производних зона.

Приоритетна планска решења су везана за реконструкцију постојеће ТТ мреже, њено ширење према корисницима и покривање постојећих просторних и функционалних дефицита и то:

- реконструкција и проширење постојеће приступне мреже у општинском центру;
- изградња нове приступне мреже у Доњем Стајевцу и Радовници;
- изградња оптичког кабла на траси Кленике - Трговиште - Доњи Стајевац - Радовница;

- изградња оптичког кабла на траси Трговиште - Лесница (граница са Р.С.Македонијом);
- монтажа телекомуникационе опреме MSAN (Мултисервисни приступни чворови или приступни чворови за вишеструке услуге) приступних уређаја у Трговишту, Доњем Стајевцу и Радовници;
- развијање и изградња нових базних станица (покривање целе територије општине мобилном телефонијом);
- развијање и ширење савремених телекомуникационих система и услуга изградњом оптичких каблова до свих насеља (основне школе);
- модернизација и реализација постојеће ТТ мреже и објеката, како би се покрио дефицит бројева у фиксној телефонској мрежи, изградњом МСАН-а;
- замена постојећих система комутације широкопојасним уређајима најновије генерације;
- децентрализација мреже (претплатничка петља мања од 1,5 км);
- замену свих бакарних каблова, на спојним путевима оптичким;
- увођење оптичких каблова у приступну мрежу (до већих бизнис корисника и у све веће стамбене објекте);
- задржавање постојећих пошта, евентуално отварање нових у насељима и зонама са већим бројем корисника и отварање "уговорних пошта" у оквиру трговинско-угоститељско-сервисно-туристичких објеката у селима и производним зонама; и
- у оквиру телекомуникација физичким приближавањем корисницима путем МСАН-а. Одустаје се од изградње већег броја АТЦ, већ се систем технички и експлоатационо развија путем МСАН-а, који заузимају мањи простор, а даје могућност квалитетног коришћења свих комутационих услуга.

На територији општине монтиране су 2G базне станице и 3G МТС базне станице. Базне станице су повезане на најближи чвор транспортне мреже директно, преко HDSL модема или преко РР система. Поред постојећих базних станица у плану је лоцирање нових, да би покривеност територије сигналом била 100%.

Планска решења за период 2022-2035. Године:

- Примена оптичких каблова у систему преноса сигнала;
- Изградња оптичког система преноса;
- Повећање говорних канала у систему преноса сигнала;
- Изградња минимум једног мултисервисног чвора у Трговишту да би се број прикључака проширио;
- Превођење свих истурених система (IS) у дигиталне, а касније у мултисервисне системе;
- Према потреби градити независну интернет мрежу;
- Према потребама градити базне станице мобилне телефоније;
- Према потребама градити радио и ТВ репетиторе;
- Осавремењавање потрошачких услуга.

1.3.5. Гасоводна инфраструктура

На подручју општине Трговиште нема гасовода и гасоводних објеката, а планирана траса магистралног гасовода "Јужни ток" води долином Јужне Мораве ка Врању и наставак дистрибутивног гасовода од Врања до општине Трговиште и општинског центра Трговиште. Мерно-регулациона станица МРС "Трговиште" планирана је Планом генералне регулације Трговиште и са планираном трасом дистрибутивног гасовода омогућава се реализација гасоводне инфраструктуре у складу са законском регулативом и техничким прописима.

Планом детаљне регулације разводног гасовода Врање-Трговиште са пратећим објектима на територији општине Трговиште дефинисаће се простор уже зоне заштите разводног гасовода РГ и пратећих објеката: Мерно-регулационе станице „Трговиште“,

пријемно-чистачког места (ПЧМ) из правца Врања и отпремно-чистачког места (ОЧМ) према граници са Републиком Северном Македонијом.

1.4. Управљање отпадом

Депонување комуналног отпада са територије општине Трговиште се врши на депонији која се налази у југоисточном делу Трговишта на месту званом „Црна Долина“, у атару насеља Доња Трница. Генерално, постојеће стање у прикупљању и одлагању отпада на територији општине Трговиште не испуњава прописане критеријуме. Не врши се селективно отклањање отпада, нити се рециклира.

Депонија је отвореног типа и на њу довозе отпад како возила ЈП Комуналац Трговиште тако и остала правна и физичка лица. Не постоји мерење и евидентирање отпада. На депонији се одлаже комунални отпад и мале количине медицинског неопасног отпада (опасан медицински отпад се сакупља у Дому здравља Трговиште и исти се транспортује у Медицински центар Врање), а кланични и ветеринарски се појављују инцидентно и закопавају се одмах. Грађевински отпад који се довози углавном се користи за затрпавања. Поред грађевинског отпада затрпавање се врши и земљом. Грађевински отпад који се довози углавном се користи за затрпавања. Депонија није ограђена и заузима површину од око 1 ha. Рурална подручја су изостављена из циклуса сакупљања отпада, што за последицу има постојање локалних сметлишта, односно дивљих депонија у многим насељима.

Локација на којој се налази депонија је неусловна и обавезна је санација и рекултивација простора и безбедно затварање.

Отпад који настаје на територији општине Трговиште у наредном периоду ће се одвозити на планирани Регионални центар за управљање отпадом “Метерис” у Врању, на даљи третман. Циљ је да се у оквиру планираног комплекса Регионалног центра за управљање отпадом, применом иновативне технологије, смањи удео биоразградивих фракција у отпаду, а издвоје материјали погодни за поновно искоришћење.

С обзиром на то да је Регионални центар “Метерис” удаљен од Трговишта око 48 km, на подручју општине предлаже се изградња трансфер станице. На трансфер станици треба омогућити претовар отпада из камиона за сакупљање у прес контејнере. Такође, планирано је управљање грађевинским отпадом и предлаже се успостављање постројења за рециклажу грађевинског отпада.

Управљање отпадом на подручју Плана мора бити део интегралног управљања отпадом на локалном и регионалном нивоу и спроводиће се у складу са важећом законском регулативом из предметне области.

1.5. Карактеристике животне средине у зонама где постоји могућност да буде изложена значајним утицајима

Подручје Плана, односно Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., које је предмет еколошке анализе односно вредновања постојећег и планираног стања, налази се у просторној целини без изразито значајних негативних утицаја.

Значајнији утицаји на животну средину могу се очекивати:

- у границама грађевинских подручја градског насеља Трговиште;
- у границама грађевинских подручја сеоских насеља на територији општине Трговиште;
- на локацијама за одлагање отпада, „дивљих депонија” и неконтролисаних сметлишта;
- у појасевима деоница државних путева првог и другог реда који пролазе кроз планско подручје;
- на локацијама експлоатације минералних сировина;

- у зонама санитарне заштите изворишта водоснабдевања;
- у зонама захваћеним ерозијом, клизиштима и бујицама.

У постојећем начину коришћења простора доминирају природни, блископриродни, делимично измењени и измењени предели, са неуједначеним густинама насељености и становања, опремљености и уређености, у ширем окружењу

У границама грађевинских подручја градског насеља Трговиште долази до појаве негативних утицаја на стање животне средине као последица:

- недовољне комуналне и инфраструктурне опремљености;
- недостатка постројења за пречишћавање отпадних вода;
- саобраћајних активности;
- активности у радним зонама и на појединачним комплексима;
- коришћења енергената за загревање стамбених и индустријских објеката.

Наведени извори доводе до:

- угрожавања квалитета воде у пре свега у реци Пчињи, која представља реципијент за отпадне воде градског насеља Трговиште;
- утицаја на квалитет ваздуха, који настају услед емисије загађујућих материја у атмосферу из мотора са унутрашњим сагоревањем на саобраћајним правцима и емитера стамбених и индустријских објеката услед коришћења енергената за загревање у зимском делу године као и у технолошким процесима;
- утицаја на квалитет земљишта због недовољно развијене атмосферске канализације и разливања атмосферских отпадних вода у околну земљиште;
- повећања нивоа буке изазваног саобраћајним активностима и радом индустријских постројења;

Главни узроци загађења водотокова на овом подручју су комуналне и технолошке отпадне воде. Квалитет воде реке Пчиње нарушава се услед испуштања отпадних вода без претходног пречишћавања.

Загађивање вода и земљишта присутно је и у сеоским насељима која нису опремљена комуналном инфраструктуром. У овим деловима општине, за одвођење санитарних отпадних вода користе се септичке јаме, које често не испуњавају ни основне стандарде, што доводи до инфилтрирања фекалних вода у тло, чиме се загађују земљиште и подземне воде.

Локације за одлагање отпада, „дивље депоније” и неконтролисана сметлишта, представљају извор негативних утицаја на стање животне средине који се јављају услед неадекватног одлагања отпада. На овим локацијама јављају се негативни утицаји на:

- квалитет ваздуха - као последица појаве депонијских гасова који се јављају у процесу биоразградње отпада, чији су примарни састојци метан (CH_4) и угљендиоксид (CO_2); У процесу биоразградње отпада долази и до емисије непријатних мириса;
- квалитет вода - услед појаве процедних вода (настају под утицајем атмосферских падавина које пролазе кроз депоновани отпад);
- квалитет земљишта - као резултат појаве процедних вода и разношења отпада ветром по околном земљишту;
- предеоне карактеристике - нагомилани отпад на локацији утиче негативно на предеоне карактеристике ширег подручја.

У појасевима деоница државних путева IIА реда и општинских путева који пролазе кроз планско подручје, може се очекивати појава негативних утицаја на квалитет ваздуха, вода и земљишта, (у зависности од стања саобраћајница и интензитета саобраћаја). Негативни утицаји пореклом од саобраћаја најизраженији су у зони од максимално 5.0 m дуж пута. Такође, удесне ситуације (изненадне неочекиване појаве) у случају транспорта опасних и штетних материја, представљају потенцијалну опасност по стање чинилаца животне

средине и здравља становништва (директно – локалног и индиректног за становништво ширег окружења).

Зоне санитарне заштите изворишта водоснабдевања – негативни утицаји који се могу јавити у овим зонама настају као последица положаја зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања непосредно уз грађевинска подручја. Обзиром на недовољну инфраструктурну опремљеност, у овим зонама се могу очекивати негативни утицаји као последица неадекватног одвођења отпадних вода, што доводи до њихове инфилтрације у подземне воде које хране изворишта. Санитарно-фекалне воде карактерише садржај биоразградивих органских материја, азотних и фосфорних једињења, масноћа, детерџенти и микроорганизамаи.

Регулисање бујичних токова је неопходно, а посебно уређење сливова оних водотокова који угрожавају изграђене насељске зоне и изграђене објекте, као и пољопривредне површине.

Опште смернице за провођење поступака при имплементацији Плана у циљу заштите простора и животне средине, обавезује носиоца пројекта да изврши поступак процене утицаја на животну средину за планирани пројекат, који представља или може представљати извор нарушавања еколошке равнотеже или може утицати на здравље локалног становништва и свих корисника простора или може утицати на традиционалне навике и вредности локалног становништва.

План мера и посебних правила заштите и мониторинга животне средине, обухвата поштовање и примену мера за заштиту ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта од загађивања, заштиту од буке и вибрација, нејонизујућег зрачења и неконтролисаног генерисања отпада.

1.6. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

У процесу стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера Плана на животну средину.

За оцену стања животне средине извршена је процена, на основу постојећег стања, постојећих намена и садржаја, услова насталих у протеклом периоду, природних карактеристика просторне целине, потенцијала и ограничења, услова надлежних институција, постојеће документације, као и података постојеће студијске, пројектне и друге доступне документације.

На простору обухваћеном Просторним планом општине Трговиште од 2022. до 2035., вреднована су и разматрана следећа питања животне средине:

- максимално очување природних и створених, еколошки прихватљивих вредности простора;
- стање и квалитет ваздуха;
- стање површинских и подземних вода;
- ниво буке и вибрација;
- управљање отпадом и отпадним водама.

На основу могућих еколошких конфликта намена у простору у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., непосредном и ширем окружењу и постојећих условљености стањем на терену, условљености документације вишег реда и ширег простора, обавезујућих услова надлежних институција и ималаца јавних овлашћења, као и захтева свих заинтересованих страна, постојећих и будућих корисника простора, извршена је процена стања у простору и процена квалитета животне средине, што представља и основ за еколошку подлогу и даље планирање и организацију простора, са смерницама и мерама за уређење, коришћење и заштиту простора и животне средине.

Разматрани су проблеми и постојећи еколошки конфликти у границама планског документа, однос Плана и окружења, односно утицаји Плана на окружење и утицаји из окружења на подручје Плана. Анализом постојећих и потенцијалних, синергетских и кумулативних утицаја и конфликта у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., извршена је процена стања и квалитета животне средине, што представља основ за дефинисање еколошке целине и еколошке зоне и локација, са смерницама и мерама за уређење, коришћење и заштиту простора и животне средине.

1.7. Приказ варијантних решења Просторног плана општине Трговиште

У процесу израде Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и у поступку процене могућих утицаја стратешког карактера Плана на животну средину, анализирани су следећи аспекти:

- однос природних и створених карактеристика планског обухвата, постојеће намене простора, створених услова насталих као последица постојећих намена, односно досадашњи начин коришћења простора, постојеће стање животне средине и еколошки услови у простору;
- стање уређености подручја;
- постојећи начин коришћења природних ресурса;
- прописани услови имаоца јавних овлашћења и надлежних институција у поступку израде Плана и Стратешке процене утицаја на животну средину;

- циљеви планских докумената вишег хијерархијског нивоа, циљеви секторских планова од значаја за остваривање циљева Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.
- ниво достигнутог развоја и могућности даљег одрживог развоја.

На основу вишекритеријумске анализе и вредновања, планирана је намена простора, мрежа насеља, коридори инфраструктуре, зоне експлоатације, правила уређења и правила грађења са интегрисаним мерама заштите животне средине. За процес имплементације Плана, прописане су смернице и мере заштите животне средине, као услов за реализацију планираних намена.

Стратешком проценом утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. разматрана су могућа варијантна решења и то:

- **Варијанта I** - да се Просторни план општине Трговиште од 2022. до 2035. не усвоји, односно да се настави са досадашњим трендом управљања простором у усвојеним границама важећег планског документа;
- **Варијанта II** – да се Просторни план општине Трговиште од 2022. до 2035. усвоји и имплементира на еколошки прихватљив начин, применом и поштовањем интегрисаних мера заштите и мониторинга животне средине.

Утицаји стратешког карактера и укупни ефекти Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. на животну средину могу се утврдити кроз процену и поређење постојећег стања постојећих намена, садржаја и функција простора, циљева и планских решења, односно поређењем разматраних могућих варијантних решења Плана.

1.7.1. Приказ варијантног решења не усвајања Плана

Плански документ представља основни инструмент управљања простором. Непостојање Плана значи недостатак адекватних мера и услова за организовање активности у простору и његово контролисано коришћење.

Прихватањем Варијанте I одржало би се постојеће стање у простору које карактеришу:

- емисија загађујућих материја у ваздух;
- негативни утицаји на квалитет вода и земљишта;
- неадекватна заштита животне средине, природних и културних добара у складу са принципима одрживог развоја;
- девастација шума и шумских површина;
- недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност, нарочито у сеоским насељима;
- дотрајалост инсталација водоводног и канализационог система;
- неконтролисан испуштање отпадних вода у реципијенте;
- несагледавање могућности природних и културних добара као развојног ресурса који може да допринесе укупној туристичкој понуди планског подручја;
- непоштовање правила грађења и уређења простора уз нерационално коришћење грађевинског земљишта;
- неуравнотеженост економског и социјалног развоја.

Варијантно решење не усвајања Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. може за последицу имати:

- нарушавање основног концепта дугорочног одрживог развоја и стратешких смерница развоја општине Трговиште;
- недостатак мера и инструмената за управљање простором на еколошки прихватљив и одржив начин;
- могућност неразумног коришћења простора, појаве непланске реализације појединачних пројеката и делатности на локацијама које не испуњавају претходне услове заштите простора и животне средине;
- појаву неконтролисане и непланске градње, што неминовно доводи до деградације, пејзажних и природних вредности на подручју просторног Плана;
- потенцијално угрожавање квалитета ваздуха, вода, земљишта, здравља становништва;
- непоштовање Планом предвиђених и систематизованих, обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја;
- непланско коришћење простора и експлоатација минералних сировина са могућим негативним утицајима на стање у простору;
- неадекватна заштита и презентација природних и културних добара;
- нерационално коришћење и деградација природних ресурса и предеоних вредности подручја;
- непоштовање мера обавезног инфраструктурног и комуналног опремања и уређења;
- недовољна и неадекватна комунална и инфраструктурна опремљеност појединих делова подручја;
- непоштовање општих и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу и Просторног плана општине Трговиште.

1.7.2. Приказ варијантног решења усвајања и имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Циљ израде Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. је дефинисање планских решења за даљи одрживи развој општине, заштиту природних вредности (ваздуха, воде, земљишта, биодиверзитета), одрживо коришћење природних ресурса, посебно необновљивих и тешко обновљивих, ревитализацију деградираних локација и зона, заштиту животне средине, презентацију и одрживо коришћење културних добара и заштиту простора у целини.

Варијантно решење усвајања и реализације (имплементације) Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Варијанта II), обезбеђује механизме савременог, контролисаног и еколошки одрживог управљања простором и животном средином, у складу са планом вишег реда и ширег подручја и омогућава:

- поштовање урбанистичких параметара, правила уређења и правила грађења, смерница и обавезних мера заштите простора, заштите здравља становништва, заштите и мониторинга животне средине;
- остваривање концепта дугорочног одрживог и еколошки прихватљивог и контролисаног развоја планског подручја;
- рационалну организацију и уређење простора у границама планираних и утврђених грађевинских подручја;
- очување еколошког интегритета, регенеративног и апсорпционог капацитета простора и здравља становништва;
- планску реализацију појединачних пројеката, објеката, инфраструктуре и пратећих садржаја у обухвату Плана, у складу са условима заштите животне средине, здравља и традиционалних вредности локалног становништва;
- оптимално инфраструктурно и комунално опремање и уређење планског подручја, али и шире просторне целине;
- планску, еколошки прихватљиву реализацију појединачних пројеката, у складу са посебним условима заштите животне средине, заштите ваздуха, воде и земљишта од загађивања, заштите од прекомерне буке, електромагнетних зрачења и потенцијалних акцидената;
- акустичко зонирање простора и примена мера заштите од буке;
- планско и технички прихватљиво управљање отпадним водама, комуналним, технолошким и атмосферским;
- управљање отпадом на локалном нивоу и могућност прикључења на припадајући Регион;
- дефинисање мера заштите за хијерархијски ниже нивое, које ће се оперативно пројектовати и спроводити у процесу имплементације Плана израдом Стратешких процена утицаја за планове нижег хијерархијског нивоа;
- дефинисање мера заштите при реализацији појединачних пројеката у границама Плана уз обавезну процену утицаја на животну средину, пројектовање и спровођење мера заштите, мера управљања акцидентом и контрола стања животне средине;
- праћење и контролу стања животне средине (мониторинг);
- имплементирање обавезујућих смерница прописаних планским документима вишег хијерархијског нивоа;
- укључивање јавности у процес планирања и доншења одлука везаних за развој предметног подручја;

Избор Варијанте II, односно варијантног решења - усвајање Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., представља боље, еколошки прихватљивије понуђено решење са аспекта управљања простором, заштите здравља становништва и социолошког аспекта, заштите природних ресурса и животне средине (квалитета површинских и подземних вода, ваздуха, земљишта), које је у складу са еколошким

начелима и принципима одрживог развоја. Предлог Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. је у сагласности са постављеном еколошком матрицом и омогућава успостављање еколошке контроле у простору планског обухвата и шире просторно посматрано.

1.7.3. Приказ најповољнијег варијантног решења са аспекта заштите животне средине

У поступку процене стратешких утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., разматрана су варијантна решења (усвајање и не усвајање Просторног плана општине Трговиште) како би се извршило поређење и вредновање за избор боље понуђене варијанте, са аспекта заштите простора, заштите становништва и животне средине. Предложена варијантна решења вреднована су са аспекта:

- могућности успостављања интегралне заштите у простору;
- могућности реализације планираних пројеката, објеката, инфраструктуре и пратећих садржаја на принципима одрживости и економске и еколошке прихватљивости;
- могућности контроле, мониторинга и заштите животне средине.

Поређење варијантних решења извршено је на основу очекиваних позитивних и потенцијално негативних утицаја које би варијантна решења имала у простору. Ефекти су вредновани са аспекта утицаја на:

- статус локалног становништва, са аспекта потенцијалних утицаја на здравље и сигурност, утицаје на традиционалне вредности и навике;
- природне вредности - медијуме животне средине (ваздух, површинске и подземне воде, земљиште, биодиверзитет);
- створене вредности (демографске карактеристике, привредне активности, културно наслеђе);
- предеоне и пејзажне карактеристике подручја;
- инфраструктурну и комуналну опремљеност подручја;
- просторне и урбанистичке услове и параметре и могућност контролисаног управљања и заштите простора.

Еколошки је прихватљивије решење које омогућава:

- примену мера за отклањање, спречавање и компензацију свих значајних утицаја у простору и животној средини;
- рационално коришћење и очување природних ресурса у планској поставци;
- спровођење контроле и мониторинга животне средине;
- поштовање еколошких начела и принципа одрживог развоја.

Табела бр. 7: Поређење варијантних решења

ВАРИЈАНТНА РЕШЕЊА	ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ	
	Позитивни	Негативни
Варијанта I		Ограничења даљег привредног развоја; изостанак примене савремених мера заштите животне средине; опасност од појаве нерационалног коришћења природних ресурса; утицаји на биодиверзитет;
Варијанта II	Могућност привредног, туристичког и сваког другог развоја општине Трговиште и ширег подручја; инфраструктурно опремање на савремен начин уз примену мера	

	заштите простора, животне и друштвене средине.	
	СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ	
	Позитивни	Негативни
Варијанта I		Претња и опасност од појаве непланског заузимања простора, реализације пројеката без поштовања услова и мера заштите животне средине;
Варијанта II	Реализација планираних намена према прописаним урбанистичким параметрима, на рационалан и еколошки прихватљив и одржив начин; примена и поштовање услова ималаца јавних овлашћења; примена и поштовање мера заштите и мониторинга животне средине.	
	ПРЕДЕОНЕ ВРЕДНОСТИ	
	Позитивни	Негативни
Варијанта I		Задржавање постојећег стања визуелне перцепције и стања предеоних карактеристика, у случају не извођења било каквих радова и не реализацији пројеката (инфраструктурних и осталих);
Варијанта II	Уклапање и максимално ублажавање утицаја планираних пројеката у простору; ублажавање визуелних перцепција, предеоних и пејзажних карактеристика и вредности планског подручја кроз очување и унапређење природних и блиско природних локација, зона и посебних екосистема;	
	ИНФРАСТРУКТУРА	
	Позитивни	Негативни
Варијанта I		Недовољни капацитети инфраструктурних система и плански недостатак за проширење, у складу са захтевима за еколошки одржив даљи развој локалне заједнице; недовољна саобраћајна повезаност са гравитационим подручјем и шире просторно, националног и међународног значаја;
Варијанта II	Реализација инфраструктурних система и капацитета за бољу локалну, гравитациону, националну и међународну повезаност предметног подручја; повећање боље доступности подручја; економски	

	равој и коришћење простора уз очување капацитета животне средине на планском подручју.	
	УСЛОВИ И ПАРАМЕТРИ	
	Позитивни	Негативни
Варијанта I		Задржавање урбанистичких параметара, правила уређења и грађења постојећег планског документа; опасност од појаве непланске изградње, нерационалног коришћења земљишта и угрожавања животне средине.
Варијанта II	Поштовање прописаних урбанистичких параметара омогућује даљи одрживи развој планског подручја уз укључивање мера заштите, мера спречавања, отклањања, спречавања и минимизирања негативних утицаја и повећање позитивних ефеката у животној и друштвеној средини.	

На основу вишекритеријумског вредновања понуђених и анализираних варијантних решења резултат је:

- избор **Варијанте II** – која представља усвајање Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., представља боље понуђено варијантно решење са аспекта контролисаног, рационалног, одрживог управљања простором и аспекта контроле и мониторинга стања у простору и животној средини;
- избор **Варијанте II**, је у сагласности са постављеном еколошком матрицом и омогућава успостављање еколошке контроле у простору са циљем даљег прихватљивог и одрживог развоја локалне заједнице и шире просторне целине.

1.8. Резултати претходних консултација са надлежним институцијама, заинтересованим органима, организацијама и предузећима, имаоцима јавних овлашћења

У поступку израде Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештаја о стратешкој процени утицаја Плана), обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, имаоцима јавних овлашћења, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Консултације су обављене и прибављени су услови, мишљења и сагласности следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација, ималаца јавних овлашћења:

- Услови бр. Д211-404932/1-2021 од 21.09.2021. године, Предузеће за телекомуникације а.д. „Телеком Србија“;
- Услови бр. 130-00-UTD-003-1392/2021-002 од 22.09.2021. године, „Електроурежа Србије“ АД;
- Обавештење бр. 35-54/2021-08/1 од 27.09.2021. године, Град Врање, Градска управа, Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове, комунално стамбене делатности и заштиту животне средине;

- Услови бр. 922-3-81/2021 од 27.09.2021. године, Републички хидрометеоролошки завод, Београд;
- Услови бр. 3/2021-1374 од 22.09.2021. године, „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.;
- Водни услови бр. 8591/1 од 30.09.2021. године, Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш;
- Услови бр. НМ-566 од 22.09.2021. године, „ЈУГОРОСГАЗ“;
- Обавештење бр. 15230-4 од 27.10.2021. године, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру;
- Обавештење бр. 350-01-00102/2021-09 од 22.09.2021. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
- Услови бр. 217-14234/21-1 од 21.09.2021. године, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Врању;
- Обавештење бр. 952-846/2021 од 22.10.2021. године, Републички геодетски завод, Сектор за катастар непокретности;
- Акт бр. 1179/2-03 од 06.10.2021. године, Завод за заштиту споменика културе Ниш;
- Решење 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завод за заштиту природе Србије;

Све консултације и услови имаоца јавних овлашћења су релевантни за процес Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су, кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења и Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

2.0. Општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја

Општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. дефинисани су и изведени из општих и посебних циљева и захтева заштите простора и животне средине утврђених у плановима и секторским документима вишег реда, услова надлежних органа и институција и имаоца јавних овлашћења, као и значајних питања, постојећих просторних и еколошких потенцијала и просторно-еколошких конфликта у обухвату Просторног плана. Еколошком проценом Просторног плана ће, у циљу остваривања општих и посебних циљева заштите простора и животне средине, бити обезбеђен приказ могућих утицаја планираних намена на животну средину, као и смернице за даље поступање при имплементацији Просторног плана.

2.1. Општи циљеви

Општи циљеви Стратешке процене утицаја се дефинишу на основу смерница, захтева и циљева заштите животне средине проистеклих из планских докумената вишег реда и ширег подручја, постојећег стања и капацитета простора и захтева за управљање животном средином за планирани развој планског подручја. Стратешки циљеви заштите животне средине, дати одредбама планова вишег реда, представљају полазне основе за дефинисање општих циљева Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. обухватају дефинисање услова за контролисани, одрживи развој планског подручја уз максимално очување еколошке стабилности и равнотеже, спречавање ризика по квалитет животне средине применом мера превенције, спречавања и ублажавања свих значајних утицаја, као и заштите и контроле (мониторинга) стања. Такође, обухватају плански, контролисани развој подручја уз поштовање принципа одрживог развоја и обавезних мера заштите животне средине, заштиту здравља и побољшање квалитета живота локалног становништва и свих корисника простора. Обухватају и заштиту и максимално очување аутохтоних, природних и блископриродних екосистема, станишта и укупног биодиверзитета, заштиту и очување пољопривредног и шумског земљишта, заштиту и очување непокретних културних добара, оптимално комунално и инфраструктурно опремање подручја и одрживо и контролисано управљање отпадом и отпадним водама.

Дефинисани општи циљеви у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и Извештају о СПУ су:

- квалитет ваздуха;
- квалитет вода, површинских и подземних;
- квалитет земљишта;
- стање буке;
- стање природних вредности, биодиверзитета, предела и пејзажа и културног наслеђа;
- заштита и очување постојећих шумских ресурса;
- управљање отпадом.

Општим циљевима је постављен оквир за даљу разраду и дефинисање посебних циљева и избор индикатора за мерење и праћење њиховог остваривања, све у циљу управљања животном средином и остваривања одрживог просторног и функционалног развоја подручја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

2.2. Посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., утврђени су на основу анализе стања животне средине, значајних и битних питања, проблема, ограничења и потенцијала подручја у обухвату планског документа, као и приоритета за решавање еколошких проблема, у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине. Еколошки одговорно планирање и коришћење простора у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., представљају услов превентивне заштите стања у простору и животној средини.

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. су:

- дефинисање намене површина у планском обухвату;
- дефинисање еколошки прихватљивих пројеката, објеката, траса саобраћајних коридора пратећих садржаја и планираних активности у простору;
- очување и одрживо коришћење природних вредности у обухвату планског документа, од значаја за еколошку равнотежу, предеоне и пејзажне вредности планираних намена на планском подручју;
- очување биодиверзитета;
- спречавање емисија у ваздух и воде, у складу са прописаним граничним вредностима;
- унапређење енергетске ефикасности и примена еколошки прихватљивих енергената;
- заштита површинских водотокова и подземних вода;
- изградња постројења за пречишћавање отпадних вода;
- повезивање што већег броја домаћинстава на канализациону и водоводну мрежу;
- снабдевање насеља потребном количином квалитетне воде за пиће, првенствено из локалних изворишта,
- заштита од буке, посебно у зонама осетљивих рецептора;
- управљање отпадом, забраном депоновања свих врста и категорија отпада ван простора намењених за ту намену;
- уклањање историјског загађења са угрожених локација;
- санирање и рекултивација свих неуређених и непрописно лоцираних сметлишта у општини, као и других деградираних простора;
- санитарно депоновање комуналног отпада у складу са важећим правилницима и Националном стратегијом управљања отпадом и изградња трансфер станице;
- формирање јединственог катастра загађивача на територији општине Трговиште, као и успостављање контролног мониторинга параметара животне средине;
- заштита и очување пољопривредног земљишног фонда забраном изградње на пољопривредном земљишту I и II класе и њено усмеравање на земљиште лошије бонитетне класе;
- смањење и контрола употребе пестицида и других хемијских препарата у пољопривредној производњи;
- препознавање и деловање на неочекиване и непланиране ситуације како би се избегле или спречиле околности које воде до акцидената на локацијама у обухвату планског документа и зонама потенцијалних утицаја;
- поштовање планских мера, правила уређења, правила грађења, начина коришћења простора у границама планског документа;
- успостављање система контроле животне средине у обухвату планског документа, као дела шире мреже мониторинга;
- пречишћавања свих отпадних вода које настају у границама планског документа (комуналних, технолошких, атмосферских) до захтеваних нивоа пре испуштања у реципијент;

- увођење еколошке компензације на планском подручју, непосредном и ширем окружењу, према условима надлежног Завода за заштиту природе;
- пошумљавање свих површина под већим нагибом, приобаља већих водотока, локалитета и зона угрожених јачом ерозијом;
- покретање поступка процене утицаја на животну средину за планиране пројекте, потенцијалне изворе негативних утицаја на природу и животну средину, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08).

Посебни циљеви Стратешке процене утицаја омогућавају формирање еколошке матрице за планирану намену простора у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. на принципима одрживости и еколошке прихватљивости.

2.3. Избор индикатора

Избор индикатора Стратешке процене утицаја на животну средину планског документа (Извештај о СПУ) врши се на основу карактеристика простора и стања животне средине у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Дефинисани индикатори представљају квалитативне показатеље на основу којих се прати степен достигнутог постављених циљева. На основу дефинисаних индикатора Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештаја о СПУ) добијају се подаци о стању и управљању простором и животном средином у границама планског документа, односно, о:

- квалитету ваздуха;
- квалитету вода стању површинских и подземних вода;
- стању и квалитету земљишта;
- стању буке;
- стању природних вредности, биодиверзитета, предела и пејзажа и културног наслеђа;
- управљању отпадом.

Табела бр. 8: Приказ општих и посебних циљева

Општи циљеви	Посебни циљеви	Избор индикатора
КВАЛИТЕТ ВАЗДУХА	Смањењити емисије загађујућих материја у атмосферу	Број дана са прекораченим граничним вредностима за чађ, SO _x , NO _x , PM ₁₀ , O ₃ , CO, C _x H _x , HCHO Број дана са прекораченим граничним вредностима за тешке метале Cd, Hg, Pb, As, Cu, Ni, Se, Zn
	Смањити изложеност становништва штетним материјама из ваздуха	Број становника изложених загађењима из ваздуха Број људи оболелих од болести респираторних органа

	Унапредити енергетску ефикасност и примену еколошки прихватљивих енергената	Процентуални удео коришћења еколошки прихватљивих горива/енергената (гас, обновљиви извори енергије)
КВАЛИТЕТ ВОДА Површинских и подземних	Заштита подземних и унапређење квалитета површинских вода и спровођење мониторинга на рекама Очување квалитета воде у површинским водотоцима у складу са захтеваном класом Заштита изворишта водоснабдевања, извора и врела	Физичко-хемијски и биолошки показатељи квалитета вода
	Обезбеђивање захтеваног квалитета отпадних вода пре упуштања у реципијент	% генератора отпадних вода прикључених на уређаје (постројења) за пречишћавање отпадних вода Број уграђених уређаја за пречишћавање вода
КВАЛИТЕТ ЗЕМЉИШТА	Ревитализација (ремедијација) и унапређење стања животне средине на деградираним локацијама и зонама	Заступљеност и процентуално учешће ревитализованих зона и површина
	Заштита и очување пољопривредног земљишта	% учешћа пољопривредних парцела високе бонитетне класе у реализацији инфраструктурних пројеката
	Смањење коришћења биохемијских средстава у пољопривреди	Количина минералних ђубрива и средстава за заштиту биља

	Пошумљавање и озелењавање свих површина под већим нагибом, локалитета и зона угрожених јачим степеном ерозије	% заступљених активних ерозионих локација и зона % пошумљених, озелењених локација и зона угрожених ерозионим процесима
БУКА	Смањење нивоа буке и вибрација у угроженим зонама са осетљивим рецепторима	Број људи изложених повећаном нивоу буке Број постојећих и потенцијалих извора буке Број мерних места
ПРИРОДНА ДОБРА, БИОДИВЕРЗИТЕТ, ПРЕДЕО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ	Заштита природних екосистема, биодиверзитета, изгледа предела и културног наслеђа Спречавање неконтролисане сече вредног растиња, Спречавање уношења алохтоних и инвазивних врста Заштита и валоризација културног наслеђа	% учешћа вештачких површина у зони реализације пројекта % очуваног аутохтоног зеленила % ревитализованих и предеоно унапређених површина
	Заштита и валоризација културног наслеђа	Број евидентираних и заштићених споменика културе, археолошких налазишта и осталог културног и традиционалног наслеђа
УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	Затварање, санација и рекултивација свих постојећих несанитарних депонија и сметлишта	Број радова на рекултацији постојећих несанитарних депонија и сметлишта Број уклоњених несанитарних депонија и сметлишта % учешћа рекултисаних површина
	Сакупљање рециклабилног и опасног отпада	Количине разврстаног и сакупљеног отпада

Општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја на животну средину на животну средину Просторног плана општине општине Трговиште од 2022. до 2035. представљају услов за остваривање заштите и унапређења стања на планском подручју. Заштита животне и друштвене средине на подручју Просторног плана мора бити хијерархијски усклађена са општим смерницама, условима и мерама за заштиту животне средине шире просторне целине.

3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину

На основу и у складу са циљевима и смерницама просторног развоја и услова заштите животне средине из планова вишег реда и ширег подручја, од значаја за Просторни план општине општине Трговиште од 2022. до 2035. дефинисани су општи и посебни циљеви Стратешке процене утицаја планског документа (Извештаја о СПУ).

Основни циљ, са еколошког аспекта, је интегрална заштита и развој уз поштовање еколошких принципа и принципа одрживости у границама Плана, избегавање конфликта, постизања компромиса и компензације у простору.

Просторни план општине општине Трговиште од 2022. до 2035. оцењен је према могућим утицајима (сагласно критеријумима за оцењивање величине, значаја и вероватноће утицаја - модификована PADC методологија и „MevUrban” модел) на:

- стање у простору - постојећа и планирана намена и очекиване промене у простору;
- стање инфраструктурне и комуналне опремљености, однос постојећег и планираног стања;
- стање природних вредности, природних добара и биодиверзитета;
- стање културних добара и традиционалних вредности локалне заједнице;
- постојећи и планирани степен управљања отпадом и отпадним водама;
- постојеће и планирано стање и квалитет животне средине;
- постојећи и планирани степен ефикасности заштите животне средине;
- стање мониторинга животне средине.

3.1. Приказ процењених утицаја варијантних решења Плана

Предложена варијантна решења су вреднована са аспекта могућих негативних утицаја и ефеката у простору и капацитета за њихово спречавање и ограничавање. У Нацрту Плана дефинисана је намена и организација простора, просторни капацитети, услови за реализацију планираних намена, смернице, мере и услови заштите животне средине. При процени могућих утицаја вредновани су негативни утицаји и негативни ефекти због:

- ризика од загађивања животне средине услед неадекватног (неконтролисаног) управљања простором и могућих емисија у животну средину;
- ризика од загађивања животне средине услед неадекватне инфраструктурне и комуналне опремљености простора (генерисање отпадних вода без претходног третмана, отпада, појаве буке, загађења ваздуха, земљишта, неконтролисана девастација околне вегетације, појава ерозионих процеса);
- ризика од нарушавања предеоних карактеристика просторне целине.

При процени могућих утицаја вредновани су позитивни ефекти и разматрани су са аспекта:

- заштите и унапређења природних вредности на планском подручју спречавањем загађивања, односно минимизирање и свођење утицаја у законске оквире;
- заштите и унапређења квалитета површинских и подземних вода;
- контроле емисија у ваздух;
- унапређења животне средине, са аспекта управљања отпадним водама, заштите површинских, подземних вода и земљишта, заштита изворишта водоснабдевања од загађивања директно, и заштите здравља становништва директно и индиректно;
- реализације планираних коридора инфраструктуре на подручју Плана;
- смањења изложености становништва загађеној животној средини;
- инвестирања у заштиту животне средине;
- заштите од појава прекомерне буке, посебно у зонама осетљивих рецептора;
- обавезног контролисаног управљања отпадом.

3.2. Еколошка валоризација Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

На основу утврђених потенцијала и евидентираних ограничења у простору на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и Стратешке процене утицаја на животну средину на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. карактеристика постојећег стања и карактеристика планских решења, односно постојеће и планиране намене, извршена је еколошка валоризација простора у обухвату планског документа. Општи циљеви еколошког вредновања простора Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.:

- утврђивање и валоризовање кључних потенцијала простора у обухвату Плана;
- идентификација постојећих конфликта и ограничења (просторних, еколошких);
- процена просторно-еколошких капацитета подручја Плана;
- дефинисање просторно-еколошке матрице подручја Плана за одрживи развој.

Посебни циљеви еколошког вредновања простора Просторног плана општине Трговиште:

- дефинисање еколошке целине и еколошке зоне;
- утврђивање услова за планирање намене простора у еколошкој целини и еколошкој зони;
- дефинисање еколошки прихватљивих пројеката, објеката, пратећих садржаја и инфраструктуре;
- дефинисање услова и мера за планирање пројеката, услова за спречавање просторних и еколошких конфликта, као и услова еколошке компензације у простору;
- утврђивање обавезних еколошких смерница и мера за реализацију планиране намене простора;
- утврђивање обавезних еколошких мера и услова за реализацију пројеката у процесу имплементације планског документа;
- утврђивање обавезних смерница и мера заштите и мониторинга животне и друштвене средине.

Подручје Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., је валоризовано на основу постојећег, односно затеченог стања, процењених значајних утицаја у границама планског документа као и из непосредног и ширег окружења, карактеристика планираних намена, објеката, садржаја и инфраструктуре, као и идентификованих ограничења, специфичности и условљености у простору.

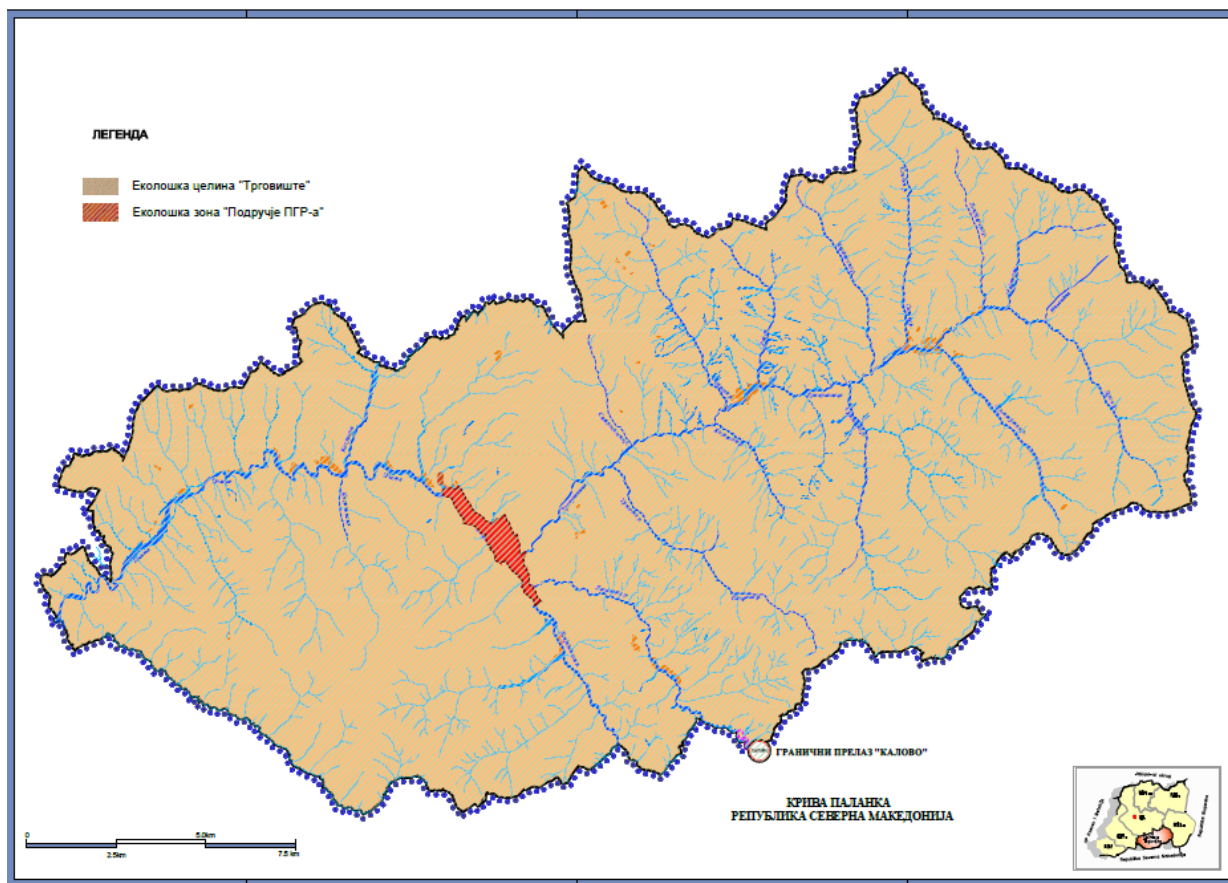
Валоризација је извршена у циљу усклађивања развоја планског подручја према критеријумима економске оправданости и одрживости и еколошке прихватљивости. Концепт заштите и унапређења животне средине за подручје Просторног плана општине Трговиште заснован је на:

- заштити и унапређењу простора, природних вредности и културних добара у подручју измена и зонама од значаја за животну средину шире просторне целине;
- санацији и ревитализацији свих деградираних површина, постојећих и оних које ће настати и унапређењу еколошких услова подручја Плана;
- инфраструктурном опремању и комуналном уређењу, пре свега зона које трпе утицаје од планираних активности као компензациона мера, у циљу унапређења стања животне средине и живота локалног становништва (пре свега у циљу управљања отпадним водама и отпадом);
- максимално озелењавање простора, очување и заштита постојећег зеленила, поправљање и унапређење предеоних карактеристика подручја планираних активности;

- заштити квалитета површинских, подземних вода и заштити земљишта у зонама планираних радова и непосредном окружењу (зонама локалних путева, зона становања, потенцијалних позајмишта);
- заштити квалитета ваздуха, контрола емисија из емитера и површина које представљају изворе емисија у ваздух (издувни гасови, прашина);
- акустичком зонирању, заштити и спречавању прекомерне емисије буке у повредивим зонама и објектима, у зонама осетљивих рецептора;
- организованом систему и плановима управљања отпадом и отпадним водама;
- превенцији и контроли свих извора загађивања воде, ваздуха, земљишта;
- превенцији удеса и удесних ситуација;
- мониторингу стања животне средине.

У циљу одрживог и еколошки прихватљивог управљања простором, природним вредностима, животном и друштвеном средином у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., Стратешком проценом утицаја је извршена валоризација простора. Да би се проценили могући утицаји стратешког и осталог карактера, ефекти и последице по животну и друштвену средину, здравље и безбедност становништва и свих корисника простора, извршено је вредновање планског обухвата са аспекта заштите животне средине, као подлога за најбоље понуђено варијантно решење за даљи одрживи развој.

На основу просторно-положајних карактеристика анализираних подручја планског документа, постојећих ограничења и еколошких конфликта, постојеће намене, обавезујућих смерница и мера заштите животне средине које су услов за планирану намену и имплементацију Просторног плана општине Трговиште, односно реализацију планираних садржаја, инфраструктуре, подручје Плана се вреднује као: **Еколошка целина „Трговиште“** и **Еколошка зона „Подручје ПГР-а“**.

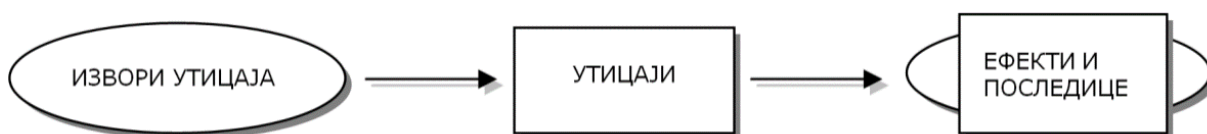

Слика бр. 6: Еколошка валоризација простора

Како би се створили услови за даљи одрживи развој у границама еколошке целине и еколошке зоне, неопходно је да реализацију пројеката прати примена обавезних мера за спречавање и ублажавање потенцијално негативних утицаја на стање у простору и животној средини, односно изврши обавезан поступак процене утицаја на животну средину на хијерархијски нижем нивоу.

3.3. Приказ процењених утицаја Плана на животну средину

Утицаји Просторног плана општине Трговиште анализирају се на релацији: извори утицаја - утицаји - ефекти и последице. Извори утицаја на квалитет животне средине могу бити планска решења Просторног плана, у позитивном и негативном смислу. Вредновањем планских решења могуће је извршити вредновање утицаја Плана на животну средину и дати процену ефеката у простору и животној средини.

Од значаја за животну средину су решења која се односе на просторни положај планираних намена простора и планиране инфраструктуре. Кључни извори позитивних и потенцијално негативних утицаја су планска решења за реализацију:

- еколошки прихватљивих пројеката, објеката, инфраструктурних коридора и пратећих садржаја;
- планиране инфраструктуре за потпуно опремање простора на који ће нови плански документ утицати, директно или индиректно;
- планова управљања отпадом и отпадним водама, који/које настаје/настају или могу настати у свим фазама реализације;
- плана заштите од удеса.

Од значаја за животну средину су решења која се односе на избор планираних пројеката и планираних инфраструктурних и комуналних опремања на подручју Просторног плана општине Трговиште. Утицаји на животну средину, генерално, могу бити механички, физички, хемијски, а објекат утицаја су медијуми животне средине преко којих се утицаји преносе или на која се одражавају.

У Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештаја о СПУ) анализирају се следећи чиниоци животне средине:

- природне вредности животне средине (ваздух, површинске и подземне воде, земљиште, биодиверзитет, предеоно-пејзажне вредности, морфолошке и орографске карактеристике простора);
- карактеристике планираних намена и планираних пројеката.

Последице утицаја у простору и животној средини су промене особина, изгледа или функције просторних карактеристика и чиниоца животне средине, а ефекти могу бити позитивни или негативни или стање без промена, што представља карактеристике утицаја.

Процена утицаја на животну средину за предметни обухват, извршена је у односу на карактеристике утицаја које планска решења могу имати на животну средину, у односу на: врсту утицаја, дужину трајања, извор и развој утицаја, реверзибилност, могућност анулирања утицаја, трајност, континуитет, важност (значај) утицаја и степен и карактер потребних интервенција. У односу на време трајања утицаја, дефинисани су: привремени

- повремени, дуготрајни ефекти и последице. Ефекти односно последице, сагласно наведеној категоризацији, могу бити:

- у односу на врсту утицаја - позитивни (повољан, врло повољан), негативни (врло негативан, већи, мањи), нулти/без утицаја;
- у односу на време (дужину) трајања - привремени/повремени, дуготрајни/дугорочни;
- у односу на развој утицаја - једноставни, кумулативни, синергетски;
- у односу на извор утицаја - директни, индиректни;
- у односу на реверзибилност - реверзибилни, иреверзибилни;
- у односу на трајност утицаја - дуготрајан, инцидентан;
- у односу на континуитет - континуалан, дисконтинуалан;
- у односу на значај - изразито мали значај, мали значај, средњи значај, врло велики значај.

Поступак оцењивања квалитета животне средине и очекиваних ефеката Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., вршен је на основу вредновања могућих еколошких утицаја (позитивних и негативних). Величина утицаја представља приказ штете или користи од процењеног деловања на квалитет подземних и површинских вода, ваздуха, земљишта, пејзажне карактеристике просторних целина и појаса, природна и културна добра, односно укупни капацитет и квалитет животне средине.

Значај утицаја представља размере физичког простора који може бити изложен деловању промена у простору и животној средини. Утицаји, односно последице, према карактеристикама оцењени су негативним или позитивним предзнаком. Утицаји, односно последице, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене.

Табела бр. 9: Критеријуми за оцењивање величине утицаја (модификована PADC методологија)

Величина утицаја	Ознака	Значење симбола
врло негативан (критичан)	-3	значајно оптерећује капацитет простора и животне средине
већи	-2	у већој мери нарушава стање животне средине
мањи	-1	у мањој мери нарушава животну средину
нема утицаја	0	нема директних утицаја на животну средину
позитиван	+1	мање позитивне промене и утицаји у животној средини
повољан	+2	повољне промене и утицаји на квалитет животне средине
врло повољан	+3	промене битно побољшавају квалитет животне средине

Значај утицаја процењен је у односу на просторне размере на којима се може остварити утицај планираних намена и очекиваних активности у простору Плана, али и непосредног и ширег окружења. Критеријуми за оцењивање размера утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. су:

- локални – локацијски – утицаји на нивоу Просторног плана општине Трговиште;
- градски - утицаји од значаја за подручје општине Трговиште;
- регионални – утицаји од значаја за ширу просторну целину – регион;
- национални – утицаји од значаја за ниво Републике Србије.

Табела бр. 10: Критеријуми за вредновање просторних размера утицаја

Значај утицаја	Ознака	Опис
национални	IV	могући утицаји на нивоу Републике Србије
регионални	III	могући утицаји на ширу просторну целину

Градски/општински	II	могући утицаји на нивоу општине Трговиште
локални (локацијски)	I	могући утицаји на нивоу Просторног плана општине Трговиште

Процена могућих утицаја на животну и друштвену средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., обухвата:

- вредновање чинилаца животне средине у поступку процене утицаја стратешког карактера (укључујући квалитет ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта, микроклиматских карактеристика, буке и вибрација, карактеристика биодиверзитета, карактеристика зеленила);
- смернице и мере за превентивно деловање, спречавање и ограничавање свих значајних негативних и потенцијално негативних утицаја, спречавање просторних конфликта (конфликти планираних намена, функција, садржаја) и увођење еколошке компензације за увећање позитивних ефеката Плана на животну и друштвену средину;
- начин на који су, при процени, узете у обзир карактеристике утицаја Плана (вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија, локација, просторно-географска област, природна и културна добра, број изложених становника, кумулативна и синергетска природа утицаја).

Циљ еколошког вредновања простора (просторно еколошке целине и еколошке зоне) је:

- процена могућих утицаја стратешког карактера у планском обухвату;
- процена могућих утицаја стратешког карактера еколошке целине и зоне на окружење;
- утврђивање општих и специфичних утицаја и појава у анализираном простору;
- процена позитивних утицаја у простору, животној и друштвеној средини;
- процена могућих негативних ефеката по животну средину, који постоје или могу настати због карактеристика постојећег стања и планираних пројеката и активности, постојећих конфликта и ограничења у простору и карактеристика планираних промена.

Стратешка процена Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. са аспекта еколошке прихватљивости и одрживости, представља важан корак у поступку доношења одлуке за усвајање:

- планираних намена, начина коришћења и уређења простора;
- планиране инфраструктуре;
- прихватљивог (дозвољеног) степена утицаја на природу, животну и друштвену средину.

Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (Извештај о СПУ) представља вредновање са аспекта:

- примењених мера превенције, мера за спречавање и минимизирање потенцијално штетних утицаја на стање и квалитет ваздуха, површинских вода, земљишта, подземних вода и појаве буке и вибрација, нејонизујућег зрачења, биодиверзитет, зеленила и предеоних вредности, генерисања отпадних вода и отпада и укупан капацитет и квалитет животне средине на планском нивоу;
- рационалног, еколошки прихватљивог избора планираних коридора, пратећих објеката и садржаја и осталих планираних пројеката;
- обавезне имплементације свих мера за спречавање и отклањање могућих значајних утицаја и последица стратешког карактера у простору и животној средини подручја Просторног плана општине Трговиште.

За потребе процене утицаја, као оквир граничних капацитета животне средине подручја Плана, коришћени су услови и подаци надлежних институција и ималаца јавних

овлашћења, Нацрт Плана, док је постојеће стање дато као процена на основу увида на терену и евидентирања потенцијалних извора загађивања и потенцијалних ризика, од значаја за предметну просторну целину.

Табела бр. 11: Вредновање примењених индикатора

ВРЕДНОВАЊЕ ПРИМЕЊЕНИХ ИНДИКАТОРА				
ОПШТИ ПРОСТОРНИ ЦИЉЕВИ		ИНДИКАТОРИ	ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	
			ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ	ПЛАНИРАНО СТАЊЕ
1.	ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ			
	1.1.Ваздух	<ul style="list-style-type: none">емисије у ваздух (таложне материје, чађ, SO_x, NO_x, CO, озон)саобраћајиндустријаенергенти (гасификација, топлификација)	-1/I/II/III	+2/I/II/III
	1.2. Вода	<ul style="list-style-type: none">квалитет површинских и подземних водаpH, НРК, BPK5, органско оптерећење, микробиолошке карактеристикетретман отпадних вода - постројења, уређаји за третманкапацитети и услови канализања и пречишћавања отпадних водакапацитети и услови водоснабдевања	-2/I/II/III/IV	+1/I/II/III/IV
	1.3. Земљиште пољопривредно и остало	<ul style="list-style-type: none">деградација, ерозиони процесизагађеност земљишта (pX, опасне и штетне материје)промена намене површинаструктура и стање састојина	-1/I/II	+1/I/II/III
	1.4. Шуме	<ul style="list-style-type: none">степен шумовитости	+1/I/II/III	+2/I/II/III
	1.5. Биодиверзитет	<ul style="list-style-type: none">заступљеност врстабројност популацијаочуваност биодиверзитета	0	+1/I/II/III
	1.6. Пејзажне карактеристике	<ul style="list-style-type: none">природне вредности	0	0
2.	ПРЕДОНЕ ВРЕДНОСТИ			
	2.1. Степен деградације	<ul style="list-style-type: none">загађене локације, зоненепланска изградњаексплоатација минералних сировина	-1/I/II/III	+1/I/II/III
	2.2. Природни екосистеми	<ul style="list-style-type: none">заступљеност природних и блископриродних екосистема	+2/I/II/III	+2/I/II/III
	2.3. Преоне карактеристике	<ul style="list-style-type: none">тип предела		
3.	СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ			
	3.1. Уређеност зеленила	<ul style="list-style-type: none">заступљеност и процентуално учешће уређеног зеленила	-1/I/II	+1/I/II
	3.2. инфраструктурна опремљеност	<ul style="list-style-type: none">саобраћајводоснабдевањеканализација	-1/I/II/III	+2/I/II/III/IV
	3.3. културна добра	<ul style="list-style-type: none">стање и статусдоступност и репрезентативност	0	+1/I/II/III
4.	ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ			

	Број становника	<ul style="list-style-type: none"> број корисника простора број становника општине 	-1/I/II/III	+1/I/II/III
	Квалитет живота становника	<ul style="list-style-type: none"> здравље становника запосленост 	-1/I/II/III	+1/I/II/III
5.	УСЛОВИ - ПАРАМЕТРИ			
	5.1. Урбанистички параметри	<ul style="list-style-type: none"> правила грађења и уређења величина парцеле степен изграђености 	-1/I/II	+2/I/II
	5.2. Бука	<ul style="list-style-type: none"> изложеност становништва саобраћај, индустрија стање комуналне буке 	-1/I/II	+1/I/II
	5.3. Отпад	<ul style="list-style-type: none"> План управљања отпадом покривеност територије организованим прикупљањем отпада депонија „Метерис“ неконтролисана сметлишта 	-2/I/II/III	+1/I/II/III
	5.4. Комунална хигијена	<ul style="list-style-type: none"> ниво достигнуте комуналне хигијене 	-1/I/II/III	+1/I/II/III
6.	ИНСТИТУЦИОНАЛНИ КАПАЦИТЕТИ	<ul style="list-style-type: none"> општинска норматива контрола - мониторинг доступност информација о животној средини 	+1/I/II/III	+2/I/II/III

3.4. Начин вредновања чиниоца животне средине у поступку процене утицаја Плана на животну средину, мере за спречавање, ограничавање и компензацију негативних утицаја

У циљу заштите и унапређења животне средине на планском подручју као и у зонама на које намене планског документа могу утицати, Стратешком проценом утицаја планских решења на животну средину, дефинисане су мере за спречавање и ограничење негативних и повећање позитивних утицаја на животну и друштвену средину. Смернице и мере су дефинисане на основу процене постојећег стања, природних и створених вредности, процењеног капацитета животне средине, планираних намена и идентификације могућих негативних утицаја и извора загађења на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Приликом дефинисања мера заштите животне средине узета је у обзир хијерархијска условљеност Плана и Стратешке процене утицаја, па су у мере заштите уграђене смернице докумената вишег хијерархијског нивоа које се односе на планско подручје. У мере су интегрисани услови и мере од значаја за заштиту животне и друштвене средине прописане од ималаца јавних овлашћења, прибављених за потребе израде Плана и Стратешке процене утицаја на животну средину.

Смернице и мере заштите, као обавезујуће, имају за циљ да све значајне утицаје на животну средину сведу у оквире и границе прихватљивости, односно спрече угрожавање животне средине и квалитет живота локалног становништва и свих корисника простора. Смернице и мере заштите простора и животне средине спречавају еколошке конфликти, омогућавају развој и реализацију планираних намена у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

С обзиром на обавезу очувања еколошког капацитета простора за безбедан живот локалног становништва и очување заступљених екосистема и разноврсности биодиверзитета у обухвату Просторног плана и окружењу, за потребе одрживог планирања извршена је детаљна анализа, процена потенцијалних ограничења и валоризација потенцијала.

3.4.1. Заштита ваздуха

Заштита квалитета ваздуха на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. се спроводи у циљу спречавања кумулативних ефеката негативних утицаја планираних садржаја са негативним утицајима из окружења.

Заштита ваздуха обухвата планирање мера за имплементацију Плана које могу имати сложени карактер, кумулативно и синергијско дејство на квалитет ваздуха. Све смернице и мере заштите ваздуха морају се спроводити у складу са:

- *Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21 (др. закон));*
- *Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање („Сл. гласник РС”, бр. 6/16 и 67/21);*
- *Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);*
- *Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС”, бр. 111/15 и 83/21);*
- *Уредбом о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Сл. гласник РС”, бр. 5/16);*

Управљања квалитетом ваздуха на подручју Просторног плана општине Трговиште је потребно успоставити кроз:

- увођење јединственог система праћења и контроле нивоа загађености и одржавање базе података о квалитету ваздуха;
- утврђивање надлежности;
- успоставље локалне мреже и услова под којима се врши мониторинг;
- утврђивање обавезе надлежног органа да релевантне податке о квалитету ваздуха доставља Агенцији за заштиту животне средине и обезбеди доступност података јавности.

У циљу заштите квалитета ваздуха потребно је:

- повећати енергетску ефикасност и повећати степен коришћења еколошки прихватљивих извора енергије;
- успоставити мониторинг квалитета ваздуха према програму, са мерним местом за праћење квалитета ваздуха;
- перманентно одржавати висок степен комуналне хигијене;
- за све постојеће и планиране пројекте, објекте, пратеће садржаје и радове, који представљају изворе загађивања ваздуха, обавезн је поступак процене утицаја на животну средину и примене најбоље доступне технике и технологије у циљу спречавања и смањена емисије штетних и опасних материја у животну средину;
- у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр.114/08) покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о потреби процене утицаја на животну средину, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину.

Опште смернице и мере заштите ваздуха:

- обавезна је контрола свих емисија у ваздух, у границама планског документа, у складу са законским и подзаконским актима и прописаним граничним вредностима на подручју Просторног плана општине Трговиште;
- очување и унапређење постојећих појасева заштитног зеленила и прилагођавање функцији заштите од аерозагађења пројектом пејзажног уређења, уз коришћење претежно аутохтоних врста, уклопљених у амбијент и предео;
- подизање нивоа комуналне хигијене на подручју Плана;
- реконструкција градских и осталих саобраћајница за меродавно саобраћајно оптерећење;
- подстицање коришћења еколошки прихватљивијих енергената, обновљивих извора енергије и увођење енергетске ефикасности;
- обострано/једнострано озелењавање саобраћајница свих рангова и категорија и озелењавање свих површина у функцији саобраћаја (паркинг-простора, платоа);
- сви постојећи и планирани производни и други погони, који представљају изворе аерозагађивања у обавези су да примене најбоље доступне технике и технологије у циљу спречавања и смањена емисије штетних и опасних материја у ваздух и животну средину;
- за случај прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, предузети додатне техничко-технолошке мере како би се концентрације загађујућих материја свеле у законом прописане вредности;
- извршити озелењавање планског подручја, аутохтоним дрвенастим и жбунастим, брзорастућим врстама, отпорним на загађење, при чему треба избегавати алергене врсте;
- реконструкција постојећих и реализација нових пројеката (објеката, технологија, инфраструктуре) потенцијалних загађивача ваздуха, могућа је уз поступак процене утицаја на животну средину, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 114/08);

- заштитити постојећи зелени фонд и извршити реконструкцију zelenih површина на местима где су оне деградиране или су планиране, уз стриктно поштовање принципа аутохтоности;
- у зонама комплекса производних и комерцијалних делатности интегрисати зелене површине; избор садног материјала мора бити од аутохтоних и неалергених врста;
- заштиту ваздуха од загађивања спроводити на основу програма мониторинга, са мерним местима за праћење квалитета ваздуха, који мора бити интегрални део мониторинга квалитета ваздуха на подручју општине Трговиште;
- неопходна је стална едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине;
- у циљу спречавања негативних утицаја на животну средину и здравље становништва и побољшања постојећег стања у оквиру ове еколошких целина, зона и појаса потребно је спроводити мере заштите животне средине: реализација пројекта (објекта, садржаја и извођење радова) мора садржати инструменте директне заштите животне средине (спречавање и минимизирање потенцијално штетних утицаја и негативних ефеката по животну средину), због чега је обавезно покретање поступка процене утицаја за пројекте, радове и објекте који могу утицати на квалитет и капацитет животне средине у складу са важећом законском регулативом и Уредбом о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08).

Посебне смернице и мере заштите ваздуха

Оператер стационарног извора загађивања ваздуха у обавези је:

- да спроведе мере за смањење загађивања ваздуха у поступку пројектовања, градње и редовног рада (експлоатације);
- емисионе вредности у ваздух одржава у границама прописаним Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Сл. гласник РС”, бр. 111/15 и 83/21);
- за случај прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздух, предузме техничко-технолошке мере или да обустави технолошки процес, како би се концентрације загађујућих материја свеле у прописане вредности;
- да преко акредитоване лабораторије врши испитивање квалитета ваздуха на начин који се прописује Студијом о процени утицаја на животну средину, а у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр.135/04 и 36/09);
- за случај да се у процесу обављања делатности јавља еманација гасова непријатних мириса и аеросола, посебно за време изразито сушног периода, или услед доминантних ветрова одређеног правца, примењује мере које ће довести до редукције иритирајућих мириса;
- за планирани, новоизграђени или реконструисани стационарни извор загађивања за који није прописана обавеза израде студије о процени утицаја на животну средину, оператер је дужан да пре пуштања у рад прибави дозволу;
- да ако обавља делатност производње, одржавање и/или поправке сакупљања, обнављања и обраде, контролу коришћења, стављања на тржиште, трајног одлагања и искључивања из употребе производа и опреме који садрже супстанце које оштећују озонски омотач, у обавези су да прибаве дозволу ресорног Министарства.

3.4.2.Заштита вода

Мере заштите површинских и подземних вода ће се спроводити у складу са циљевима заштите природне и животне средине, односно очувања живота и здравља људи,

спречавања загађивања вода на планском подручју, обезбеђења водоснабдевања и несметаног коришћења вода за различите намене.

Заштита и унапређење квалитета површинских и подземних вода заснована је на мерама и активностима којима се њихов квалитет штити и унапређује, преко мера забране, превенције, обавезујућих мера заштите, контроле и мониторинга, у циљу очувања квалитета живота, живог света, постизања стандарда квалитета животне средине, смањења загађења, спречавања даљег погоршања стања вода и обезбеђење нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене.

Стратешка процена утицаја на животну средину даје основне мере заштите вода које је неопходно даље спровести на хијерархијски нижем нивоу (разрада и конкретизација кроз поступак процене утицаја на животну средину и Студију о процени утицаја на животну средину за сваки пројекат за који се захтева процена утицаја).

У циљу спречавања, ограничења и компензације негативних утицаја Плана на површинске и подземне воде, неопходно је спроводити строге мера заштите за реализацију планираних пројеката, објеката, пратећих садржаја и дозвољених технологија и делатности.

Све смернице и мере заштите вода морају се спроводити у складу са:

- *Законом о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 (др. закон));*
- *Уредбом о утврђивању Водопривредне основе РС („Сл. гласник РС”, бр. 11/02);*
- *Уредбом о класификацији вода („Сл. гласник СРС”, бр. 5/68);*
- *Уредбом о категоризацији водотока („Сл. гласник СРС”, бр. 5/68);*
- *Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);*
- *Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 24/14);*
- *Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 50/12);*
- *Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Сл. гласник РС”, бр. 96/10);*
- *Правилником о одређивању граница подсливова („Сл. гласник РС”, бр. 54/11);*
- *Правилником о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС”, бр. 31/82);*
- *Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник СР”, бр. 33/16);*
- *Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС”, бр. 74/11);*

У циљу заштите, спречавања, ограничења и компензације негативних утицаја на површинске и подземне воде, неопходна је:

- изградња насељске канализационе мреже;
- прикључење индустријских објеката на канализациону мрежу уз обавезан предtretман отпадних вода у зависности од технолошких процеса производње;
- изградња централног постројење за пречишћавање отпадних вода и локалних насељских постројења, у складу са мрежом насеља;
- контрола свих јавних бунара који нису у функцији;
- заштита изворишта водоснабдевања у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања санитарне заштите изворишта за водоснабдевање („Сл. гласник РС” бр. 92/08), забрана објеката, технологија и активности које могу

проузроковати загађења, као и контролисана употреба пестицида и ђубрива у зонама утицаја, уз прилагођавање пољопривредне производње условима заштите водоносних слојева;

Управљање водним ресурсима представља обавезу да се на подручју Просторног плана општине Трговиште, у складу са законском регулативом:

- успостави интегрално управљање водама, водним објектима и водним земљиштем;
- обезбеди добар еколошки статус површинских вода, квалитет структуре и функционисања акватичних екосистема површинских вода;
- спречи директно и индиректно загађивање (уношење супстанци или топлоте воду или земљу које могу бити штетне по људско здравље, квалитет акватичних екосистема, приобалних екосистема);
- обезбеди заштита, унапређење и обнављање свих површинских вода у циљу остваривања доброг статуса површинских и подземних вода.

Опште смернице и мере заштите вода:

- обавезно је очување квалитета вода водотокова, извора, бунара и одржавање зона заштите површинских водотокова и изворишта водоснабдевања;
- спречавање даљег загађења река које протичу кроз планско подручје, нарочито реке Пчиње и Трипушнице и подизање квалитета воде на виши ниво;
- неопходно је вршити праћење квалитета површинских вода на подручју Просторног плана општине Трговиште;
- забрањено је упуштање свих врста отпадних вода које садрже хазардне и загађујуће супстанце изнад прописаних граничних вредности емисије, а које могу довести до погоршања тренутног стања свих површинских и подземних вода на анализираном подручју, као и низводном подручју;
- обавезне су мере заштите вода речног корита и приобаља (форланда) свих водотокова у анализираном подручју Плана;
- забрањено је испуштање свих отпадних вода у стајаће воде, ако је та вода у контакту са подземном водом, која може проузроковати угрожавање доброг еколошког или хемијског статуса стајаће воде;
- при извођењу свих радова на реализацији планираних инфраструктурних пројеката, објеката, пратећих садржаја и остале инфраструктуре, обавезне су мере техничке и еколошке заштите од загађивања површинских вода, подземних вода и земљишта;
- предвидети решење евакуације санитарних, фекалних и других отпадних вода; Отпадне воде не упуштати у постојеће регулисане и нерегулисане водотоке без претходног третмана до нивоа квалитета воде водотока у који се воде упуштају (системи за пречишћавање отпадних вода); Стога је неопходно изградити Постројење за пречишћавање отпадних вода општине Трговиште;
- обавезна је реконструкција и изградња канализационе мреже у деловима планског подручја који нису покривени канализационом мрежом;
- канализациону мрежу планирати сепаратног типа, посебно за атмосферске отпадне воде и посебно за санитарне отпадне воде;
- у деловима планског подручја који нису покривени канализационом мрежом, дозвољене су искључиво водонепропусне септичке јаме или постројења/уређаји за третман фекалних отпадних вода, као прелазно решење до изградње канализационе мреже;
- обавезна је изградња уређаја и постројења за третман свих технолошких отпадних вода у оквиру појединачних радних комплекса;
- забрањено је коришћење напуштених бунара као септичких јам;
- забрањено је испуштање у јавну канализациону мрежу свих отпадних вода које садрже хазардне супстанце изнад прописаних вредности, које могу штетно

деловати на могућност пречишћавања вода, које могу оштетити канализациони систем и постројење за пречишћавање вода, које могу негативно утицати на здравље лица која одржавају канализациони систем;

- забрањено је депоновање, просипање и остављање у зони форланда и корита за велику воду река и осталих природних и вештачких водотокова, било каквих материјала који могу загадити воде;
- све отпадне воде се, пре упуштања у реципијент, морају пречишћавати до квалитета прописаног Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- утврдити карактеристике реципијента у зонама испуста пречишћених отпадних вода из планског обухвата, извршити хидролошко-хидрауличке прорачуне и одредити њихове квантитативне и квалитативне параметре;
- заштиту од поплава извести активним мерама ублажавања поплавних таласа;
- регулацију мањих водотока, треба обављати по принципима „натуралне регулације“, која подразумева што мању употребу грубих вештачких интервенција (кинетирања корита, облагања целог попречног профила каменом и бетоном) како би се у целости очували водени екосистеми и непосредно приобаље;
- при регулацији водотока у зони насеља, поред функционалних критеријума, примерити и урбаним, естетским и другим условима који оплемењују животну средину;
- уклањање „дивљих депонија“ на обалама река и поштравање казнене политике из ове области како би се спречило њихово поновно стварање;
- забрањено је неконтролисано уклањање вегетације са обала водотока, формирање комуналних депонија на обалама река и депоновање било каквог материјала на обалама водотока;
- забрањено је коришћење ђубрива или средстава за заштиту биља у обалном појасу ширине до 5 m од свих водотокова;
- забрањено је депоновање, просипање и остављање у зони форланда и у корита за велику воду природних и вештачких водотока, било каквих материјала који могу загадити воде;
- забрањено је прање возила, машина, опреме и уређаја у површинским водама и на водном земљишту.

Посебне мере заштите површинских и подземних вода - обавезе носиоца пројекта/оператера:

- за комплексе/објекте у којима настају индустријске, односно технолошке отпадне воде, термичке отпадне воде, обавезно је обезбедити предtretман технолошких и осталих категорија отпадних вода на извору настанка, до захтеваног нивоа;
- ако је пријемник пречишћених отпадних вода природни реципијент (водоток, канал), утврдити карактеристике реципијента у зонама испуста пречишћених отпадних вода сваког генератора отпадних вода, извршити хидролошко-хидрауличке прорачуне и одредити њихове квантитативне и квалитативне параметре;
- за сваки комплекс у коме се генеришу отпадне воде, обавезан је сепаратни систем канализације за:
 - условно чисте атмосферске воде;
 - потенцијално зауљене атмосферске воде;
 - санитарно – фекалне отпадне воде;
 - технолошке отпадне воде са системом (уређајем) за предtretман/tретман до захтеваног нивоа за упуштање у реципијент;
- све отпадне воде, које настају на планском подручју, пре упуштања у реципијент, морају бити пречишћене, применом одговарајућег третмана, до нивоа који не представља опасност за природне процесе и на начин који не умањује могућност

њиховог вишенаменског коришћења, у складу са Законом о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 (др. закон));

- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у реципијент или јавну канализацију дужни су да изграде погоне или уређаје за пречишћавање отпадних вода до захтеваног нивоа;
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода, који отпадне воде испуштају у јавну (насељску) канализацију дужни су да од надлежног органа градске управе исходују Акт о испуштању отпадних вода у јавну канализацију;
- потенцијално зауљене атмосферске воде са платоа, саобраћајница и других манипулативних платоа и површина, сакупљати, каналисати и одводити на пречишћавање у таложнике сепараторе уља и масти, пре упуштања у реципијент;
- чишћење таложника-сепаратора уља и масти се мора поверити на даљи третман искључиво, овлашћеном оператеру који има дозволу за управљање опасним отпадом; управљање опасним отпадом мора пратити документ о кретању опасног отпада;
- у зонама свих потенцијалних утицаја на квалитет подземних вода пројеката/објеката сваког комплекса посебно, обавезно је постављање пијезометара за континуално контролисање и праћење квалитета подземних вода;
- сви објекти за сакупљање и третман отпадних вода морају бити водонепропусни и отпорни на агресивне компоненте, како би се спречило зачађивање земљишта и подземних вода услед процуривања или хаваријског изливања;
- забрањено је свако неконтролисано одлагање свих врста и категорија неопасног и опасног отпада, ван локација за ту намену у на планском подручју;
- генератори отпадних вода, који имају уређаје/постројења за пречишћавање отпадних вода (предтретмане) у обавези су да испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
- контролу и испитивање квалитета отпадних вода врши овлашћена, односно акредитована лабораторија, у складу са Законом о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 (др. закон));
- после пречишћавања, а пре упуштања у реципијент, обавезна је уградња уређаја за мерење и регистровање количина испуштених пречишћених отпадних вода и дефинисање мерног места за узимање узорака за испитивање квалитета пречишћених отпадних вода;
- извештај о извршеним мерењима квалитета воде достављати квартално Јавном водоводном предузећу, надлежном Министарству и Агенцији за заштиту животне средине;
- редовно одржавати и контролисати рад постројења за третман (прераду) отпадних вода у границама Плана;
- у случају хаваријског изливања, просипања опасних и штетних материја, обавезна је хитна санација угрожене локације; приступа се одговору на удес (одмах се чисти задрљана и загађена површина, уклања се загађен слој земљишта како загађујуће материје не би доспеле до подземних вода, а управљање тако насталим опасним отпадом поверити оператеру са дозволом за управљање опасним отпадом);
- носиоци пројеката и оператери генератори отпадних вода у обавези су да изврше накнаду за загађивање вода (за непосредно или посредно загађивање воде), а који испуштају отпадне воде у сопствену канализацију, водоток, канале, врше сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и атмосферских вода системом јавне канализације, испуштају на пољопривредно, грађевинско или шумско земљиште загађујуће супстанце које на непосредан или посредан начин загађују воде, производе, односно увозе ђубрива и хемијска средства за заштиту биља и уништавање корова, као и детерџенте на бази фосфата;
- у циљу заштите реципијента Локална самоуправа мора донети Правилник о техничким и санитарним условима за упуштање отпадних вода у јавну канализацију, као саставни део Одлуке о коришћењу, управљању и одржавању

водоводне, фекалне и атмосферске канализационе мреже на територији општине; Овим Правилником се прописују услови и ниво загађења отпадних вода, које поједини технолошки процеси морају испунити при упуштању у мрежу јавне насељске канализације; Ово подразумева да индустрије које испуштају отпадне воде чији ниво загађења прелази одредбе прописане Правилником, морају градити своја интерна постројења/уређаје за пречишћавање отпадних вода (предтретман технолошких отпадних вода);

- сва изворишта - (простор око водозахватног објекта – акумулације и бунара за јавно водоснабдевање), односно подручја на којима се налази извориште водоснабдевања (акумулација и бунари за водоснабдевање насеља), морају бити заштићена од случајног и намерног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта, природни састав и квалитет воде;
- за заштиту изворишта водоснабдевања потребно је урадити Елаборат о зонама санитарне заштите, којим се утврђује површина и просторно пружање зона санитарне заштите;
- у циљу заштите вода у зони изворишта водоснабдевања (акумулација, бунари), све активности вршити у складу са Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл.гласник РС”, бр.92/08);
- у циљу контроле животне средине, заштите воде и водних тела од загађивања, потребно је, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр.114/08), покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о потреби процене утицаја на животну средину, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину.

Услови и мере зона санитарне заштите акумулације „Прохор“

Земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања акумулације „Прохор”, у складу са важећом законском регулативом, штите се од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта и здравствену исправност воде. Обавезно је уређивање и одржавање зона санитарне заштите и провођење мера забране, превенције, санације, спречавања, контроле и надзора, заштите и мониторинга стања.

За заштиту изворишта водоснабдевања потребно је:

- урадити елаборат о зонама санитарне заштите;
- утврдити површину и просторно пружање зона санитарне заштите.

Зона I санитарне заштите:

- забрањена је изградња и употреба објеката и постројења која нису у функцији изворишта водоснабдевања;
- забрањено је кретање возила у функцији изворишта ван утврђених траса, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији изворишта, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води, купање људи и животиња;
- забрањено је напајање стоке;
- забрањен је комерцијални узгој рибе;
- приступ овој зони дозвољен је само лицу које управља водоводом;
- забрањена је изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење других делатности наведених у зони II.

Зона II санитарне заштите:

- забрањена је стамбена изградња;
- забрањена је употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
- забрањена је употреба пестицида, хербицида и инсектицида;

- забрањено је узгајање, кретање и испаша стоке;
- забрањено је камповање, вашари и друга окупљања људи;
- забрањена је изградња и коришћење спортских објеката;
- изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
- продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
- забрањена је изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење других делатности забрањених у зони III.

Зона III санитарне заштите, успоставља се режим селективног санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине. У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
- испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
- изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
- експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
- неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
- неконтролисано крчење шума;
- изградња и коришћење ваздушне луке;
- површински и подповршински радови, минирање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
- одржавање ауто и мото трка.

3.4.3. Заштита земљишта

Опште мере заштите земљишта обухватају систем заштите земљишног простора и његово одрживо коришћење, које се остварује заштитом пољопривредног високобонитетног земљишта, рационалним коришћењем грађевинског земљишта и применом мера системског праћења квалитета земљишта и пољопривредног земљишта од значаја за производњу здравствено безбедних производа:

- праћење индикатора за оцену ризика од загађивања и деградације земљишта;
- спровођење ремедијационих програма за отклањање последица контаминације и деградације земљишног простора, изазваних природно, удесом или другим антропогеним активностима.

Све смернице и мере заштите земљишта морају се спроводити у складу са:

- *Законом о заштити земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 112/15);*
- *Законом о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/06, 65/08 (др. закон), 41/09, 112/15, 80/17, 95/18 (др. закон));*
- *Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 88/20);*
- *Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 30/18 и 64/19);*
- *Правилником о садржини пројекта ремедијације и рекултивације („Сл. гласник РС“, бр. 35/19);*

- *Правилником о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Сл. гласник РС”, бр. 23/94);*

У циљу заштите земљишта, обавеза локалне самоуправе је да успостави систем управљања земљиштем на принципима:

- заштите функција земљишта;
- заустављање деградације земљишта;
- обнављање деградираних земљишта;
- интеграције у друге секторске политике;

Опште мере заштите земљишта од загађивања и деградације:

- реализацију планираних промена и активности у складу са прописаним урбанистичким параметрима, правилима уређења и правилима грађења и еколошким условима и мерама;
- организовано управљање отпадом на подручју Плана које подразумева прикупљање, примарну селекцију, транспорт и одлагање;
- обавезно је планирање и спровођење превентивних мера заштите приликом коришћења земљишта, за све постојеће и планиране делатности за које се очекује да ће знатно оштетити функције земљишта;
- уклањање дивљих депонија са свих локација и увођење строжије казнене политике како би се спречило поновно формирање дивљих депонија;
- обавезна је санација и рекултивација постојећих деградираних површина у границама планског документа;
- промовисање ограничене примене агротехничких мера-органске пољопривреде;
- реконструкцију канализационе мреже како би се спречиле хаварије и изливање отпадних вода у земљиште;
- озелењавање и пошумљавање терена угрожених ерозијом и клизиштима;
- ремедијацију и рекултивацију напуштених локација и локација угрожених историјским загађењем;
- дефинисање и заштита квалитетног пољопривредног земљишта, односно планирање и градња на земљишту лошијег бонитета;
- на земљиштима чији је биљни покривач девастиран или деградиран, а која се не користе за пољопривреду и шумарство, планирати вегетацију у складу са условима терена;
- поштовање мера заштите животне средине, санације и еколошке компензације приликом експлоатације минералних сировина (надлежни орган не може издати одобрење за коришћење природних ресурса или добара без сагласности ресорног Министарства на пројекат који садржи мере заштите и санације животне средине).

Посебне мере заштите земљишта од загађивања и деградације:

- реализација планираних намена, пратећих садржаја и остале инфраструктуре, се мора спровести у складу са прописаним урбанистичким параметрима, правилима уређења и правилима грађења у границама Измена и допуна Просторног плана општине Трговиште;
- обавезно је, уз прописане урбанистичке параметре, поштовати и мере заштите земљишта;
- неопходно је успоставити мониторинг квалитета земљишта за сваки индустријски комплекс посебно, у складу са Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма („Сл. гласник РС”, бр. 88/10 и 30/18);

- обавезно је управљање свим врстама и категоријама отпада, за сваки комплекс и сваког оператера посебно; обавезна је континуирана контрола управљања отпадом у оквиру сваког појединачног радног и индустријског комплекса;
- генерално, у свим индустријским/радним комплексима, забрањено је одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и свих категорија опасног отпада (чврстог и течног отпада и отпадних материја) на/у земљиште;
- забрањено је одлагање и складиштење отпада и отпадних материја, на земљишту, грађевинском и пољопривредном, ван локација које су дефинисане и уређене за управљање отпадом, у складу са Локалним планом управљања отпадом;
- обавезна је заштита земљишта од ерозионих процеса; земљане радове вршити тако да се не угрози стабилност терена на локацији и у окружењу уз обавезне мере заштите од ерозија и појаве клизишта;
- носилац пројекта/оператер (или други облици промене својине), при свакој промени власништва, је у обавези да спроводе процену стања животне средине и одређивање одговорности за загађење животне средине;
- носилац пројекта/оператер (продавац или купац) је у обавези да изради извештај о стању земљишта, а за сваку трансакцију земљишта, на коме се дешава или се дешавала потенцијално загађујућа активност;
- носилац пројекта/оператер, потенцијални загађивач или његов правни следбеник, обавезан је да отклони узрок загађења и последице директног или индиректног загађења животне средине и сноси укупне трошкове, који укључују трошкове ризика по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животној средини;
- у случају да се будућим активностима на површинском копу утиче на загађивање околног замљишта, носилац пројекта/оператер у обавези је да изради извештај о стању земљишта који мора бити издат од стране стручне организације, акредитоване за узорковање и испитивање земљишта и воде према SRPS, ISO/IEC 17025 стандарду; носилац пројекта који деградира животну средину дужан је да изврши ремедијацију или санацију деградиране животне средине, у складу са пројектима санације и ремедијације на које ресорно Министарство даје сагласност;
- организовати систем заштитне вегетације дуж већих и прометнијих саобраћајница са акцентом на врсте које су најбољи апсорбенти загађујућих материја (јаблан, топола);
- заштиту земљишта остварити спровођењем мера и активности за заштиту од загађења и деградације ради очувања његових природних особина и функција, сагласно одредбама Члана 12. Закона о заштити земљишта („Сл. гласник РС“, бр. 112/15);
- у циљу контроле животне средине и заштите земљишта од загађивања, у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. године, при имплементацији и реализацији планираних намена потребно је, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројекта за које је обавезна процена утицаја и Листе пројекта за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 114/08) покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о потреби процене утицаја на животну средину, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину.

Мере заштите пољопривредног земљишта:

- одговарајућим мерама у пољопривреди, свести употребу пестицида и минералних ђубрива на нужни минимум уз подстицање система еколошке (биолошке, органске, биодинамичке, алтернативне) пољопривредне производње на теренима који су изван утицаја спољних загађивача животне средине;
- спречити паљење и спаљивање жетвених остатака на ораницама;
- забрањено је коришћење биоцидних производа у пољопривреди који могу довести до промена основних карактеристика земљишта;

- очување и унапређење постојећих вегетацијских покривача (пољозаштитни и шумски појасеви, забрани, шумски фрагменти, живице) у пољопривредним зонама око насеља;
- обавезно је очување плодности и поправљање бонитета, еколошко газдовање и унапређивање пољопривредних површина;
- неопходна је регулација водотока у циљу заштите од спирања и неповратног губитка педолошког слоја;
- усвојити програм контроле квалитета пољопривредног земљишта;
- неопходна је регулација водотокова (посебно бујичарских) и спровођење мера заштита од поплава;
- за наводњавање користити воду која испуњава стандарде за коришћење воде у пољопривреди и за производњу хране;
- усвајање програма перманентне едукације и промовисање правилне примене агротехничких мера у пољопривреди;
- пољопривредно земљиште очувати наменским коришћењем, успостављањем ефикасних механизма контроле спровођења одговарајућих урбанистичких и просторно-планских мера водећи рачуна о његовом потенцијалу и производној вредности;

3.4.4. Заштита и унапређење природе, природних добара и пејзажа

Заштита, очување и унапређење природе, природних добара, биодиверзитета, односно биолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине, остварује се усклађивањем активности, економских и друштвених развојних планова, програма, пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих ресурса и дугорочним очувањем природних екосистема и природне равнотеже.

Увидом у централни регистар заштићених природних добара и према Решењу 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завода за заштиту природе Србије, утврђено је да се у обухвату Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. налази Споменик природе „Вражји камен – Просечник“ са режимом заштите II степена, као и део заштићеног подручја Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ са режимом заштите II и III степена. Планском обухвату припада и еколошки значајно подручје „Пчиња“ еколошке мреже Републике Србије (IBA – значајна подручја за птице „Долина Пчиње“, IPA – значајна подручја за биљке „Долина Пчиње“ и РНА – значајна подручја за осолане муве „Пчиња“), утврђено Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. Гласник РС“, бр. 102/10). У границама Плана је евидентиран и већи број станишта заштићених птица и заштићених дивљих врста.

Предео изузетних одлика „Долина Пчиње“ обухвата подгорину Планина. Козјак и Старац, и долину реке Пчиње која раздваја ова два масива. Ток реке Пчиње је кроз развијен рељеф формирао и кањонски и равничарски ток између планина Козјак и Старца на супротној страни, у чијој се позадини налази Планина Рујан. На овом подручју преовлађују полидоминантне топлољубиве шуме и шикаре храста медунца (*Quercus pubescens*), цера (*Quercus cerris*), сладуна (*Quercus frainetto*), грабића (*Carpinus orientalis*), црног јасена (*Fraxinus ornus*), црвене клеке (*Juniperus oxycedrus*), мечје леске (*Corylus colurna*) и друге. Фауну карактерише кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibeli*), грчки гуштер (*Chalcidius ocellatus*), степски смук (*Coluber caspius*), даурска ластва (*Hirundo daurica*), јастреб кокошар (*Accipiter gentilis*), краткопрсти кобац (*Accipiter brevipes*) и друге.

Споменик природе „Вражји камен - Просечник“ налази се у долини реке Пчиње, у простору за који је доказано да је један од центара геодиверзитета и биодиверзитета. Представља изузетну природну вредност геоморфолошког карактера са стеновитим одсецима, ерозионим гредама и већим бројем остенака различитих димензија и облика насталих селективним деловањем процеса ерозије. У оваквом природном амбијенту високо изнад долиноског дна на ивици остенака налази се објекат културне баштине црква Св. Богородице на „Вражјем камену“.

Мере заштите природе ће се спроводити у складу са:

- *Законом о заштити природе („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/16 и 95/18 (др. закон) и 71/21);*
- *Законом о шумама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 89/15 и 95/18 (др. закон));*
- *Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр.102/10).*

Заштита природе обухвата:

- заштиту, очување и унапређење биолошке, геолошке и предеоне разноврсности,
- одрживо коришћење и управљање природним добрима и ресурсима,
- унапређење стања нарушених делова природе,
- усклађивање људских активности, економских и друштвених развојних планова и пројеката са одрживим коришћењем обновљивих и необновљивих природних ресурса,
- дугорочно очување природних предела и природне равнотеже.

Опште смернице и мере заштите, унапређење и очување природе, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности:

- управљање простором мора бити одрживо, уз рационално коришћење, уређење, заштиту расположивих природних ресурса;
- обезбедити очување и несметано функционисање заштићених подручја;
- планирати коришћење простора на основу утврђених граничних капацитета и уређења са комплетном инфраструктурном опремом;
- обавезно је очување и заштита постојећих природних и блиско-природних екосистема и елемената у обухвату планског документа, вредног зеленила (групација, појединачних примерака високог зеленила) и њихово интегрисање у планиране намене;
- предвидети потпуно инфраструктурно опремање по највишим еколошким стандардима; Непропусне септичке јаме, као прелазно решење до изградње канализационе мреже, треба да буду дефинисане као стандард за све објекте;
- уколико се током радова наиђе на геолошко-палеонтолошка документа или минералошко-петролошке објекте, за које се предпоставља да имају својство природног добра, извођач радова је дужан да у року од осам дана обавести Министарство заштите животне средине, као и да предузме све мере заштите од уништења, оштећења или крађе доласка овлашћеног лица;
- обавезне су мере заштите строго заштићених дивљих врста и заштићених врста, у циљу очувања биолошке разноврсности и природног генофонда;
- обавезне су мере спречавања свих радњи и поступака који негативно утичу на стање популација дивљих врста, уништавање њихових станишта, легла, гнезда или нарушавање њиховог животног циклуса;
- мере и активности заштите за очување приоритетних типова станишта предвидети у складу са Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Сл. гласник РС”, бр. 35/10);
- забрањено је коришћење, уништавање строго заштићених врста биљака, животиња и гљива и њихова станишта;
- у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС”, бр.102/10):
 - забрањено је уништавање и нарушавање станишта, као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
 - забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.);
 - забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;

- планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;
- предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;
- унапредити еколошке коридоре унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина, чија структура и намена подржава функције коридора;
- планирати очување компактних природних целина које су повезане природним коридорима (водотоцима, крајречна вегетација, вегетација поред путева);
- подизање зелених површина унутар насеља (паркови, скверови, баште, дрвореди) повољно утиче на смањење концентрације штетних гасова у ваздуху;
- очувати влажне ливаде, као и природне целине које су повезане водотоцима, крајречном вегетацијом, вегетацијом поред путева и сл.; спречити отварање грађевинских зона на рачун наведених ресурса;
- зонирати функционално различите намене и груписати компатибилне садржаје и активности на планском подручју; раздвојити функције, зоне и објекте који се међусобно угрожавају одређивањем неопходних заштитних растојања;
- обезбедити висок проценат и јасно дефинисати категорије зелених површина (линијско, блоковско зеленило) и сходно томе карактер озелењавања и одабир врста;
- при озелењавању избегавати инвазивне (агресивне алохтоне) врсте, и врсте које су детерминисане као алергене;
- постојећу високу вегетацију у што већој мери сачувати; обезбедити максимално очување, унапређење и заштиту постојећих јавних зелених површина, шумских површина и шумака аутохтоних врста, група стабала, дрвореда, појединачних стабала, жилица, међа и шибљака, као и повећање уређених зелених површина;
- на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;
- дефинисати „зелене коридоре“ односно, системско повезивање постојећег са планираним зеленилом у мрежу ради очувања и повећања биодиверзитета, као и због повећања површина под зеленилом;
- уколико се због изградње уништи постојеће јавно зеленило, оно се мора надокнадити под посебним условима и на начин који одређује јединица локалне самоуправе;
- дефинисати приоритетне пределе за пошумљавање (еродирани површине, потенцијална клизишта, позиције ветрозаштитних појасева, повезивање одвојених шумских комплекса, туристички локалитети);
- стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета:
 - очувати пољопривредне, еколошке рекреативне и пејзажно-ејстатске функције ораница, башта и воћњака и травних површина;
 - предвидети стварање нових рубних станишта као елемента агроекосистема у случају укрупњавања пољопривредних површина;
- забрањено је угрожавање биодиверзитета, геодиверзитета и предеоног диверзитета опасним и штетним материјама и средствима, отпадом и грађевинским материјалом;
- за извођење радова који захтевају евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре прибавити сагласност надлежних институција;

- обавезне су мере еколошке компензације у циљу ублажавања штетних последица на природу (мере санације, примарна рехабилитација, успостављање новог локалитета или комбинацију мера).
- у циљу контроле животне средине на планском подручју, прописивања, спровођења и контроле мера за заштиту животне средине, обавезно је покретање поступка процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине и доношење одлуке о потреби процене утицаја, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину за пројекте потенцијалне значајне изворе загађивања површинских вода, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08).

3.4.5. Мере еколошке компензације

Мере еколошке компензације се дефинишу са циљем ублажавања штетних последица реализације планских решења на животну средину и здравље људи, у складу са Правилником о компензацијским мерама („Сл. гласник РС”, бр. 20/10). Како је циљ компензације на подручју Плана заштита животне средине, здравља локалног становништва и осталих корисника простора, због директних и индиректних утицаја планираних намена, локалитети за формирање нових зелених површина су дефинисани и планирани на основу процене вероватноће, обима и карактера могућих негативних утицаја планираних инфраструктурних коридора и траса, односно планираних пројеката, путних и осталих објеката на животну средину. Компензацију зеленила треба спровести тако да допринесе смањењу нивоа буке, емисије загађујућих материја, побољшању микроклиматских карактеристика простора и побољшању предеоних и пејзажних карактеристика подручја.

Мере еколошке компензације:

- у процесу имплементације планског документа максимално очувати вредно растиње и уклопити га у планирани изглед предела;
- на свим деградираним површинама, насталим у претходном периоду, или у процесу реализације планираних намена у складу са Планом озелењавања, извршити озелењавање до достизања оптималног степена зеленила/шумовитости;
- у циљу ублажавања штетних последица приликом реализације планских решења у циљу компензације предузети мере санације, примарне рехабилитације и/или успостављања нових локалитета засада;
- извршити биолошку рекултивацију свих деградираних локација у границама Просторног плана и контактним зонама утицаја према зонама становања и осталим осетљивим рецепторима;
- формирати појас зеленила дуж планираних и постојећих саобраћајница у складу са условима на локацији и окружењу;
- у зонама интензивног утицаја буке, мерама компензације уз границе парцела, опционо, формирати „зелене баријере” и антизвучне панеле;
- одабир врста, приликом формирања заштитног појаса, вршити на основу анализе и валоризације постојећег зеленила на подручју Просторног плана и окружењу;
- приликом формирања заштитног зеленила, избор врста засновати искључиво на аутохтоним, без увођења и коришћења алохтоних, инвазивних и алергених врста биљака;
- пошумљавање свих површина под већим нагибом, приобаља, већих водотока локалитета и зона угрожених јачом ерозијом.

У случају да се, у току реализације планираних пројеката изазову оштећења делова природе, планиране су компензацијске мере за обнављање или замену оштећених делова природе, станишта, све у складу са Правилником о компензацијским мерама („Сл. гласник РС”, бр. 20/10). Избор мера за ублажавање штетних последица на природу и

животну средину, за случај таквог догађаја, вршиће се у складу са условима заштите природе, односно примениће се мере санације, рехабилитације или успостављање новог локалитета:

- мере санације подразумевају природни опоравак оштећених делова природе и њихове функције;
- мере рехабилитације подразумевају природни опоравак, који може укључити спровођење одређених активности као што су: уклањање фактора који утичу на погоршање стања природе, активно интервенисање за убрзавање природног опоравка, обнова оштећених или поновно увођење заштићених врста, обнављање постојећих станишта, сетва или поновна садња вегетација;
- успостављање новог локалитета се мора применити за случај таквог догађаја када се мерама санације и примарне рехабилитације не достиже природни опоравак и обнова делова природе.

Компензацијске мере ће се одредити и применити, за случај потребе и у зависности од предвиђених, процењених или проузрокованих оштећења природе, односно стања делова природе у зонама потенцијалних утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. Циљ еколошке компензације на подручју Просторног плана општине Трговиште је санација и ревитализација свих деградираних површина које настају или могу настати у току интервенција у простору планираним за извођење радова на реализацији планираних пројеката, односно планираних коридора инфраструктуре. Основне мере еколошке компензације, које треба применити, у свим зонама интервенције и извођења радова на реализацији планираних пројеката:

- после завршених радова, извршити биолошку ревитализацију површина на простору који је деградиран и неплански оштећен;
- препорука је да се спроведу све активности које доприносе визуелно естетском побољшању вредности подручја, кроз рекултивацију, односно обнову педолошког и вегетационог покривача;
- све активности на спровођењу еколошке компензације вршити у складу са условима Завода за заштиту природе.

3.4.6. Заштита непокретних културних добара

На основу Услови Завода за заштиту споменика културе Ниш бр. 1179/2-03 од 06.10.2021. године и увида у планску документацију, константовано је да се у просторном обухвату планског документа налази једно проглашено НКД и више објеката са споменичким својствима која су регистрована у службеној документацији Завода.

Мере заштите културних добара ће се спроводити у складу са:

- Законом о културним добрима („Сл. гласник РС”, бр. 71/94, 52/11, 99/11-др.закон, 6/20-др.закон, 35/21-др.закон, 129/21-др.закон);

У циљу заштите непокретног културног наслеђа обезбедити услове за израду:

- Студије заштите непокретног културног наслеђа, која се израђује на основу обављене валоризације непокретног културног наслеђа на предметном простору, уз дефинисање присуства непокретних културних добара и добара са споменичким својствима на датом простору са предлогом мера заштите и
- Студије заштите археолошког наслеђа са превентивним археолошким истраживањима са циљем дефинисања археолошког потенцијала на подручју Плана; Студије заштите археолошког наслеђа израђује се на основу превентивних археолошких истраживања на простору Плана и обухвата и предлог мера заштите археолошког наслеђа; На основу обављених превентивних археолошких истраживања:
 - дефинише се простор на коме нема археолошког наслеђа и на коме ће бити могућа изградња без посебних услова службе заштите;
 - дефинише се простор на коме је неопходно спровести додатна археолошка истраживања, а након чега ће се дефинисати коначна могућност изградње без посебних услова службе заштите непокретних културних добара, могућност изградње уз посебне услове или немогућност изградње;
- Студије заштите ратних меморијала са припадајућом евиденцијом ради прикупљања и вођења евиденције ратних меморијала и садржи списак ратних меморијала са предлогом заштите.

Израда наведених Студија обухвата следеће активности:

- истраживање података, прикупљање документације и валоризација споменичких вредности непокретних културних добара и ратних меморијала;
- дефинисање граница заштите и заштићене околине;
- утврђивање посебних услова заштите за сваки појединачни локалитет.

Мере заштите непокретних културних добара и добара која уживају статус претходне заштите:

- не сме бити угрожен интегритет, нити споменичка својства културних добара, односно добара која уживају претходну заштиту;
- створити оптималне услове за чување и трајну заштиту и презентацију добара под заштитом;
- на археолошким локалитетима није дозвољено планирање никакве градње, осим ако се то изричито одобри посебним условима;
- на заштићеним добрима и њиховој заштићеној околини није дозвољено извођење било каквих радова, који могу променити њихов садржај, природу или изглед, без претходно прибављених услова и сагласности надлежног завода за заштиту споменика културе;
- непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту могу се користити у својој изворној, или одговарајућој намени, на начин који неће ни у чему угрозити њихова основна споменичка својства;

- непокретна културна добра и добра под претходном заштитом не смеју се користити у сврхе које нису у складу са њиховом природом, наменом и значајем, или на начин који може довести до њиховог оштећења;
- власник, корисник, или други субјект који по било ком основу располаже непокретним културним добром, или добром под претходном заштитом дужан је да га чува и одржава с пажњом тако да не дође до оштећења или уништења његових споменичких својстава; Није дозвољено да се руши, раскопава, преправља, презиђује, прерађује, или да се изводе било какви други радови који могу променити изглед и вредност културног добра без претходно прибављених посебних услова и сагласности надлежног Завода;
- Завод за заштиту споменика културе посебним правним актом утврђује конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера заштите за свако поједино непокретно културно добро или добро под претходном заштитом. Акт о мерама техничке заштите, који прописује надлежни Завод, прибавља се пре израде пројекта за локацијске дозволе. Пројектна документација доставља се надлежном Заводу на сагласност;
- планирати интервенције у простору које неће угрозити заштићена непокретна културна добра и добра под претходном заштитом, већ допринети њиховој трајној заштити и пуној афирмацији њихових споменичких вредности;
- све интервенције предвиђене Просторним планом Општине Трговиште, које се ма на који начин односе на заштићена непокретна културна добра и добра под претходном заштитом, могу се предузимати само под посебним конкретним условима које утврђује надлежни Завод за заштиту споменика културе;

Мере заштите непокретних културних добара, односно добара под претходном заштитом и ратних меморијала:

- уколико се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- носилац пројекта дужан је да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикавање и излагање добра које ужива претходну заштиту које се открије приликом изградње објекта - до предаје добра на чување овлашћеној установи заштите;
- подносилац захтева је дужан да обезбеди услове за израду горе наведених Студија;
- подносилац захтева је дужан да обезбеди услове за заштитна археолошка истраживања на поменутим непокретним културним добрима, као и на другим локалитетима који се евентуално региструју приликом систематског рекогносцирања за потребе израде горе наведених Студија заштите;
- радови који су планирани на простору за који је утврђено да обухватају непокретна културна добра и добра која уживају претходну заштиту, нису дозвољени пре обављања заштитних археолошких истраживања;
- корисници и други субјекти који располажу непокретним културним добрима су у обавези, да сваком заштићеном објекту посвећују пуну пажњу прибављајући и спроводећи посебене услове и мере заштите од надлежног Завода за заштиту споменика културе Ниш, при ма каквим интервенцијама у складу са Законом;

Посебне мере заштите:

- одређивање археолошког праћења током извођења земљаних радова;
- одређивање археолошког надзора (у оквиру стручног надзора) над реализацијом урбанистичких и других пројекта који ће се радити на основу предметне планске документације;

- обезбедити предуслове за корекцију свих негативних појава у односу према непокретним културним добрима и добрима која уживају претходну заштиту; То се пре свега односи на елиминисање планираних и реализованих интервенција у простору, које директно или индиректно угрожавају споменичке вредности, али и на све реализоване или планиране неадекватне и непожељне интервенције на појединим заштићеним објектима.
- инсистирати на успостављању хармоничног просторног склада у амбијентима са споменичким вредностима, пројектовањем у контексту, ослањањем на споменичке вредности наслеђа у окружењу и другим методама које доприносе остваривању виших домета и унапређењу градитељског стваралаштва у обухваћеном простору;

3.4.7. Мере заштите од буке и вибрација

Заштита животне средине од буке и вибрација за подручје Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., обухвата:

- планирање мера и услова заштите од буке и вибрација у животној средини;
- мерење буке у животној средини;
- слободан приступ информацијама о стању буке у животној средини.

Опште мере заштите становништва од буке у животној средини обухватају одређивање акустичких зона у складу са наменом простора и граничним вредностима индикатора буке у тим зонама:

- тихе зоне – заштићене целине и зоне са прописаним граничним вредностима од 50 дБ(А) у току дана и 40 дБ(А) у току ноћи у којима је забрањена употреба извора буке који могу повисити ниво буке;
- остале зоне – са мерама за отклањање извора буке и мерама заштите од буке.

Детаљно акустичко зонирање јединице локалне самоуправе општине Трговиште, мора се извршити на нивоу Планова детаљне регулације. Генерално се дефинишу:

- тихе зоне, зоне индивидуалног становања, зоне и локације спорта и рекреације и зеленила, локације вртића и школских објеката и комплекса, туристичке зоне и локације, локације објеката здравства;
- остале зоне, индустријске зоне, комплекси и локације, зоне вишепородичног и индивидуалног становања са привређивањем, појасеви државних путева и градских саобраћајница.

Остале зоне, односно остало подручје чини мрежа насеља, инфраструктурни коридори, пољопривредно земљиште и шуме.

Акустичким зонирањем, за обухват Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., вредноване су:

- тихе зоне - комплекси, локације и објекти јавно-социјалне инфраструктуре (образовање, дечја заштита, амбуланта, терени за спорт и рекреацију), зоне индивидуалног становања ниских густина, излетничко-туристичке зоне и локације;
- остале зоне – коридори државних путева и остале саобраћајнице, зоне насеља и грађевинска подручја, објекти и комплекси и локације привређивања, индустријске, радне и комуналне зоне, експлоатационе површине, у којима се морају примењивати мере за спречавање и отклањање буке и мере заштите од утицаја буке на окружење са посебним мерама заштите према и у непосредном окружењу тихих зона.

Појасеви и зоне дуж саобраћајних коридора и осталих саобраћајница су зоне у којима се примењују техничке и/или биолошке мере заштите од буке према окружењу и тихим зонама. Носиоци пројеката/управљачи дужни су да:

- обезбеде заштиту од буке у животној средини у оквиру инвестиционих и текућих трошкова;

- обезбеде праћење утицаја на нивое и интензитете буке и вибрација у животној средини;
- обезбеде спровођење и примену одговарајућих мера заштите од буке и вибрација у животној средини.

Планови, пројекти и програми за које је прописан поступак стратешке процене утицаја и/или поступак процене утицаја пројеката на животну средину, морају садржати процену нивоа буке и мере заштите од буке у животној средини.

Заштита од буке на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. мора бити интегрални део акустичког зонирања подручја општине Трговиште и спроводиће се у складу са:

- *Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 96/21);*
- *Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивања индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр.75/10);*
- *Правилником о дозвољеном нивоу буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 72/10);*
- *Правилником о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Сл. гласник РС”, бр.72/10).*

Смернице и мере заштите од буке и вибрација:

- носиоци пројеката који у обављању делатности емитују буку, одговорни су за сваку активност којом се проузрокује ниво буке виши од прописаних граничних вредности;
- носиоци пројеката генератори буке су у обавези да примењују мере техничке заштите од буке за све објекте и делатности генераторе буке;
- носиоци пројекта генератори буке обавезни су да спроведу услове и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити (у поступку процене утицаја пројеката на животну средину вреднују се могући непосредни и посредни штетни ефекти буке на животну средину и здравље становништва и утврђују се услови и мере којима се штетни ефекти буке могу спречити, смањити или отклонити);
- носиоци пројекта генератори буке обавезни су да спроведу мере заштите од буке у складу са законом којим се уређује интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине, као услов за рад постројења и активности за које се издаје интегрисана дозвола;
- у поступку техничког прегледа за остале објекте мора се утврдити испуњеност услова и мера заштите од буке односно звучне заштите.
- обавезно је подизање заштиних баријера (вештачких и/или природних) према угроженим зонама и појединачним локацијама, односно свим осетљивим рецепторима;
- у зони у којој је немогуће формирати природни заштитни појас, због конфигурације терена, формирати антизвучне панеле;
- извори буке морају поседовати исправе са подацима о нивоу буке при прописаним условима коришћења и одржавања као и упутствима о мерама за заштиту од буке (атест, произвођачка спецификација, стручни налаз о мерењу нивоа буке);
- мерење буке врше стручне организације, овлашћене од стране ресорног министарства задуженог за послове заштите животне средине које уједно и прописује услове и методологију мерења буке.

3.4.8. Заштита од нејонизујућег зрачења

Услови и мере заштите здравља људи и заштите животне средине од штетног дејства нејонизујућих зрачења, представљају обавезне мере и услове при планирању, коришћењу и уређењу простора. Извор нејонизујућих зрачења је уређај, инсталација или

објекат који емитује или може да емитује нејонизујуће зрачење. Нејонизујућа зрачења су електромагнетска зрачења која имају енергију фотона мању од 12,4 еВ. Она обухватају:

- ултраљубичасто или ултравиолетно зрачење (таласне дужине 100 - 400 nm),
- видљиво зрачење (таласне дужине 400 - 780 nm),
- инфрацрвено зрачење (таласне дужине 780 nm - 1 mm),
- радио - фреквенцијско зрачење (фреквенције 10 kHz - 300 GHz),
- елетромагнетска поља ниских фреквенција (фреквенције 0 - 10 kHz),
- ласерско зрачење и
- ултразвук или звук чија је фреквенција већа од 20 kHz (и ако се не ради о ЕМ зрачењу).

Заштита од нејонизујућег зрачења спроводиће се у складу са одредбама:

- *Закон о заштити од нејонизујућег зрачења („Сл. гласник РС”, бр.36/09);*

Обавезне мере заштите од нејонизујућих зрачења:

- прописивање граница излагања нејонизујућим зрачењима;
- откривање присуства и одређивање нивоа излагања нејонизујућим зрачењима;
- одређивање услова за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- обезбеђивање организационих, техничких, финансијских и других услова за спровођење заштите од нејонизујућих зрачења;
- вођење евиденције о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса;
- означавање извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса и зоне опасног зрачења на прописани начин;
- спровођење контроле и обезбеђивање квалитета извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса на прописани начин;
- примена средстава и опреме за заштиту од нејонизујућих зрачења;
- контрола степена излагања нејонизујућем зрачењу у животној средини;
- обезбеђивање материјалних, техничких и других услова за систематско испитивање и праћење нивоа нејонизујућих зрачења у животној средини;
- образовање и стручно усавршавање кадрова у области заштите од нејонизујућих зрачења у животној средини;
- информисање становништва о здравственим ефектима излагања нејонизујућим зрачењима;
- информисање становништва о мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животној средини.

Извори нејонизујућих зрачења од посебног интереса су стационарни и мобилни извори електромагнетног зрачења који могу да буду опасни по здравље људи, чије електромагнетно поље у зони повећане осетљивости, достиже барем 10% износа референтне, граничне вредности прописане за ту фреквенцију.

Зоне повећане осетљивости су зоне становања, зоне и локације у којима се особе могу задржавати и 24 сата дневно (школе, домови, предшколске установе, породилишта, болнице, туристички објекти, дечја игралишта, површине неизграђених парцела планиране за наведене намене (у складу са препорукама Светске здравствене организације).

Општина Трговиште је у обавези да врши инспекцијски надзор над изворима нејонизујућих зрачења за које одобрење за изградњу и почетак рада издаје надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Оператер је у обавези да:

- примени мере и испуњава услове за коришћење извора нејонизујућих зрачења од посебног интереса;

- да изради процену утицаја на животну средину, у складу са Законом;
- води прописану евиденцију;
- обезбеди испитивање зрачења извора нејонизујућих зрачења у животној средини;
- у одређеном року обавести надлежни орган о ванредном догађају;
- спроводи све мере заштите од нејонизујућих зрачења.

Базне станице мобилне телефоније (БСМТ) су, по својој функцији примопредајни системи и чине их примопредајни уређаји и одговарајућа телекомуникациона опрема, која служи за повезивање базне станице са осталим деловима мобилне телекомуникационе мреже. БСМТ може истовремено бити функционална у три мобилне телекомуникационе мреже (или три дела јединствене мреже) који се, поред технолошког нивоа и могућности преноса говора, података или слике, разликују и по фреквенцијским опсезима које користе.

Предајници базних станица мобилне телефоније спадају у групу са малом снагом (предајници од неколико десетина вати), који емитују један врло узак сноп радиофреквентних таласа. Снага зрачења (самим тим и ефективна израчена снага) је увек ограничена на оптималну, у зависности од оптерећења и услова пропагације али се, из разлога безбедности, при мерењу редовно узима и максимално оптерећење, при коме не смеју да се прекораче референтне граничне вредности ни у једној тачки у околини базне станице. Том приликом се редовно узимају у обзир и други предајници у зони, односно мора се мерити и емисија али и укупна имисија. За услове простирања електромагнетних таласа, морају се испоштовати:

- техничке мере и захтеви,
- мере безбедности и заштите здравља људи,
- мере безбедности животне средине.

Избор локације за постављање базне станице мобилне телефоније, са еколошког аспекта, мора бити у складу са смерницама, мерама и условима:

- стратешке процене утицаја плана (или секторских програма),
- процене утицаја на животну средину пројекта,
- заштите од нејонизујућих зрачења.

Оператер је у обавези да спроведе утврђене мере и услове заштите животне средине услед:

- опасности од директног додира делова који су под сталним напоном;
- опасности од директног додира проводљивих делова који не припадају струјном колу;
- опасности од пожара и експлозија;
- статичког електрицитета услед рада уређаја;
- опасности од утицаја берилијум оксида;
- атмосферског електрицитет;
- нестанка напона у мрежи;
- недовољне осветљеност просторија;
- неопрезног руковања;
- опасности при раду на висини (монтирање антена на антенским стубовима);
- механичких оштећења;
- утицаја прашине, влаге и воде.

Посебне мере заштите - у односу на тип и карактеристике објекта који се гради, посебно се морају примењивати следеће мере заштите:

- антенски систем базне станице се мора пројектовати тако да се у главном снопу зрачења антене не налазе антенски системи других комерцијалних или професионалних уређаја, као ни сами уређаји, што се постиже оптималним избором висине антене, као и правилним избором позиције антенског система на самом објекту;

- обзиром да се антенски ситем базне станице инсталира на стубу који полази од тла, треба да се постави ограда око базне станице и антенског стуба; На огради поставити табле на којима је исписано упозорење да се не сме прилазити антенском стубу;
- отпадне материје које се јаве током изградње објекта базних станица, приступних путева, довођења електричне енергије и слично, морају се уклонити преко овлашћеног комуналног предузећа;
- након изградње, односно постављања објекта који садржи извор нејонизујућег зрачења, а пре издавања дозволе за почетак рада или употребне дозволе изврши прво испитивање, односно мерење нивоа електромагнетног поља у околини извора;
- за потребе првог испитивања оператер може извор електромагнетног поља пустити у пробни рад у периоду не дужем од 30 дана или за телекомуникационе објекте може мерења извршити у оквиру техничког прегледа;
- орган надлежан за издавање употребне дозволе за објекат који садржи извор нејонизујућег зрачења од посебног интереса, може пустити у рад тај извор ако је мерењем утврђено да ниво електромагнетног поља не прекорачује прописане граничне вредности и да изграђени, односно постављени објекат неће својим радом угрожавати животну средину;
- ако се периодичним испитивањем, систематским испитивањем или мерењем извршеним по налогу инспектора за заштиту животне средине, утврди да је у околини једног или више извора измерен ниво електромагнетног поља изнад прописаних граничних вредности, надлежни орган може кориснику наложити ограничење у погледу употребе, реконструкцију или затварање објекта до задовољавања прописаних граничних вредности;
- реконструкција се обавља технички и оперативно изведивим мерама у року од највише годину дана од дана када је наложена реконструкција извора од стране надлежне инспекције за заштиту животне средине.

3.4.9. Заштита од хемикалија и биоцидних производа

Обавезне мере заштите животне средине од хемикалија, у циљу заштите здравља људи и животне средине на подручју Просторног плана општине Трговиште обавезно је:

- успостављање интегрисаног управљања хемикалијама;
- класификација, паковање и обележавање хемикалија;
- интегрални регистар хемикалија;
- регистар хемикалија које су стављене у промет;
- исходовање дозвола за обављање делатности промета и дозволе за коришћење нарочито опасних хемикалија;
- успостављање систематског праћења хемикалија.

Обавезе оператера који управља хемикалијама:

- оператер који управља хемикалијама мора предузимати мере у циљу спречавања негативних утицаја хемикалија на здравље људи и животну средину;
- произвођач, увозник или даљи корисник који ставља хемикалију у промет, процењује опасна својства хемикалије пре стављања у промет и о томе обавештава остала правна и физичка лица у циљу руковања хемикалијом на безбедан начин;
- оператер - произвођач, увозник, дистрибутер или даљи корисник, у обавези је да води евиденцију о хемикалијама најмање 10 година;
- опасна хемикалија се замењује безбеднијом алтернативом када год је то могуће;
- свака хемикалија и одређени производи морају бити класификовани, обележени и паковани у складу са важечом законском регулативом и подзаконским актима;
- оператер је дужан да складишти опасне хемикалије на начин да се не угрози живот и здравље људи и животна средина, а са њиховим остацима и празном

амбалажом поступа у складу са прописима којима се регулише управљање отпадом;

- снабдевач одређених врста, односно количина опасне хемикалије дужан је да обезбеди лице које се стара о правилном управљању тих хемикалија.

Биоцидни производи су активне супстанце или смеша, која садржи једну или више активних супстанци, чија је намена да хемијски или биолошки уништи непожељне организме, може се користити ако је за њега издато одобрење за стављање у промет и ако је класификован, обележен, пакован и има безбедносни лист.

Заштита од хемијског удеса (одредбе севесо II Директиве), је заштита од изненадног и неконтролисаног догађаја који настаје ослобађањем, изливањем или расипањем опасних материја, обављањем активности при производњи, употреби, преради, складиштењу, одлагању или дуготрајном неадекватном чувању.

Севесо постројење - постројење у којем се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних, (где се опасне материје производе, користе, складиште или се њима рукује) и укључује сву опрему, објекте, цевоводе, машине, опрему, алате, интерне колосеке и депое, складишта и осталу пратећу опрему у функцији постројења.

Оператери севесо постројења, према количинама из Листе опасних материја и њихових количина и Листе својстава и класа опасних материја и њихових количина, у обавези су да израде:

- Политику превенције удеса по достављању Обавештења надлежном органу ресорног Министарства - Оператери севесо постројења нижег реда;
- Извештај о безбедности и План заштите од удеса - Оператери севесо постројења вишег реда.

Оператер севесо постројења је у обавези да, уколико се деси хемијски удес на локацији, одмах о хемијском удесу обавести ресорно Министарство, јединицу локалне самоуправе и органе надлежне за поступање у ванредним ситуацијама у складу са прописима којима се уређује заштита и спашавање.

Оператери који нису севесо постројење а који имају на својој локацији (комплексу) значајне количине опасних материја, у циљу заштите од хемијског удеса у обавези су да поступају у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Сл.гласник РС”, бр. 87/18).

Процена ризика у случају настанка хемијског удеса - заштита од хемијских удеса и загађивања животне средине при производњи, превозу и складиштењу опасних материја у постројењима и инсталацијама, оствариваће се превентивним мерама које обухватају активности које се спроводе у постројењима и на коридорима превоза опасних материја, а у циљу смањења могућности настанка удеса и могућих последица. Решавање проблема управљања еколошким ризиком при транспорту опасних материја зависиће од динамике реконструкције и ревитализације постојећих и реализације планираних саобраћајница, на основу чега ће се трасе превоза опасних материја утврђивати општинском нормативом. У начелу, за превоз опасних и штетних материја дозвољено је користити деонице аутопутева и државних путева првог и другог реда које пролазе кроз подручја нижих густина становања и мање насељености. Ограничење се не односи на превоз нафтних деривата у цистернама капацитета до 10t.

Циљ интегрисаног спречавања загађивања животне средине је да се:

- смањи или минимализује емисија у све медијуме животне средине;
- успостави висок ниво заштите животне средине;
- минимализује потрошња сировине и енергије;
- поједностави и ојача улога контролних органа власти;
- укључи јавност у свим фазама процеса (Архуска конвенција);

Интегрисано спречавање и контрола загађивања животне средине засновано је на начелу предострожности, начелу интегрисаности и координације, начелу одрживог развоја, начелу хијерархије управљања отпадом, начелу „загађивач плаћа” и начелу јавности.

Оператер ИПРС постројења је у обавези да за ново постројење поднесе Захтев за издавање интегрисане дозволе, пре добијања дозволе за употребу. Надлежност за издавање интегрисане дозволе је у зависности од тога који орган издаје одобрење за градњу (грађевинску дозволу). BREF документ даје информације о специфичном индустријском сектору или пољопривредном сектору, техникама и процесима заступљеним у том сектору, свим постојећим емисијама у воду, ваздух и земљиште као и генерисаним отпадима, у зависности од производних капацитета, техникама које се разматрају у одређивању БАТ.

3.4.10. Управљање отпадом

Концепт управљања отпадом на подручју општине Трговиште, односно за обухват Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. мора бити заснован на укључивању у систем Локалног плана управљања отпадом општине Трговиште као и на примени свих неопходних организационих и техничких мера којима би се минимализовали потенцијални негативни утицаји на квалитет животне средине. Управљање отпадом на подручју Просторног плана општине Трговиште мора бити део интегралног управљања отпадом на локалном и регионалном нивоу и спроводиће се у складу са:

- *Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр.36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др.закон);*
- *Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС”, бр.36/09 и 95/18-др.закон);*
- *Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл.гласник РС” бр. 56/10, 93/19 и 39/21);*
- *Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС”, бр. 92/10);*
- *Правилником о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за његово попуњавање („Сл. гласник РС”, бр. 17/17);*
- *Правилником о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Сл. гласник РС”, бр. 114/13);*
- *Правилником о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС”, бр. 98/10);*

У складу са Уредбом о садржини и начину вођења информационог система, методологији, структури, заједничким основама, категоријама и нивоима сакупљања података, као и садржини информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност („Сл. гласник РС”, број 112/09) и Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Сл.гласник РС”, бр. 37/11), општи индикатори и индикатори тематских целина за отпад:

- укупна количина произведеног отпада;
- производња отпада (комунални, индустријски, опасан);
- количина произведене амбалаже и амбалажног отпада;
- количине посебних токова отпада;
- количина издвојено прикупљеног, поновно искоришћеног и одложеног отпада.

Индикатор се израђује на основу годишњих података о количини отпада по врстама, пријављених у складу са Правилником о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података, Правилником о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду и

Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада. Врсте отпада одређују се према Каталогу отпада, а се изражава у тонама по години (t/год).

Генерално, постојеће стање у прикупљању и одлагању отпада на територији општине Трговиште не испуњава прописане критеријуме. Не врши се селективно отклањање отпада, нити се рециклира. Рурална подручја су изостављена из циклуса сакупљања отпада, што за последицу има постојање локалних сметлишта, односно дивљих депонија у многим селима. На депонији се одлаже комунални отпад и мале количине медицинског не опасног отпада (опасан медицински отпад се сакупља у Дому здравља Трговиште и исти се транспортује у Медицински центар Врање), а кланични и ветеринарски се појављују инцидентно и закопавају се одмах. Грађевински отпад који се довози углавном се користи за затрпавања. Поред грађевинског отпада затрпавање се врши и земљом.

Локација на којој се врши депоновање отпада је неусловна, и обавезна је санација и рекултивација простора и безбедно затварање.

Отпад који настаје на територији општине Трговиште у наредном периоду ће се одвозити на планирани Регионални центар за управљање отпадом "Метерис" у Врању, на даљи третман. Циљ је да се у оквиру планираног комплекса Регионалног центра за управљање отпадом, применом иновативне технологије, смањи удео биоразградивих фракција у отпаду, а издвоје материјали погодни за поновно искоришћење.

С обзиром на то да је Регионални центар "Метерис" удаљен од Трговишта 48 km, на подручју општине предлаже се изградња трансфер станице. На трансфер станици треба омогућити претовар отпада из камиона за сакупљање у прес контејнере.

Трансфер станица - представља место где се комунални отпад истовара из возила за сакупљање отпада, прегледа уз издвајање отпада, кратко задржава, утовара у већа возила и транспортује на даљи третман у регионални центар за управљање отпадом „Метерис“. Реализација трансфер станице на територији општине Трговишта је могућа у циљу смањење трошкова управљања отпадом услед разврставања отпада и његовог поновног враћање у процес производње као секундарне сировине као и због смањења количине отпада који се транспортује и одлаже на регионалној депонији „Метерис Планирати изградњу трансфер станице са рециклажним двориштем, уз могућност изградње и других комуналних садржаја.

Опште мере управљања отпадом на подручју подручју Просторног плана општине Трговиште:

- забрањено је одлагање, депоновање свих врста и категорија отпада ван простора опредељених за ту намену, на подручју Плана, непосредном и ширем окружењу;
- за све врсте отпада које настају у обухвату Плана, реализацијом и имплементацијом планских решења, обезбедити адекватне судове за прикупљање отпада, потребан простор, услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих врста отпада (комунални, амбалажни, рециклабилни, и остале отпаде) до предаје надлежном комуналном предузећу, односно оператеру који поседује дозволу за управљање отпадом, у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр.36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 – др.закон)) и подзаконским актима;
- на локацијама где су планирани пословни објекти са више упошљених или стамбени објекти за колективно становање, потребно је урбанистички разрадити локације за контејнере за изношење смећа;
- локације за контејнере треба да буду визуелно мање уочљиве, а комуникацијски приступачне за возила (камионе смећаре) која празне те судове;
- обезбедити довољан број и правилан распоред судова за прикупљање комуналног отпада на јавним површинама и за појединачне пројекте, чији се изглед уклапа у амбијенталну целину, водећи рачуна о визуелној усклађености, у складу са наменом простора;

- одредити локације за смештај контејнера за одлагање рециклабилног отпада (ПЕТ, хартије и картона, стакла, текстила)
- планирати изградњу трансфер станице где ће се сакупљати комунални отпад, пре транспорта на даљи третман у Регионални центар за управљање отпадом "Метерис";
- радне површине на трансфер станици изградити од водонепропусне подлоге;
- ограда трансфер станице извршити прописном оградом која ће спречити улаз нежељних лица;
- вршити пречишћавање отпадних вода од прања или од просипања отпада, пре испуштања у пријемник или реципијент;
- засадити појас заштитног зеленила око ограде трансфер станице;

Надлежни орган општине Трговиште:

- доноси Локални план управљања отпадом, обезбеђује услове и стара се о његовом спровођењу;
- уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији;
- уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним, односно инертним и неопасним отпадом;
- издаје дозволе, одобрења и друге акте у складу са Законом,
- води евиденцију и податке доставља ресорном Министарству;
- врши надзор и контролу примене мера поступања са отпадом у складу са законом, као и друге послове утврђене Законом;

Обавезе носиоца пројекта/оператера:

- носилац пројекта/оператер је у обавези да сачини план управљања отпадом и организује његово спровођење, ако годишње производи више од 100 t неопасног отпада или више од 200 kg опасног отпада;
- да прибави извештај о испитивању отпада и обнови га у случају промене технологије, промене порекла сировине, других активности које би утицале на промену карактера отпада и чува извештај најмање пет година;
- сакупљање, транспорт и одлагање отпада вршити преко надлежног јавног комуналног предузећа/овлашћеног оператера, према врсти и карактеру отпада, према извршеном испитивању и утврђивању карактера отпада, сагласно важећој законској регулативи;
- обавезно је посебно поступање са опасним отпадом, у складу са законском регулативом, за сваки планирани пројекат појединачно;
- да отпад предаје лицу које је овлашћено за управљање отпадом ако није у могућности да организује поступање са отпадом;
- врши карактеризацију отпада за опасан отпад и за отпад који према пореклу, саставу и карактеристикама може бити опасан отпад, осим отпада из домаћинства;
- сваки генератор отпада у обавези је да изврши карактеризацију (одређивање карактера) отпада од стране овлашћене институције (акредитоване лабораторије), како би се дефинисали адекватни услови за разврставање, складиштење и паковање отпада; отпад се разврстава према пореклу, категорији и карактеру у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл.гласник РС” бр. 56/10, 93/19 и 39/21);
- да транспорт опасног отпада врши у складу са прописима којима се уређује транспорт опасних материја, у складу са дозволом за превоз отпада и захтевима који регулишу посебни прописи о транспорту (ADR);
- опасан отпад који може настати на градилишним локацијама (отпадно уље) прикупљати и безбедно чувати у затвореним посудама на посебно одређеном и обележеном месту у складу са Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл.гласник РС”, бр. 92/10) и уступати на даљи

третман оператеру који поседује дозволу за управљање опасним отпадом, уз обавезну евиденцију (документ о кретању отпада);

- забрањено је одлагање и спаљивање отпада који се може поново користити;
- забрањено је разблаживање опасног отпада ради испуштања у животну средину;
- управљање посебним токовима отпада, (истрошене батерије и акумулатори, отпадна уља, отпадне гуме, отпад од електричних и електронских производа, флуоросцентне цеви које садрже живу, полихлоровани бифенили и отпад од полихлорованих бифенила (ПЦБ), отпад који садржи, састоји се или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим материјама (ПОПс отпад), отпад који садржи азбест, отпадна возила, отпад из објеката у којима се обавља здравствена заштита и фармацеутски отпад и отпад из производње титан диоксида) се врши сходно законским одредбама и релевантним подзаконским актима;
- за постројења за која се издаје интегрисана дозвола припрема се и доноси План управљања отпадом;
- за постројења чија је делатност управљање отпадом и за која се издаје интегрисана дозвола или дозвола за управљање отпадом, доноси се Радни план постројења за управљање отпадом;
- произвођач или увозник чији производ после употребе постаје опасан отпад у обавези је да тај отпад преузме после употребе без накнаде трошкова и са њима поступи у складу са Законом;

Управљање амбалажним отпадом

Опште мере за управљање амбалажним отпадом се спроводе у складу са:

- условима заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет;
- условима за управљање амбалажом и амбалажним отпадом;
- обавезом извештавања о амбалажи и амбалажном отпаду;

Посебне мере за управљање амбалажним отпадом:

- обавеза произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца је да обезбеди простор за преузимање, сакупљање, разврставање и привремено складиштење амбалажног отпада ако укупна годишња количина амбалажног отпада (стакло, папир, картон и вишеслојна амбалажа са претежно папир-картонском компонентом, метал, пластика, дрво, остали амбалажни материјали) прелази 100 t;
- обавеза оператера је прибављање дозволе за управљање амбалажним отпадом;
- обавеза оператера система, произвођача, увозника, пакера/пуниоца, испоручиоца и крајњег корисника, достављања извештаја о управљању амбалажним отпадом;
- амбалажу коју није могуће поново употребити, као ни поновно искористити путем рециклаже, биоразградње или контролисаног спаљивања, постаје амбалажни отпад намењен за одлагање;
- амбалажа мора бити пројектована и произведена тако да када постане амбалажни отпад омогући рециклажу материјала употребљених у производњи те амбалаже у одређеном масеном проценту;
- амбалажа се идентификује и означава према природним својствима амбалажних материјала који су коришћени у њеној производњи да би се олакшало сакупљање, поновна употреба и поновно искоришћење, укључујући и рециклажу, компостирање, биоразградњу и искоришћење у енергетске сврхе. Амбалажа носи одговарајућу ознаку или на самој амбалажи или на етикети, а уколико величина амбалаже то не дозвољава, на приложеном упутству;
- произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да бесплатно преузме отпад од секундарне или терцијарне амбалаже на захтев крајњег корисника;

- крајњи корисник који набавља робу од произвођача, увозника, пакера/пуниоца и испоручиоца може отпад од секундарне или терцијарне амбалаже оставити непосредно на месту набавке или га касније бесплатно вратити;
- произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да, на захтев крајњег корисника, бесплатно преузме амбалажни отпад који није комунални отпад, а потиче од примарне амбалаже, уколико за такву амбалажу није прописан посебан начин преузимања и сакупљања;
- крајњи корисник је дужан да прикупи, складишти, одложи или проследи комунални амбалажни отпад, у складу са законом којим се уређује управљање отпадом и законом којим се уређује комунална делатност;
- крајњи корисник је дужан да комунални амбалажни отпад разврстава и/или одвојено складишти, тако да не буде измешан са другим отпадом, како би могао да буде прослеђен или враћен, сакупљен, поново искоришћен, прерађен или одложен у складу са законом којим се уређује управљање отпадом;
- забрањено је прослеђивање или враћање амбалажног отпада који није комунални отпад комуналним предузећима, осим када за то постоји закључен уговор;
- крајњи корисник мора да обезбеди да амбалажа и амбалажни отпад који није комунални отпад, који се прослеђује или враћа, не буде загађен опасним или другим материјама које нису садржане у упакованој роби, а које чине поновно искоришћење или рециклажу немогућом или изводљивом једино по несразмерно вишем трошку;
- крајњи корисник, као држалац отпада, мора да обезбеди да се са амбалажним отпадом, који је загађен опасним или другим материјама које нису саставни део упаковане робе, поступа у складу са законом којим се уређује управљање отпадом;
- произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је за амбалажу коју ставља у промет:
- да обезбеди да комунално предузеће редовно преузима комунални амбалажни отпад;
- да редовно преузима и сакупља амбалажни отпад који није комунални отпад од крајњих корисника;
- произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац може без дозволе ресорног министарства да прикупља амбалажни отпад, у колико се ради о сопственој повратној амбалажи која је враћена од крајњег корисника, а није више погодна за поновну употребу;
- трговац на велико као крајњи снабдевач и/или трговац на мало није дужан да обезбеди прописано управљање амбалажним отпадом ако се ради о амбалажи на којој постоји декларација претходног снабдевача о томе да он гарантује управљање амбалажним отпадом или ако се ради о амбалажи на којој постоји посебан знак путем кога оператер гарантује да је та амбалажа укључена у његов систем управљања;

Управљање грађевинским отпадом - отпад од грађења и рушења јесте отпад који настаје у току обављања грађевинских радова на градилиштима или припремних радова који претходе грађењу објеката и инфраструктуре, као и отпад настао услед рушења објеката, а обухвата неопасан и опасан отпад од грађења и рушења. Грађевински отпад је, према Каталогу отпада, разврстан у групу са индексним бројем отпада 17 00 00:

- неопасан отпад је отпад од грађења и рушења, а који не садржи опасне материје, а који је по свом саставу сличан комуналном отпаду (рециклабилан, инертан), где се сврставају: бетон, земља, цигле, стакло, камен, пластика, цреп и керамика, бакар, бронза, месинг, олово, гвожђе, челик, изолациони материјали, гипс и мешани отпад;
- опасан отпад је отпад од грађења и рушења који захтева посебно поступање, односно који има једну или више опасних карактеристика које га чине опасним отпадом (отпад који садржи азбест, отпад са високим садржајем тешких метала) на

које се примењују посебни прописи, где се сврстава: грађевински и изолациони материјали који садрже азбест, заптивачи који садрже РСВ, глазуре које садрже РСВ, отпади од рушења и грађења који садрже живу, остали отпади од рушења и грађења који садрже опасне супстанце.

Рециклажа грађевинског отпада представља раздвајање и рециклажу отпадног материјала који је настао током изградње или реконструкције објекта. Амбалажа, остаци нових материјала, стари материјали и грађевински шут, сви заједно чине потенцијалне материјале за поновну употребу. Најважнији корак приликом рециклирања грађевинског отпада је раздвајање на самом градилишту (извору). У почетку, то захтева додатни напор и обучавање грађевинског особља, али када се једном успоставе такве навике, раздвајање отпадног материјала на градилишту може се урадити са мало додатних трошкова. Управљање грађевинским и осталим врстама и категоријама отпада мора бити у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр.36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 – др. закон.

Опште мере за управљање грађевинским отпадом:

- прерада и/или рециклажа грађевинског отпада;
- предвидети локацију за изградњу рециклажног центра за грађевински отпад;
- праћење количина, састава и токова грађевинског отпада;
- селекција грађевинског отпада на месту сакупљања укључујући и амбалажни грађевински отпад;
- поновно коришћење свих материјала из ископа;
- дефинисати поступање с материјалима који садрже азбест;
- образовање и информисање свих учесника у процесу управљања грађевинским отпадом;
- прописивање општих техничких услова за прихватање и безбедно одлагање грађевинског отпада.

3.4.11. Мере заштите здравља становништва

Опште мере заштите здравља становништва:

- обавезан је мониторинг утицаја загађености ваздуха на здравље становништва, објављивање резултата праћења и информисање јавности и надлежних институција, у складу са важећим Законом и подзаконским актима;
- обезбеђење потребне количине воде за пиће за све становнике са подручја Плана као и воде за остале потребе/делатности;
- обезбеђење исправности и сталне контроле воде која се користи за снабдевање становништва;
- заштита свих изворишта водоснабдевања од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде;
- очување квалитета површинских вода у складу са захтеваном класом;
- вршити сакупљање, разврставање и безбедно одлагање отпада који настаје на Планском подручју у оквиру сваке појединачне функционалне целине, локације или зоне, у складу са наменом простора и планом управљања отпадом;
- обавезно је информисање становништва о мерама заштите и обавештавање о степену изложености нејонизујућим зрачењима у животnoj средини;

3.4.12. Мере заштите од удеса и удесних ситуација

На планском подручју постоји вероватноћа појаве удесних ситуација. У свим фазама имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., обавезне су мере превенције, спречавања, отклањања узрока, контроле и заштите од удеса и удесних ситуација, у циљу заштите површинских и подземних вода, земљишта, биодиверзитета, односно животне средине и здравља локалног становништва и свих корисника простора.

Заштита од удеса и удесних ситуација на подручју Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. спроводиће се у складу са:

- *Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама („Сл. Гласник РС”, бр. 87/18).*
- *Законом о заштити од пожара („Сл. гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18 (др.закон));*

Потенцијалне удесне ситуације са вероватноћом јављања су:

- елементарне непогоде (земљотрес, поплаве и подземне воде);
- у случају хаваријског изливања, просипања опасних и штетних материја процуривања нафте, нафтних деривата, уља;
- у случају неадекватног управљања отпадним водама;
- у случају неадекватног управљања отпадом;
- пожар.

Мере заштите животне средине и одговор на удес:

- за све потенцијалне пројекте, обавезна је провера кроз поступак процене утицаја на животну средину у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Сл.гласник РС”, бр. 111/09 и 20/15) и Уредбом о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину;
- заштита од земљотреса се спроводи кроз примену важећих сеизмичких прописа за изградњу нових и реконструкцију постојећих објеката. Ради заштите од земљотреса, планирани објекти мора да буду реализовани и категорисани према прописима и техничким нормативима за изградњу објеката у сеизмичким подручјима;
- у циљу заштите од поплава, обавезно је поштовање важећих прописа приликом пројектовања и изградње хидротехничких објеката (карактеристике канала, мостова, пропуста), извођење радова на регулацији река и потока, као и очување коридора постојећих потока и канала, који су у функцији одвођења атмосферских вода са предметног подручја;
- при изради техничке документације планираних објеката, на површинама дуж нерегулисаних деоница водотокова, неопходно је обрадити и обезбедити одговарајућу заштиту предметних објеката од утицаја великих вода, односно одговарајућу одбрану од поплава, у складу са условима надлежне институције;
- у случају акцидентног просипања (случајно цурење услед квара на механизацији) погонског горива (нафтних деривата), радове одмах обуставити а терен санирати чишћењем слоја земљишта загађеног нафтним дериватом. Поступање са тако насталим отпадом ускладити са одредбама Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС”, бр. 92/10 и 77/21);
- за све планиране пројекте, потребно је извести одговарајући систем противпожарне заштите; посебну пажњу посветити обуци и контроли запослених као и квалитету и атесту противпожарне опреме планиране за уградњу; вршити редовну контролу свих противпожарних елемената-опреме и инсталација; пројектовати заштиту инсталација и објеката од атмосферског пражњења;
- у циљу адекватног управљања заштитом од удесних ситуација, обавезан је План заштите од удеса са мерама за одговор на удесну ситуацију за сваки пројекат посебно;
- према одредбама Закона о заштити од пожара („Сл. гласник РС” бр. 111/09, 20/15 и 87/18, 87/18 (др. закон)), Закона о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Сл. гласник РС” бр. 44/77, 45/85, 18/89, 53/93 (др.закон), 67/93 (др. закон), 48/94 (др. закон) 101/05 (др. закон) и 54/15 (др. закон)) и прописаним условима надлежног одељења противпожарне полиције, прибавити

саласност противпожарне полиције на техничку документацију, извести и спроводити прописане мере противпожарне заштите;

- за све планиране пројекте, објекте и делатности у којима су присутне или могу бити присутне, а у зависности од максимално могућих количина, опасне материје потребно је урадити политику превенције, односно план заштите од удеса и извештај о безбедности;
- у случају удеса, обавезно је најкасније у року од 24 часа, о ванредном догађају обавестити надлежни орган ресорног Министарства; обавештење садржи информације о околностима ванредног догађаја, месту, времену, непосредној опасности по здравље људи и опис предузетих мера; сва места где је настала хаварија се морају поправити и потпуно санирати у најкраћем року;
- у случају пожара, треба предузети следеће: приступа се почетном гашењу пожара, заустављање угроженог уређаја и искључивање електричне енергије, пожар пријавити обезбеђењу/ватрогасној јединици, предузети све мере за спречавање ширења пожара на суседне објекте-уређаје, покренути евакуацију људи из угроженог дела;
- при реаговању у случајевима опасности, обавезно је коришћење адекватне заштитне опреме (заштитно одело, обућа, наочаре, рукавице, маске);
- у циљу контроле животне средине и прописивања, спровођења и контроле мера за заштиту животне средине, у границама Плана, при имплементацији и реализацији планираних пројеката, објеката, површина, потребно је, у складу са Уредбом о утврђивању листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08) покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о изради/не изради Студије о процени утицаја на животну средину.

Заштита од негативних утицаја индустрије

У зонама становања није могућа реализација пројеката из Листе 1 Уредбе о утврђивању листе и пројеката за које је обавезна процена утицаја и листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр.114/08), као и пројекти из Листе 2:

- пројекти наведени под тачком 2. Екстрактивна индустрија;
- пројекти наведени под тачком 3. Производња енергије;
- пројекти наведени под тачком 5. Складиштење запаљивих течности и гасова;
- пројекти наведени под тачком 6. Производња и прерада метала;
- пројекти наведени под тачком 7. Индустријска прерада метала;
- пројекти наведени под тачком 8. Хемијска индустрија;
- пројекти наведени под тачком 11. Гумарска индустрија.

4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое

Еколошка процена Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., представља основ за вредновање простора за планиране пројекте, инфраструктурне коридоре и предлога мера за заштиту животне средине, а у циљу даљег одрживог развоја анализираниг простора и целе општине Трговиште.

Стратешка процена утицаја на животну средину за План генералне регулације и Планове детаљне регулације, као планску документацију нижег хијерархијског нивоа, је обавезна за обухвате радних, индустријских зона, значајне промене у коришћењу грађевинског, пољопривредног, водног и шумског земљишта.

Обавезујућа смерница Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. за нижи хијерархијски ниво је:

- обавеза сваког појединачног носиоца пројекта/оператера је да се за планиране пројекте, инфраструктурне коридоре и остале објекте обрати Захтевом за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, надлежном органу за послове животне средине у вези доношења одлуке о потреби процене утицаја на животну средину, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину.

Закључак је:

- у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“, бр. 114/08), за планиране пројекте, инфраструктуру и објекте, потребно је покренути поступак процене утицаја на животну средину пред надлежним органом за заштиту животне средине у вези доношења одлуке о поступку процене утицаја на животну средину, односно о потреби израде/не израде Студије о процени утицаја на животну средину.

5.0. Програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. (мониторинг)

Основни циљ мониторинг система је да се обезбеди, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање основних чинилаца животне средине и утврђивање потреба за предузимањем додатних мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине које обухвата праћење природних фактора, односно промена стања и карактеристика животне средине у границама Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Општина Трговиште доноси Програм праћења стања животне средине који обухвата:

- контролу квалитета ваздуха;
- контролу квалитета површинских и подземних вода;
- контролу квалитета земљишта;
- контролу нивоа буке;
- контролу управљања отпада.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се у циљу утврђивања концентрација загађујућих материја у ваздуху. Праћење квалитета ваздуха врши се на основу података добијених са државне и локалне мреже мерних станица, као и са мерних станица Агенције за заштиту животне средине. Мерна места за праћење квалитета ваздуха на подручју Просторног плана општине Трговиште одређује општина Трговиште.

Мониторинг квалитета ваздуха вршиће се у складу са Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др.закон) и релевантних подзаконских аката. Уколико дође до повећаних концентрација загађујућих материја (CO_x , SO_2 , NO_x , PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$, угљоводоници, чађ) потребно је благовремено обавестити надлежне органе како би се примениле додатне мере заштите животне средине.

Носиоци пројеката/управљачи/органи управе/оператери у обавези су да:

- врше праћење емисије загађујућих материја у ваздуху;
- предузимају мере за спречавање, мере за ублажавање и заштиту ваздуха од загађивања, посебно у зонама где се могу очекивати прекорачења ГВЕ, посебно у време неповољних метеоролошких услова.

Мониторинг квалитета површинских и подземних вода, у циљу праћења стања и квалитета вода, вршиће се систематско испитивање квалитета површинских вода и квалитета подземних вода у зонама потенцијалних утицаја, преко овлашћених акредитованих лабораторија и институција.

Праћење квалитета отпадних вода врши се на местима излива у реципијент и то пре мешања отпадних вода са водама реципијента, у складу са Законом о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16), Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 67/11, 48/12 и 1/16), Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл.гласник РС”, бр. 74/11).

Носиоци планираних пројеката су у обавези да обезбеде континуално праћење количине и протока отпадних вода које се испуштају у реципијент након пречишћавања. Мониторинг отпадних вода се утврђује у поступку процене утицаја на животну средину

Испитивани параметри морају да задовоље критеријуме прописане Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и

роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС”, бр. 50/12). Мрежа мерних места за појединачне пројекте део је мониторингске мреже општине Трговиште.

Мониторинг квалитета земљишта обухвата праћење стања земљишта и промена у оквиру физичко-хемијских и микробиолошких карактеристика. Мониторинг се мора вршити преко овлашћене, акредитоване лабораторије, а у складу са Уредбом о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма (Сл. гласник РС, бр. 88/10 и 30/18-др. уредба).

Мониторинг нивоа буке је потребно вршити у зони где је извор буке највећи, како би се утврдило да ли возила у оквиру контактне зоне утичу на додатно повећање већ присутне буке. Потреба за мониторингом буке се утврђује у поступку процене утицаја планираног пројекта на животну средину. Мониторинг буке вршиће се у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 96/21).

Мониторинг отпада има за циљ конторлисање количине произведеног отпада и стања одлагалишта као и умањење негативних утицаја на животну средину изазваних неадекватним поступањем са отпадом. Мониторинг отпада обухвата утврђивање количине отпада који се одвози на Регионални центар за управљање отпадом као и праћење броја „дивљих” депонија и непланских сметлишта у границама Просторног плана, а све у складу са Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18 - др. закон).

5.1. Индикатори за праћење стања животне средине

Табела бр. 12: Програм праћења стања животне средине

	Индикатор	Периодичност прикупљања података	Извор података	Вредност параметара када је потребно спровести акцију
Ваздух	Концентрација: <ul style="list-style-type: none"> • сумпор диоксида • оксида азота • угљен монооксида • суспендованих честица (PM10, PM2.5) • чађи • олова • угљоводоника • формалдехида 	Минимално једном у току године	Локална мрежа за мониторинг квалитета ваздуха	Када је број дана са прекораченом ГВЕ
Вода	Квалитет површинских вода			
	Serbian Water Quality Index (SWQI) <ul style="list-style-type: none"> • Температура • рН вредност • Електропроводљивост • Засићеност кисеоником • Биолошка потрошња кисеоника • Суспендоване материје 	Четири мерења у току године	Агенција за заштиту животне средине	Погоршање квалитета воде у односу на утврђену класу водотока

	<ul style="list-style-type: none"> Укупни оксиди азота Ортофосфати Амонијум Колиформне бактерије 			
	Квалитет отпадних вода			
	<ul style="list-style-type: none"> Хемијска потрошња кисеоника Суспендоване материје Биолошка потрошња кисеоника pH вредност Температура воде Укупан број колиформних организама 	Три пута у току године	Локално Јавно комунално предузеће	Свако повећање вредности параметара изнад граничних вредности утврђених законским актом
Бука	Ниво буке у животној средини	Месечни и годишњи извештаји	Локална мрежа мерних станица	Уколико ниво прекорачује дозвољене граничне вредности
Отпад	Укупна количина отпада који настаје у границама Просторног плана	Једном у току године	Локално Јавно комунално предузеће	Уколико долази до повећања укупне количине отпада изнад вредности за које је одлагалиште пројектовано
	Број непланских сметлишта	Једном у току године	Локално Јавно комунално предузеће	Уколико се број непланских сметлишта не смањује, тј. повећава

5.2. Права и обавезе надлежног органа

Стратешка процена утицаја на животну средину (Извештај о СПУ) представља механизам којим се обезбеђује одржива и еколошки прихватљива заштита простора и животне средине, у току припреме докумената којима се усмерава и планира развој, односно у току припреме, израде и имплементације плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Процена утицаја стратешког карактера представља комплексан и целовит процес и поступак који омогућава и обезбеђује укупно сагледавање планског докумената, са аспекта заштите природе, биодиверзитета, здравља становништва и животне средине и даје могућност за усвајање најприхватљивијих планских решења са предлогом услова и мера којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан и еколошки прихватљив, али рационалан начин.

У процесу стратешке процене утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., а у складу са Законом о стратешкој процени утицаја („Сл. гласник РС”, бр.135/04 и 88/10) и Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр.72/09, 81/09, 64/10, 24/11,121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21) дефинисане су обавезе надлежних органа и носиоца планираних пројеката.

Обавезе надлежног органа за припрему планског документа и надлежног органа за послове животне средине:

- надлежни орган задужен за припрему Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. је у обавези да органу надлежном за заштиту животне средине, заинтересованим органима и организацијама, достави на мишљење Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- надлежни орган задужен за припрему Плана је у обавези да, пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о Стратешкој процени, обезбеди учешће јавности у разматрању Извештаја о Стратешкој процени;
- надлежни орган задужен за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у Извештај о Стратешкој процени утицаја, времену и месту одржавања јавне расправе и начину достављања мишљења;
- надлежни орган задужен за припрему Плана израђује Извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности са свим мишљењима, мишљењима изјављеним у току јавног увида и јавне расправе о Плану и Извештају о Стратешкој процени утицаја на животну средину;
- надлежни орган задужен за припрему Плана, органу надлежном за послове заштите животне средине доставља Стратешку процену утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., односно Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину са Извештајем о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности;
- надлежни орган за послове заштите животне средине, по добијању Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. са Извештајем о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности, може прибавити мишљење других овлашћених организација и стручних лица или образовати стручну комисију за оцену Извештаја о Стратешкој процени утицаја;
- надлежни орган за послове заштите животне средине врши оцену Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., на основу прописаних критеријума;
- надлежни орган за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. или одбија захтев за давање сагласности на Извештај о Стратешкој процени утицаја;
- надлежни орган задужен за припрему Плана не може упутити План у даљу процедуру усвајања без сагласности на Извештај о Стратешкој процени за послове заштите животне средине;
- надлежни орган за послове заштите животне средине дужан је да омогући доступност информација о животној средини заинтересованој јавност.

Обавезе носилаца/управљача планираних пројеката:

- носиоци/управљачи планираних пројеката, по усвајању Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и исходовању Информације о локацији, у обавези су да, пред надлежним органом за послове животне средине, покрену поступак процене утицаја на животну средину за сваки пројекат појединачно, подношењем Захтева за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 36/09);
- на основу Решења да је потребна процена утицаја на животну средину и израда Студије о процени утицаја на животну средину/да није потребна процена утицаја на животну средину, носиоци планираних пројеката су дужни да испоштују процедуру на овом хијерархијском нивоу;

- носиоци планираних пројеката дужни су да све мере превенције, спречавања, контроле, заштите и мониторинга животне средине прописане у процедури процене утицаја, примене и поштују;
- надлежни орган задужен за инспекцијске послове дужан је да врши инспекцијски надзор и контролу над спровођењем мера заштите животне средине.

5.3. Поступање у случају неочекиваних негативних утицаја

Ако у било којој фази имплементације Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. дође до појаве утицаја који су непредвиђени или неочекивани, а имају негативног ефекта на реализацију планираних пројеката или животну средину, неопходно је поступак Стратешке процене утицаја на животну средину проверити и поновити.

6.0. Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради Стратешке процене утицаја Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

Приказ примењене методологије

Основни методолошки приступ израде и садржај Стратешке процене утицаја на животну средину (Извештаја о СПУ) дефинисан је Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10). За поступак процене утицаја и израду Стратешке процене утицаја (Извештаја о Стратешкој процени утицаја) на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. коришћена је методологија процене животне средине „Rapid Urban Environmental Assessment” са елементима еколошког вредновања за одрживи развој „MeV Urban Environmental Assessment” модел:

- прикупљање информација и података о простору, предмету анализе и стратешке процене утицаја;
- вредновање стања према могућим, очекиваним и процењеним утицајима и ефектима по животну средину и здравље становништва;
- приказ и процена утицаја предложених варијантних решења;
- дефинисање мера заштите животне средине и програма мониторинга;
- интеграција и имплементација смерница Стратешке процене утицаја у плански документ.

Примењена методологија заснована је на вредновању животне средине у границама Измена и допуна Плана, процени стања локалног, регионалног, националног и глобалног значаја („MeV Urban Environmental Assessment”). Ток процене стања животне средине за подручје Плана, представљен је проценом постојећег статуса, стања и вредности животне средине у анализираним границама на основу чега је дата еколошка матрица са смерницама за просторно-еколошко планирање. Полазни критеријуми за одређивање могућих карактеристика утицаја су:

- просторни обухват утицаја;
- вероватноћа појаве потенцијално негативних утицаја;
- трајање, учесталост и могућност понављања утицаја;
- деловање више различитих утицаја из једног или више извора.

За процену ризика за стање осетљивих и повредивих целина, зона, објеката и медијума животне средине и здравље становништва, коришћене су и методе дате у препорукама и упутствима Светске здравствене организације (WHO).

Стратешка процена утицаја се ради у фази усвојене Одлуке о изради Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. и Нацрта планског документа за вредновање могућих варијантних решења и избор најбоље понуђене варијанте са аспекта заштите квалитета животне средине у границама Плана, очувања здравља становништва, заштите биодиверзитета, еколошке мреже, културних добара, природних и предеоно-пејзажних вредности подручја.

Тешкоће приликом израде Стратешке процене утицаја на животну средину

У процесу израде Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., нису уочене битне тешкоће које би утицале на ток и поступак процене утицаја стратешког карактера Просторног плана на животну средину. За оцену стања животне средине извршена је процена, на основу увида у постојећу просторно-планску и стратешку документацију од значаја за анализирани обухват, увида на терену, услова надлежних институција и имаоца јавних овлашћења, природних карактеристика, створених вредности и потенцијалних еколошких конфликта намена у

просторно - еколошкој целини, као и података постојеће студијске, пројектне и друге доступне документације.

7.0. Приказ начина одлучивања за избор предложене Плана

У складу са Законом о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр.72/09, 81/09, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13, 50/13, 98/13, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др.закон, 9/20 и 52/21), донета је Одлука о изради просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20) и Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20).

У складу са Одлуком, приступило се изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. у фази Нацрта планског документа.

Стратешка процена утицаја је текла паралелно са израдом Нацрта Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., а Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. представља саставни део планског документа.

Обавезујуће смернице Стратешке процене утицаја (Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.) за нижи хијерархијски ниво је обавеза носиоца пројеката/управљача, да за сваки планирани пројекат, пред надлежним органом за послове животне средине покрене поступак процене утицаја Захтевом за одлучивање о потреби процене утицаја на животну средину, за сваки пројекат посебно, у складу са Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08).

8.0. Закључци о Стратешкој процени утицаја на животну средину

Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., односно Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намене простора на стање и вредности животне средине у границама обухвата Плана и непосредном окружењу;
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница, мера превенције и мера за спречавање и ублажавање негативних утицаја као и план мера заштите и мониторинга животне средине за предметно подручје, у поступку реализације планираних пројеката на нижем хијерархијском нивоу.

Изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., односно Извештаја о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., приступило се на основу и у складу са Одлуком о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања", бр. 44/20).

Стратешка процена утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., односно Извештај о Стратешкој процени утицаја, интегрише еколошке, социјално - економске и био - физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега од интереса за локално становништво, вредности и квалитет живота локалне заједнице и заштиту животне средине. Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору планског документа.

На нивоу Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције и имаоци јавних овлашћења у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.

На основу вредновања Нацрта Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, уз поштовање смерница и мера за заштиту простора и животне средине, као резултата стратешке процене утицаја планског документа. Такође, разраду Плана пратиће обавеза или одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја за све пројекте за које се утврди да постоји могућност изазивања негативних утицаја на стање у простору, стање природних вредности и културних добара, стање животне средине и здравље становника.

Стратешка процена утицаја, односно Извештај о Стратешкој процени утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. представља саставни део Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. Услови заштите животне средине прописани у Извештају о Стратешкој процени утицаја су саставни су део:

- Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035.;
- Локацијских услова.

9.0. Други подаци од значаја за Стратешку процену утицаја

У току и за потребе израде Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., односно Извештаја о Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035., нису били доступни други подаци који би били од значаја за процену стратешки утицаја на животну средину предметног планског документа.

ПРИЛОЗИ

Прилози:

- Одлука о изради просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20);
- Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину Просторног плана општине Трговиште од 2022. до 2035. („Сл. гласник града Врања“, бр. 44/20);
- Услови бр. Д211-404932/1-2021 од 21.09.2021. године, Предузеће за телекомуникације а.д. „Телеком Србија“;
- Услови бр. 130-00-UTD-003-1392/2021-002 од 22.09.2021. године, „Електотрежа Србије“ АД;
- Обавештење бр. 35-54/2021-08/1 од 27.09.2021. године, Град Врање, Градска управа, Одељење за урбанизам, имовинско-правне послове, комунално стамбене делатности и заштиту животне средине;
- Услови бр. 922-3-81/2021 од 27.09.2021. године, Републички хидрометеоролошки завод, Београд;
- Услови бр. 3/2021-1374 од 22.09.2021. године, „Инфраструктура железнице Србије“ а.д.;
- Водни услови бр. 8591/1 од 30.09.2021. године, Јавно водопривредно предузеће „Србијаводе“ Београд, Водопривредни центар „Морава“ Ниш;
- Услови бр. НМ-566 од 22.09.2021. године, „ЈУГОРОСГАЗ“;
- Обавештење бр. 15230-4 од 27.10.2021. године, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру;
- Обавештење бр. 350-01-00102/2021-09 од 22.09.2021. године, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
- Услови бр. 217-14234/21-1 од 21.09.2021. године, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Врању;
- Обавештење бр. 952-846/2021 од 22.10.2021. године, Републички геодетски завод, Сектор за катастар непокретности;
- Акт бр. 1179/2-03 од 06.10.2021. године, Завод за заштиту споменика културе Ниш;
- Решење 03 бр. 021-3034/2 од 14.10.2021. године, Завод за заштиту природе Србије;

Графички прилози:

- Еколошка валоризација простора;

